

Q. D. B. V.

EXERCITATIO JURIDICA,
De
JURE JURANDO
CIVIUM,

Bon

Bürger = Lyde /

Quam,
Indultu

MAGNIFICI JCTORUM ORDINIS,

In

ILLUSTRI PHILYRINA,

PRÆSIDE,

LÜDERO MENCKENIO,

Phil. & J.U.D.

Publico Eruditorum Examini

submittit

AUCTOR

IMMANUEL WENDTLANDT,

Colberg. Pomer.

Ad d. 2. Junii, M. DC. LXXXVII.

In Auditorio Jctorum.

42

EXTRACT OF THE

JURISPRUDENCE

OF THE

1800

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

*SERENISSIME atque POTEN-
TISSIME PRINCEPS AC
DOMINE,*

DOMINE
**FRIDERICE
WILHELME,**

**S. R. I. ARCHICAMERA-
RIE & ELECTOR,**

Dux Prusfiæ Supreme, Magdeburgi,
Julia, Clivia, Montium, Stetini, Pomeranorum,
Cassubiorum, Vandalorum, item in Silē-
fia, Crosnæ & Svebusii,

Burggraviæ Norimbergensis, Princeps
Halberstadii, Mindæ & Camini, Comes in Hohe-
zollern, Marcæ & Ravensbergæ, Dynasta in
Ravenstein, Lauenburg & Butau
&c. &c. &c.

Domine Clementissime.

Iu mihi multumq; perpendenti, quodnam patrociniū differtationi meæ eligerem, fixum tandem deliberatumq; fuit, eam, licet exilem & levissimam, Numini pariterqve Nomini Tuo Potentissimo consecrare. Equidem, audax forsan, magnumqve conatu facinus patrasse videor, quod haud dubitavi, vilissimum hoc opusculum, tenebrisqve magis, quàm Heroum manibus dignum, ex Academicâ Umbrâ ad Lucem Serenitatis Tuæ dirigere: verum, si in animum revocem innumera Beneficia, & nunquam satis deprædicand-

canda Munificentiae Tuæ documenta,
rationes, temeritatem meam excusan-
tes, non longè arcessendas esse video.
Maximè enim, Princeps Serenissime,
Gratiosi Nominis Tui delubro hunc
devotissimi pectoris cultum deberi,
puto, siquidem Tua, Heros Inviictissi-
me, Terra ortum mihi & educationem,
Tua Clementia paternarum functio-
num expectationem dedit, iisque fi-
dem meam solenni Jurejurando devin-
ciri imperavit. Quapropter supplex
ad Thronum Electoralis Tuæ Serenita-
tis devolvor, Eandemque submissim
veneror, ut levidense hoc subiectissi-
mæ mentis specimen serenò vultu ac-
cipiat à Subditò fidelissimo, qui Deum
per sanctè orat, ut Consilia & Arma in-
viictissima Potentissimi Patriæ Patris
semper felicissimis eventibus beet, Ne-
storios Illi, qui ipsa Subditorum vita &

salus est, annos largiatur, omniaque in
Augustissimæ Familiæ Brandenburgi-
cæ immortalia incrementa feliciter ce-
dere moderetur

Tuæ Electorali Serenitati

*humillimâ parendi Lege
subjectus*

Immanuel VVendtlandt.

L. B. S.

DE Juramento Civium tractaturi, eâ methodo ingredi, animum induximus, ut Capite I. Jurisjurandi Civium Homonymiam, Synonymiam, Originem, Definitionem & Divisionem. Cap. II. Causam Efficientem. Cap. III. Subjectum. Cap. IV. Objectum. Cap. V. Formam & Finem. Cap. VI. Effectus & Contraria complecteremur. Faxit Deus feliciter!

CAPUT I.

DE JURISJURANDI CIVIUM HOMONYMIA, SYNONYMIA, ORIGINE, DEFINITIONE ET DIVISIONE.

THES. I.

Titulus Dissertationis nostræ de Jurejurando Civium conceptus *Homonymia Jurisjurandi* est, quem paucissimis explicaturi sumus. *Jusjurandum* est religiosa rei alicujus asseveratio, in cujus majorem fidem, DEUS ipse, ut *risj. Civ.* Vindex & ultor perfidiæ, invocatur, idque ratione finis, aut obligationis introducendæ, vel veritatis asserendæ gratia tantum, aut obligationis introducendæ, & veritatis asserendæ gratia simul adhibetur; atque hinc in Promissorium, Assertorium & Mixtum dividitur. De Promissorio nos tantum loquimur. *Civium nomen*, intuitu subjecti, latissimo quidem sensu, omnes in Orbe Rom. constitutos complectitur. *L. 17. ff. de stat. Hom.* a.) & in significato lato ad incolas à nonnullis extenditur. *arg. L. 1. §. 1. j. L. 29. ff. ad Munic.* b.) strictè autem acceptum, cujuscunque civitatis cives, onerum juriumque civilium participes, denotat. *L. 1. §. 1. ff. L. 29. ff. ad Munic. L. 7. C. de incolis.* *Et ubi quisque domic.* c.) Hic loci *Juramentum Civium* dicimus, quod tale non tam respectu subjecti quam finis est, & Magistratui cujuscunque civitatis à personâ in Civium Juratorum numerum referendâ præstatur. Non

Non aliter atqve Sacramentum vocatur Militum, quo præstito, ipsi in numerum recipiuntur, v. L. 8. C. de Legat. L. 14. ff. de his, quæ ut indign. j. L. 2. §. 3. ff. de his, qui not. infam. d.) Juramentumqve Consiliariorum, Advocatorum appellatur, quod ipsi, in Ordinem Advocatorum & Consiliariorum plenissimè recipiendi, persolvunt.

a.) Bacchov. ad prim. partem ff. in d. L. p. 169. Hug. Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 9. th. 11. n. 2. b.) Gail, L. 2. obs. 35. n. 1. c.) Covarruv. Relect. in c. quamvis de pact. in 6. §. 1. num. 6. Mæv. part. 2. Dec. 49. d.) Rosin. antiqv. Rom. L. 10. C. 3. Cicero de offic. L. 1. p. m. 33.

Synonymia Juram. Civ. THE S. II. Hoc civium juramentum à Dd. hinc inde exprimi solet per Juramentum, vel Homagium Civicum, Jusjurandum Obsequii, it. quod à civibus Magistratui præstatur, Germanis per voces, der Bürger Eyd/ Bürgerliche Pflicht/ a.)

a.) Ritter. de homag. c. 5. concl. 105. Ziegler. de jure Maj. L. 1. cap. 29. th. 15. Zahn. Ichnograph. munic. c. 14. n. 9. Hahn. ad West. t. ad Municip. n. 4. verb. manumissione.

Origo Juram. Civ.

THE S. III. His præmissis, unde originem trahat juramentum, Civitati à civibus præstandum, investigandum erit. Equidem primæ in Civitatem receptiones sine jurisjurandi vinculo factæ videntur, cum coeuntes in Civitatem antiqvâ fide communibus sese legibus obstringerent, & summa frugalitatis ac continentiæ studia exercentes, cum Curio illo, domi rapa torrente, omnem operam, curam, & consilium ad publicam utilitatem conferrent. Quemadmodum verò, privatæ utilitatis curâ & animi levitate invalescente, Juris Naturalis regula, quæ fidem datam sanctissime servandam esse dicit, negligi coepit, ita Jurisjurandi Religio ad compescendam hominum malitiam, dandamqve conventionibus inviolabilitatem, promissis adhibenda fuit, sive de pactis inter diversas gentes corroborandis ageretur, sive Civium animi ad salutem publ. arctiore quodam vinculo colligandi essent, unde hanc rationem confirmandi fœdera jam in antiqvo Fœdere, sub Tullo Hostilio inter Romanos, Albanumqve Populum inito, observatam, præstitumqve à Patre patrato esse juramentum, legimus. a.) Ad eandem animorum uniendorum viam à Romanis civibus perventum, conjuratumqve est, cum tumultus erat, & cives, vexilla vocantis Ductoris se-

cuti,

cuti, Rempubl. suâ operâ salvam esse volebant, milites verò Romani jurejurando ad militiam adigi solebant, cum nihil tam fidem & fortitudinem eorum, quam Sacramentum augere videretur. c.)

a.) Rosin. *Antiquit. l. 10. c. 2.* b.) *Id. l. 10. c. 3.* c.) *Id. L. 3. c. 3. in paralipom. p. m. 1111.*

THES. IV. Tanta cum fuerit jurisjurandi utilitas in Sago, mirum non est, quod in toga (cujus usu concessio, ipsam civitatem Romanam olim datam esse constat. a. L. 32. ff. de Jure Fisc. a.) cives cum Juramenti religione recipi coeperunt, quorum non minor atque militum fides & industria ad conciliandam Civitati *εὐδαιμονίαν* requiritur. Prudentissimè igitur Solon, Atheniensium Legislator, Atheniensibus Civibus, qui jus civitatis petebant, Juramentum præscripsit, illique, referente Setsero, b.) inseruit hæc verba: Patriam non deterio-rem faciam, sed meliorem, quam accepi, & semper obtemperabo modestè rebus Judicatis, & legibus positis parebo, & his, quas communi consensu deinceps populus condet. Neque minus ex re civitatum est, quod hodiè cives in civitatibus passim non, nisi præstito Juramento Civium, albo Civitatum publico inseri solent. c.)

a.) Dion. Gothofredus *ad d. L. 32.* Hillig. *ad Donell. L. 2. c. 16. L. c.* b.) Jeremias Setser. *de Juram. L. 1. c. 3. n. 1.* Ritter. *de homag. cap. 6. concl. 116.* c.) David Mevius *Comm. ad Jus Lubecens. L. 1. tit. 2. num. 74.* Paul. Christin. *in Leg. Mun. Mech. Tit. 5. p. 2. num. 4.* Ziegler. *de J. Maj. L. 1. c. 21. tb. 16.*

THES. V. Origine Juramenti Civium perlustrata ad descriptionem *Descri-* pergimus. Est autem Juramentum Civium religiosa *ptio Ju-* promissio, quâ personæ, in numerum Civium jura- *ram. Civ.* torum referendæ, Magistratui Civitatis se obligant, ad utilitatem Civitatis promovendam & obedientiam præstandam, ut civitatem de fide sua securiorem reddant, & communi Civium jure fruantur. *Genus* in hac descriptione constituit religiosa a.) promissio, quia juramenti præstatio est actus religionis, & species cultus divini. fac. L. 2.

C. de reb. cred. j. Deut. cap. 6. vers. 13. ad Hebraeos cap. 6. vers. 16. b.) Cum autem promissionis verbo utamur, & de promissorio juramento agi jam antea confessi simus, prætermittendum h. l. non est, quod promissoriū jusjur. in promissorium in specie sic dictum, & confirmatorium dispesci soleat; unde *expediendum est, an Juramentum Promissorium genericè, an verò specificè intellectum velimus?* Sed, meritò genericum illius sensum, quo & promissorium in specie sic dictum & confirmatorium complectitur, *recipimus*, quia non tantum Cives, qui fiunt per allectionem tales, hoc jurejurando civitati obstringuntur, sed & cives originarii, qui jam antea civitati fidem & obsequium debent, hoc jusjurandum præstare tenentur, ut novo hoc conscientiae vinculo devincti, studiosius publicæ salutis serviant. fac. C. 6. Dist. 23. Ita jam olim Athenienses liberos suos, tum demum omnis juris civium capaces reddiderunt, cum publicè nomen suum professi in album, quod λεξιαρχικὸν βιβλίον vocabant, relati erant. c.) & hodiè nihil frequentius est, quàm eos, qui jure civitatis, à Parentibus ad se transmissi, gaudent, jam memorato civium sacramento adstringi. d.)

a.) v. Cic. L. 3. de offic. p. m. 357. b.) Setser. de juram. L. 1. c. 2. n. 26. Struv. Synt. Jur. Civ. Exerc. 17. Th. 3. 4. c.) Petr. Musæus Dissert. de Antiq. German. Rep. th. 14. d.) Dav. Mev. Comm. ad Jus Lub. L. 1. t. 2. n. 28. Joh. Eisenhardt de homag. th. 39.

THES. VI. *Differentia Specifica à Subjecto, Objecto & fine petita est, quæ plenius in subsequentiis consideranda, hîc verò saltem expendenda est, quatenus civium juramentum ab affinibus juramentis discernit.* Et 1.) quidem *differt à nostro Juramento Homagium*, v. Cap. 14. X. de jurej. sive juramentum Subjectionis. Homagium enim illi, qui summam in Republ. potestatem aut superioritatem territorialem habet, præstatur, recognitæ Superioritatis tessera est, & ad omnia, quæ fidei subdito conveniunt, obligat; at, civium hoc juramentum Magistratui civitatis, etiam omni territoriali superioritate destituto, persolvitur ab eo, qui inter cives juratos referri, communibusque Civium Privilegiis frui cupit, sequè ad boni civis officium adstringit. a.) 2.) *Juramentum civium à juramento fidelitatis est diversissimum.* Hoc enim intuitu feudi Domino directo præstatur, & servitio-

vitiorum promissionem continet, quibus incolume, tutum, honestum, utile, facile & possibile bonum Domini promoveatur. *ii. f. 6. 7.* & vasallum in numero eorum, qui juramentum fidelitatis dixerunt, constituit. At, juramentum Civium non intuitu feudi, sed personæ præstatur, non Domino directo, sed Magistratui Civitatis, jurantemque non in numero Vasallorum sed Civium collocat b.)

a.) Decis. Camer. *Imp. Proc. Swanm. Add. 7. n. 15. seq.*

Carpz. d. Privil. Elector. & Duc. Sax. de non app.

th. 53. n. 54. Beck. Syn. jur. publ. Imper. Rom. Germ.

L. 3. c. 4. §. 18. Bruning. de var. univers. spec. *th. 33. & seq.*

b.) v. Carpzov, *Diss. feud. 6. th. 30. seqq.* Struv. *Synt. J. F.*

cap. 8. th. 6. num. 9. Johann. Borcholt. *de Feud. cap. 7.*

num. 38. seqq.

THES. VII. 3.) *Juramentum Clientelare*, die Schirm-Pflicht/ non unâ ratione à *juramento Civium* discernitur, illud enim à Clientibus, qui appellantur Schirm-Berwandte/ Protectoribus sive iis, qui jus Advocatiæ habent, secundum Advocatiæ constitutæ naturam & determinationem præstatur, jurantesque protectionis oneribus & emolumentis subjicit, ac jurisdictionem regulariter Protectori non tribuit. Contra, Civium Juramentum non Clientum, sed Civium Juratorum membrum constituit, neque ad solam defensionem, sed ad communia civitatis emolumenta consequenda tendit, jurantemque Jurisdictionem Magistratus agnoscere cogit. a.) 4.) *natura Juramenti Civium à juramento fidelitatis in officio*, quod etiam familiaritatis aut domesticitatis dici solet, die Ammts-oder Dienst-Pflicht/ diversa est: nam, illo juramento is, qui ad officium certum adhibetur, conferenti fidem, ipsi officio convenientem, promittit, eaque ratione objecti formas prope modum infinitas habet, cum alia Consilarii, alia Consulis, alia Syndici sint officia &c. Hoc Civium verò juramentum ad jura Civium aspirantem Ordini Civium accenset, & ab eodem non singularem, sed communem cum aliis Civibus fidem secundum formam jurisjurandi receptam desiderat b.)

a.) Rumelin. & Myler, *ad Aur. Bull. Part. 2. Diss. 4. th. 9. seqq.*

Regner. Sixtin. *de Regal. L. 2. c. 14. n. 104. seqq.* b.) v. text.

ii. f. 5. Vultej. *de feud. L. 1. c. 6. n. 6.* Casp. Bitschius

in consuet. Feudal. ad Text. 11. f. 5. verb. Triplex. pag. m. 239.

THES. IIX. *Juramentum hoc Civium in specie sic dictorum differt à Juramento Academicorum.* Hoc enim à Personis albo Academiae inferendis Rectori praestatur, ut Juribus & Privilegiis Academicis fruantur. Illud Magistratui urbano, à Personis in album Civium juratorum referendis, persolvitur, ut jure Civitatis gaudeant. Hoc plerumque à personis, literarum amore confluentibus, citra domicilii constituendi animum a. L. 2. C. de Incol. dicitur. a.) ad augendas ingenii dotes, in futuram Reipubl. utilitatem. Illud plerumque cum domicilii constituendi animo conjunctum est, b.) & ad praesentia Civium commoda consequenda zur Freyheit Bürgerliche Nahrung und Gewerbe zu treiben / tendit.

a.) Jac. Menoch. *de Arbitr. Jud. Quest. L. 2. cas. 86. num. 7. Brunnem. ad L. 2. C. de incol. & ubi quis domicil. num. 5. 6. Hillig. ad Donell. L. 17. c. 12. l. c. Masc. de probat. V. 1. Conclus. 535. n. 14.* b.) v. Carpz. *L. 2. Respons. 21. num. 17. Struv. Synt. Jur. Civ. Exercit. 9. tb. 22. Decius Consil. 283. num. 11.*

*Divisio
Juram.
Civ.*

THES. IX. Egimus de Definitione Juramenti Civium, agendum de illius Divisione. *Dividi autem potest Juramentum Civium in ordinarium & extraordinarium.* Ordinarium appellamus, quod secundum receptam, in qualibet civitate, formam ab iis, qui in album Civitatis recipi cupiunt, praestatur, idque in iis Civitatibus, in quibus jura Civium imparia sunt, diversas formulas, quibus juretur, admittit. a.) *Extraordinarium* verò dicimus, quod à forma, in qualibet civitate usitata, recedit. Ita insolens non est, ut in iis Civitatibus, in quibus Principes Aulæ sedem constituerunt, Aulici, & in civitatibus, in quibus Academiae florent, Academici juramentum Civium praestent, salvis tamen fori Privilegiis. Neque minus solennem Juramenti formam negligi necesse est, quoties ea homagium quoque complectitur (quod non paucis in locis usu venire, ex formâ apparebit) is verò, qui Civitati juramentum dicturus est, jam antea Principi homagium praestitit, & de his quidem plenius agemus, ubi ad hujus juramenti formam pervenerimus.

a.) vid.

a.) vid. Joh. Eichel. *de Jur. Civ. part. prior. c. f. verb. in specie
jus civitat.*

CAPUT. II. DE CAUSA EFFICIENTE JURA- MENTI CIVIUM.

THES. I.

PROgredimur nunc ad *Causam Efficientem* Juramenti Civium, eaquæ
est vel remota, vel proxima, Remotam constituit Consuetudo vel
Statutum, quod à Personis in Civium numerum referendis juramen-
tum exigere imperat. Unde, inter requisita in assumptione Civium ob-
servanda, vulgò juramentum hoc referri videmus. a.) *Causa effici-
ens proxima est voluntas Magistratus Oppidani, & civis recipiendi.*
Quamvis enim Baldus b.) Principis arbitrio recipiendum esse civem
asserere videatur; tutius tamen dicitur, Civium receptionem arbitrio
Magistratus Civitatum relictam esse regulariter, ut ipse, in personâ re-
cipienda victus quærendi ratione, vitâ ante actâ, facultatibus, Civium
paucitate & multitudine, similibusquæ circumstantiis diligenter per-
pensis, definiat, an admitti personam recipiendam ad jus civitatis &
Juramentum Civium expediat, nec ne. *fac. A. B. c. 16. N. 80. c. 1. c. 5. l. 5.
§. penult. & fin. ff. de jur. immunit.* c.) Unde Elector Saxonix Sere-
nissimus in Resol. gravam. de Anno 1609. tit. von Justitien-Sachen/ S.
ebener massen clementissimè declaravit; Se Magistratui, Jus civita-
tis ex justa causa deneganti, civem obtrudere nolle, verbis: Wir
wollen die Städte / wenn sie sich iemand zum Bürger-Recht kom-
men zu lassen / verweigerten / mit ihrer Nothdurfft gnungsam hören /
und da dieselbige erhebliche / und zu Recht gnungsame Ursachen vor-
zurwenden / wider ihren Willen hierzu nicht anhalten lassen. Quod si
tamen Magistratus civitatis à jurejurando hoc & Civitatis jure, nulla
vel non justâ causâ existente, quenquam arcere velit, Justitiam illius
causæ Principem cognitioni suæ subicere posse, non dubitamus, cum
illius quoque intersit, imperium suum accessione Subditi augeri, idem-
quæ ampliari hominum adjectione potius, quàm pecuniarum copia,
expediat, secundum Divi Hadriani sententiam in L. 7. §. 3. ff. de bon.
B 3 damnat.

damnat. d) Ex hoc fonte fluit, quòd Clericos, quatenus tales, à Civitatis jure non excludendos esse, dispositum est, in der Kirchen-Ordnung rubr. von Immunitatibus und Freyheiten der Kirchen-Diener §. zu dem.

a) *Mev. Comm. ad Jus Lubec. L. 1. t. 2. n. 74. Hahn ad Wef. tit. ad Munic. n. 4. verb. manumissione. it. t. de Decur. n. 5. b) Volum. 3. Conf. 310. n. 2. c) v. Ziegl. de Jur. Maj. L. 1. c. 33. n. 4. Alexand. ad Bart. in L. neque Stipendium. ff. de impens. in res dot. fact. Buxtorff. ad cap. 16. Aur. Bull. L. c. Mevius ad Jus Lub. L. 1. art. 2. n. 59. Hahn ad Wef. t. de Decur. n. 5. d) Mevius ad Jus Lub. tit. 2. art. 2. in addit. ad n. 57.*

THES. II. *Personæ verò, quæ juramentum civium præstare debet, intellectum & voluntatem requiri* facile largietur, qui ab intellectu & voluntate jurantis vim jurisjurandi dependere novit. Hinc juraturus vel desiderium suum consequendi jus civitatis præstandique solennis juramenti spontè declarare, vel ad eam voluntatis declarationem à Magistratu invitari solet, quandoquidè nonnullibi statuto, nonnullibi publicæ salutis curâ exigente, Magistratus eos, qui paria cum civibus emolumenta percipiunt, ad profitendum nomen suum inter Cives, præstandumque hoc juramentum, compellunt: nihil enim æquius est, quàm onera juris Civitatis eundem sequi, quem sequuntur commoda. *L. 10. ff. de R. I. j. Erl. der Landgebr. d. An. 1653. §. 57. §. 107. C. S. p. m. 1061. 1062.* a.) nihilque, ad augendam mutuam inter Magistratus Civesque fiduciam, salutarius est, quàm jurata fidei servandæ promissio.

a.) v. *Mevius Part. 4. Decis. 196. it. Jur. Lub. T. 2. art. 2. Gail. l. 2. Obs. 35. n. 8.*

THES. III. *Ut igitur adesse videatur intellectus & voluntas, Magistratus, Juramentum recepturi, & Personæ, hoc juramentum præstatura, requirimus intelligendi ac volendi tam facultatem quàm actum. Intelligendi ac volendi facultas proxima deficit in infantibus, quibus tenerrima ætas usum intellectus adeò imbellem dedit, ut, in hujusmodi rebus agendis intellectu planè destitui videantur. §. 9. J. de inutil. stipul. L. 5. ff. de R. I. De furiosis & mente captis, idem est*

sto

sto iudicium, quippe quos fati infelicitas in eam coniecit miseriam, ut id, quod agunt, non intelligant. §. 8. *Instit. de inut. stipul.* voluntatemque nullam habere credantur. *L. 40. ff. de R. I.* quamvis inter se furiosi & mentecapti gradu differant, & illi in perpetuo motu, hi in perpetuâ quiete sint, illi furentibus, hi quiescentibus maris fluctibus similes. Quodsi utrique dilucida intervalla habeant, tempore intervallo- rum perfectissimorum hæc voluntatis declaratio, & ipsa præstatio Ju- ramenti ab ipsis fieri potest. *L. 6. C. de Curat. furios.* a) *Ebriorum vo- luntas & intellectus quoque nullus est, dummodo ad eum ebrietatis gradum sit perventum, qui sanam mentem in exilium mittit. a. c. 14. X. de vit. & bon. Cleric. c. sanc. caus. 15. q. 1. b.)*

a.) *vid. Anton. Gomez. Var. resol. Tom. 2. C. 14. num. 28. f.*

Brunnem. ad d. l. 6. C. n. 1. b.) Carpz. Part. 4. C. 12. d. 10.

THES. IV. *Civiliter intelligendi & volendi facultate destituuntur pupilli, qui jam habent aliquem intellectum. v. §. 9. f. de inut. stip. L. 9. ff. de acq. vel om. hered.* Hi enim sine auctoritate Tutoris ad præsta- tionem huius Juramenti, tanquam actum obligatorium, se offerre ne- queunt. *a. pr. f. de auct. Tutor. j. L. 17 §. 1. ff. de jurejur.* a.) Si autem Tutorum auctoritate adjuti pupilli Jus Civitatis petant, & Juramen- tum civium præstare velint (inviti enim ad hoc compelli nequeunt. *a. L. 34. §. 2. ff. de jurej. 11. f. 26. §. Si decesserit.*) arbitrio Magistratus ad juramentum Civium admitti queunt. *a. L. 26. ff. de jurej. j. L. f. §. f. ff. de man. test.* dummodo intelligant, quæ nam sit illius jurisjurandi virtus. *a. c. 1. X. de delict. puer.* b.) Sed quid de minoribus judicabi- mus, an hi vel sine Curatorum consensu ad Juramentum civium præ- standum se offerre, vel jusjurandum illud præstare, vel ad ejus præsta- tionem jure compelli poterunt? Cum quæstio hæc sit trimembris, ad singula illius membra seorsim respondebimus, & quidem, ad primum & secundum membrum affirmando, ad tertium negando. Quoad pri- mum quæstionis membrum in dubium quidem vocari posset sententia nostra, quæ *minorem, etiam sine Curatoris Consensu ad Juramentum Ci- vium se offerre posse statuimus*, ex eo fundamento, quod 1.) minores bo- norum liberam administrationem non habeant, adeoque juramento se ad patrimonii onera sustinenda, & alia incommoda in civitatis u- tilitatem ferenda obligare nequeant. *fac. a. l. 17. §. 1. ff. de jurej.* 2.) quod minor, Curatorem habens, non absimilis videatur illi, cui à Præ-
tore,

tore, Curatore dato, bonis interdictum est. *L. 3. C. de in integr. restit. min.* ille autem, ad exemplum furiosi, promittendo se obligare non possit. *L. 6. ff. de V. O. c.*) At, sententia affirmativa, quod minor se etiam sine Curatoris consensu ad Juramentum Civium offerre possit, solidiori fundamento dubio procul innititur, quandoquidem de minoris personâ obligandâ, per jurisjurandi vinculum, agitur, quod, cum ipsius minoris conscientiam liget, ab illius, non à Curatoris arbitrio dependere debet. Neque enim infrequens in jure est, accepto quoque Curatore obligationes principaliter personales solâ minoris voluntate suscipi: Ita in nuptiis copulandis minoris, non Curatoris arbitrium attenditur *L. 20. ff. L. 8. C. de nupt.* minoresque nonnunquam sine Curatoribus suis ex stipulatu obligantur *L. 101. ff. de V. O. j. L. 1. §. 14. ff. ad SCt. Treb. it. L. 5. ff. L. 4. C. qui test. fac. poss. j. L. 32. ff. de hered. inst. L. 56. ff. de Procur. j. auth. Sacramenta puberum. C. si adv. vend. d.)*

Quæ Sententia per rationes dubitandi supra propositas non evertitur, nam [1] quæcunque patrimonii onera à Civibus ferenda sunt, vel iisdem magis intuitu fructuum è patrimonio proficiscentium, quàm ratione præstiti jurisjurandi civium incumbunt. *a. L. 13. ff. de impens. in res dot. fact. l. 7. §. 2 ff. de Usufruct.* incolisque cum civibus communia sunt. *L. 29. ff. ad Munic. j. L. 4. §. 1. 2. ff. de Mun. & honorib.* vel ex præstito juramento Civium non directè, sed indirectè proveniunt. Horum itaque onerum incommoda non magis minorum facultatem in præstando juramento impediunt, quam ferenda matrimonii onera consensum nuptialem. *a. L. 20. C. de jur. dot.* aut obligationes ad præstandum id, quod interest, loco facti promissi ipsam facti promissionem, sine Curatoris consensu stipulanti faciendam, remorantur. *L. 101. ff. de V. O. j. L. 13. §. 1. ff. de Re judic. e.)* 2.) Rescriptum Imperatoris in *L. 3. C. de in integr. rest. min.* non est generalius accipiendum, quàm Casus in *d. L. 3. C.* expressus desiderat, hic verò de emptionis venditionis contractu, in quo dominii translatio, ut eidem plenissimè satisfiat, ab initio intenditur, agit, adeoque non de quolibet contractu, sed eo, ex quo dominium transferendum est, loquitur. *fac. L. 80. §. f. ff. de contrab. empt. vend.* in quo casu prodigorum & minorum, qui Curatorem acceperunt, eadem est ratio, nos verò de oblatione ad jusjurandum loquimur, quæ bonorum alienationem directè non respicit, sed personæ obligationem, atque hinc Curatoris consensum non desiderat per all.

in

in super. f.) Ad secundum quæstionis membrum respondetur *affirmando, minorem juramentum Civium recte præstare posse*, cum minores jurejurando se obligare non prohibeantur, quippe qui & jurisjurandi virtutem ob animi judicium, quod habent, rectè perpendere, sequè juramenti vinculo obstringere possunt. *a. c. 1. X. de delict. puer. Auth. Sacramenta puberum. C. si adv. vend. L. 26. ff. de Jurej. & præstitum salvâ salute æternâ violare nequeunt. a. C. 28. X. de jurej.* g.) Interim in locis non paucis minores neque ad jus civitatis, neque ad Juramentum Civium admitti solent, quandoquidem illic Majoribus tantummodo jus Civitatis confertur. h.) Tertium quæstionis membrum negamus, *minorem ad juramenti Civium præstationem jure compelli non posse, existimantes*, quoniam, si minor, cui datum est feudum, fidelitatem facere non cogitur. *11. feud. 26. §. si minori. j. 11. feud. 3. §. fin.* etiam tùm, cum civium jura illi conferenda sunt, jurare invitus non cogetur. *fac. L. 4. ff. de in lit. jur. (non obst. c. 14. c. 15. caus. 22. qv. 5. j. L. 19. §. 1. L. 20. ff. de test. L. 9. & L. 19. C. eod.)* i.) sed ipsum juramentum, usque dum minor ad majorenitatem pervenerit, differetur. k.)

a.) *Conf. Borcholt. de jurej. c. 3. num. 14. Hillig. ad Donell.*

L. 24. c. 12. L. c. b.) *Didac. Covarr. Part. 3. Rel. ad c. quamvis de pact. in 6to §. 1. n. 5. Jason. in auth. Sacr. pub. C. si adv. vend. n. 19. & præced. Rittersh. d. differ. J. C. & Can. L. 5. c. 19. verb. sequens.* c.) *v. Beust. ad L. 9. §. 4. ff. de jurej. n. 2. p. m. 267. Brunnem. ad L. 17. §. 1. ff. eod. n. 9. Bartol. in L. 3. C. de in integr. rest. min. pr. & §. 1. d.) v. Cujac. ad L. 101. ff. de V. O. Hahn ad W esenb. tit. de pactis n. 5. v. minores.* e.) *v. Hillig. ad Don. L. 24. c. 12. L. d.* f.) *Consent. Brunnem. ad L. 3. C. de in integr. rest. min. n. 2. seqq. Schotan. ad ff. Disp. 14. thes. 17. Fachin. Controv. L. 3. c. 9. Conf. Joh. Robert. animad. Jur. Civ. L. 1 c. 12.* g.) *Ritter de Homag. c. 8. tb. 108. v. Jason. ad auth. Sacram. pub. C. si adv. vend. n. 71. Setser. de Juram. L. 1. c. 11. n. 3.* h.) *Carpz. Part. 2. c. 6. d. 6. n. fin.* i.) *v. Bartol. in L. 4. ff. de in lit. jur. n. 8. & præced.* k.) *v. Joh. Philipp. ad O. P. S. T. 18. Confid. 7. n. 5. Berl. part. 1. concl. 34. n. 33. Carpz. L. 3. Resp. 62. n. 22.*

TH. V. *Civiliter* etiam, ad effectum se obligandi, *intelligere* & *vel-
 le non creditur prodigus* is, cui bonis interdictum est, Curatore dato,
 proptereaq; sine Curatoris consensu neq; ad hoc juramentum se offer-
 re potest, neque volens ad illius præstationem admittendus est. Quam-
 vis enim prodigus rectè sibi, etiam absque Curatore, acquirat, *L. 6. ff. de
 V. O.* monasterium ad corrigendos mores malos intret. *C. 20. X. de re-
 gular. minori*, Curatorem habenti, similis esse videatur *L. 3. C. de in in-
 tegr. rest. min.* cum pupillo comparetur *l. 9. §. 7. ff. de reb. cred. & de-
 linquere possit. a. L. 12. §. f. ff. de Tut. vel Curat.* a.) Non tamen ad
 præstationem juramenti Civium se rectè offert prodigus solus, aut i-
 dem præstiturus audiendus est, caret enim iudicio sufficiente, & furio-
 so similis est, qui nullam se obligandi potestatem habet, adeoque ejus
 persona incapax est, ut per juramentum obligetur. *L. 1. ff. de Cur. fu-
 rios. L. 40. ff. ad R. I.* Et, quemadmodum morbus animi in furioso
 mentis sanitatem & usum impedit, ita in prodigo mala consuetudo
 dissipandi bona, legisq; dispositio sanæ mentis usum adeò remoratur,
 ut, cum de se obligando agit, instar furiosi, voluntate destitui creda-
 tur. Unde fit, quod prodigus etiam à testamenti factione excluditur
L. 13. ff. qui test. fac. poss. b.) Non obstant mota in superioribus dubia,
 nam jurans in actu non meram acquisitionem continente, sed etiam
 obligationem introducente, versatur: monasterii ingressus indicium
 est animi ad saniores mores redeuntis, & dissipandi occasionem tol-
 lit, *v. N. 5. c. 5.* imò nec ipsum *c. 20. X. de regular.* de prodigo declara-
 to loqui videtur. In *L. 3. C. de in integr. rest. minor* Curatorem ha-
 bens cum prodigo confertur, non simpliciter, sed secundum quid, ra-
 tione prohibitiæ alienationis bonorum. Pupillo autem prodigus com-
 paratur oppositivè ad furiosum, qui ne quidem stipulando acquirit, at,
 pupilli & prodigi stipulando acquirere possunt. c.) Si verò prodigus,
 consensu Curatoris accedente, de Jurisjurandi virtute rectè informa-
 tus, arbitrio Magistratus præcedente Juramentum hoc præstiterit, ob-
 ligatorium illud esse, non ambigimus. *a. L. 6. ff. de V. O. L. 3. C. de in
 integr. rest. min. Auth. Sacramenta puber. C. si adv. vend. c. 1. X de de-
 lict. puer. c. 28. X. de Jurej.*

a.) *Cons. Bacch. ad Treutl. V. 2. Disp. 30. th. 6. L. a. Diff. Treutl.*

c. 1. b.) *v. Covarr. Part. 2. Rel. c. Quamvis de pact. 6. §.*

§. n. II. *Jason. in Auth. Sacram. puber. C. si adv. vend. n. 19.*

Bartol.

Bartol. in L. 6. ff. de V. O. n. 7. Setser. de Juram. L. 1. c. 5.
n. 8. c.) Zas. in L. 6. ff. de V. O. n. f. Gæddeus de contr.
& committ. Stip. c. 7. n. 123.

THES. VI. Actum est de Personis, intelligendi volendiq; facultate naturaliter vel civiliter destitutis, *agendum* nunc est *de iis*, in quibus intelligendi & volendi facultas quidem non deficit, sed actus, idq; accidit ob intellectus deceptionem: Intellectus autem deceptio proficiscitur ex errore in apprehensione, atq; is dependet à dolo aut culpâ, vel juramentum recipientis, vel jurantis, vel tertii alicujus. Ubi dolo inductus Magistratus Civitatis juramentum ejus admisit, qui, si absq; hoc dolo fuisset, nunquam in Civium numerum receptus esset, nullam ex Jurisjurandi vinculo nasci, respectu Magistratus illius, obligationem arbitramur, *idem asserturi, si de Magistratus dolo in exigendo hoc juramento constiterit.* Quod si igitur is, qui suo scelere alieni Magistratus territorio emigrare jussus est, ob crimen adulterii vel homicidii &c. falso honestæ dimissionis testimonio usus fuerit, eoq; ignoranti alterius civitatis Magistratui persvaserit, ut ad Jura & Juramentum Civium, quamvis jure Civitatis indignissimus, admitteretur, profectam ex hoc dolo receptionem, admissamq; Juramenti præstationem in præjudicium decepti Magistratus, nullius roboris esse existimamus, *fac. §. 4. f. de societ. L. 65. §. 3. ff. eod.* non aliam defensori sententiam, rat. præjudicii jurantis, si magistratus eum, qui nulla necessitate ad petenda & subeunda Civium jura atq; onera devinctus erat, falsò persvasa necessitate, ad impetranda Civium jura præstandumq; hoc juramentum dolo induxerit. Nam, quoties dolus causam consensui dedit, consentiens id, in quod consensit, noluisse creditur ob errorem, ex quo consensus ille profectus est, quandoquidem errantis nulla voluntas est, *L. 15. ff. de Jurisd.* & iniquum videtur, ex suo dolo quenquam obligationem acquirere. Aliud, dolo tertii intercedente, & receptioni civis Juramentive præstationi causam dante, *asserendum est*: nam, cum partium, inter quas contrahenda est obligatio, nulla hic versetur malitia, juramentum civem Magistratui, & receptio Magistratum Civem obstringit, dummodo in reipsâ non deprehendatur vitium, obligationem impediens. Quoniam verò alterius dolo circumventus vel Magistratus eum numero Civium accenset, quem, si absq; hoc dolo fuisset, in Civitatem non recepisset, vel ad juramenti civium persolutionem

C 2

tionem accedit, qui, dolo tertii non inductus, nunquam de se magistratui, per Jusjurandum, obligando egisset, adversus decipientem, cuius dolo producta est hæc obligatio, actio ad consequendam indemnitatem competit. Quoties autem *dolus incidens* errorem in recipiente, vel præstante hoc juramentum, peperit, ut, si recipiendus opimiora esse civium jura, quam sunt, dolo, à Magistratu persuasus fuerit, tunc ipsa obligatio ex receptione & juramenti præstatione non impeditur; at is, cui dolo nocitum est, arbitrabitur, an propter hunc dolum obligationem rescindi, an verò damni hinc proficiscentis pensionem peti æquius sit, quod postremum facere tantummodo licet, cum extranei dolus incidens receptionem petenti & juramentum præstanti nocuit: ille dolus enim dolum adhibentem ad indemnitatem præstandam obligavit. *a. L. 47. ff. a. R. I.* Atque hæc, naturali ratione spectatâ, de Magistratus receptione, vel juramenti civium præstatione, cum dolus illi vel causam dedit, vel incidens fuit, asserenda videntur. a.)

a.) *v. Hug. Grot. d. J. B. & P. l. 2. c. 13. tb. 4. Sam. Pufend. de J. N. & G. c. 6. §. 8.*

THES. VII. At, quid *Jure vel Civili vel Canonico* de his casibus sentiendum erit? *Idem omninò decidendum esse existimamus.* Nam, omnia, quæ animi destinatione agenda sunt, non nisi verâ & certâ scientiâ perfici possunt, ut inquit Papinianus in *L. 76. ff. de R. I.* Juramentum verò ob eam, quam habet, obligandi animam hominum virtutem vel maximè deliberatâ animi voluntate & destinatione præstandum est, ac proinde certam scientiam desiderat, sed ea in decepto deficit, qui ignoranti & invito similis est. *a. L. 116. §. f. ff. de Reg. Jur.* Et quemadmodum conditio, conventioni adjecta, obligationem, usque ad illius existentiam, suspendit, eâque deficiente, eandem nullam reddit; ita is, qui dolo ad jurandum inducitur, non, nisi sub eâ qualitate, quâ inductus est ad jurandum, ex juramento se obligari vult, unde, illâ qualitate deficiente, deficit etiam ex Jurejurando obligatio, quippe quæ ultra jurantis intentionem non contrahitur. *a. L. f. ff. ad Munic. L. f. C. de non numer. pec.* Eaque sententia nec à Jure Can. abhorreere videtur. *a. c. humane. c. Juramenti. caus. 22. qv. 5. c. un. X. de nov. op. nunc. a.)* Non obstat i.) quod in juramento non sola persona ejus, cui juratur, respiciatur, sed etiam is, qui Jurejurando invocatur, DEUS: Deus enim, *καρδιωγώς*, intentionem jurantis, non sola verba respicit, nec jurantem peccati reum facit, qui bonâ mente no-

men

men Dei ad confirmandam intentionem suam invocat, sed alterum, qui dolo efficit, ut inutili iurijurando divinum nomen adhibeatur v. d. c. humanæ. Non obstat. 2.) quod in c. 28. X. de jurej. vi & dolo præstita juramenta conjungantur, haud obscuro, ut videri poterat, indicio vim aliquam obligandi utrique juramento inesse: nam utraque non servanda esse dicuntur, an autem alterum præviâ absolutione, alterum citra absolutionem servari non debeat, illic non exprimitur, sed ex jurantis intentione, & reliquâ Jur. Can. dispositione colligendum est. vid. c. 18. X. de jurej. Cœterum, error ex culpâ proficiens vel Magistratus juramentum recipientis, vel jurantis, cum culpa jurantis vel magistratus propria intercedit, eum, qui culpam admisit, onerat, a. L. 9. C. ad Leg. Falcid. & quando tertius culpæ reus est, eundem ad indemnitatem præstandam obligat, ipsum verò Jurisjurandi vinculum ab obligandi virtute non suspendit. a. L. 203. L. 155. ff. de R. I. b.)

a.) v. Covarr. Part. 3. Relect. ad c. Quamvis de pact. in 6. §. 4. n. 3. Jason. in auth. Sacramenta puberum. C. si adv. vend. n. 60. 62. Franzk. L. 2. Res 4. n. 3. seqq. Setser. de Juram. l. 1. c. 23. Hahn ad W esenb. t. de jurej. n. 14. Diff. Bacchov. ad Treutl. V. I. Diss. 11. th. 10. L. a. Conf. Andr. Rauchbar. part. 2. qv. 4. n. 46. seqq. b.) v. Joh. Balth. Zahn Ichnogr. Jur. Munic. c. 14. n. 18.

THES. VIII. Quia verò voluntas non saltem enixa, sed etiam remissa obligat L. 21. §. 5. ff. quod met. caus. quæritur, annon coacta, vel Magistratus Juramentum recipientis, vel Personæ juramentum præstantis voluntas obligationem producat? Ubi non de illâ coactione loquimur, quam jure suo Magistratus suscipit, quando secundum statuta vel mores Civitatis eos, qui intra certum tempus in Civitate commorati sunt, & ad præstationem juramenti se non obtulerunt, citat, citatosque vel juramento se civitati obstringere, vel urbe emigrare jubet: a.) hæc enim coactio nihil iniquitatis continet, quam jure permittente magistratus suscipit, L. 3. §. 1. ff. quod met. caus. sed injustam potius coactionem intelligimus. Veluti si plebs concitata eum, qui Civitatis jure alioqui non potiretur, tumultu facto, inter cives referri, & ad juramentum civium admitti desiderat, Magistratusque evitandi majoris mali ergò in receptionem illius consentit, aut is, qui ad impe-

tranda Civium jura, præstandumque hoc juramentum jure compelli non poterat, de facto, ut loquuntur, non jure, necessitati præstandi hujus juramenti subjicitur, cum extra metum constitutus in præstationem juramenti non consentiret. His casibus omnem vim obligandi iurijurando & receptioni denegare non licet. Equidem plenissimæ libertati suæ relictus neque magistratus receptionem, neque juramento se obligaturus illius præstationem susciperet, quam uterque, justo metu compulsus, non detrectat; at, quia uterque, majoris mali evitandi gratiâ, minus malum eligit, actus ipse pro invito agnoscere non potest, & quamvis spontaneus dici nequeat, cum actu externo concitata voluntas ad electionem pervenit, attamen hic actus non nihil de spontaneo, non nihil de invito actu participat, consensumque parit liberum secundum quid, non simpliciter. Quia verò juramentum, etiam voluntati minus plenæ accedens, fundamentum invenit, cui innitatur, ad effectum producendæ obligationis, mirum videri non debet, quod metu extorta promissio actionem jure civili producit, & eandem æquitate exceptionis, quod metus causa, demum excludi docet Prætor. in l. 1. ff. *quod met. caus.* unde colligitur, juratam coactæ voluntatis expressionem & promissionem jure civili omnino obligare, ne simplici promissioni major efficacia insit, quam juratæ asseverationi. Et cum *Juris Can. à civili jure dissensus, circa validitatem obligationis ex coacta voluntate proficiscentis, doceri non possit*, imò potius summam utriusque Juris concordiam indicet. c. 2. 3. 4. 5. X. *quod met. caus.* c. 8. 15. X. *de Jurej.* coactam in numerum civium receptionem Juramenti-que præstationem omnino obligatoriam esse contendimus; præcipue, quia postremo casu jurans non errat, sed ad conciliandam majorem promissioni suæ, de re non illicitâ, fidem, Divinum Numen sciens invocat, illiusque omnipotentiam violatæ fidei vindicem esse cupit.

a.) v. **Christinæus** ad LL. *Municip. Mechlin.* L. 1. art. 42. n. 7.

THES. IX. A quâ sententiâ non recedimus, moti fundamentis Hahn ad Wesenb. a.) qui juramentum metu extortum, etiam si conventioni validæ accesserit, jure civili nullum esse sibi persvadet, arg. L. 5. C. d. LL. L. 7. §. 16. ff. *de pact. it. auth. Sacramenta puberum.* C. *si adv. vend.* Nam, L. 5. C. de LL. & L. 7. §. 16. ff. *de pact.* juramenti virtutem excludunt, quando actus, cui juramentum adhibitum, simpliciter est prohibitus, nec ejusdem rescindendi gratia proditum est

Jure

Jure remedium, quod quoties suppeditatur, manifesto est indicio, actum, contra Jura susceptum, nullum non esse, sed rescindi posse. At nostro casu Jus Prætorium, quâ ratione vi extorta promissio rescindi debeat, exponit, & restitutionem, ex capite metus justî, concedit, ergo ipsam promissionem non ab initio inutilem, sed rescindendam esse indicat. Alioqui pari cum fundamento assereretur Mutuum filiof. contra Jcti Macedoniani prohibitionem datum, ipso jure, ob legis prohibitionem, nullum esse, *L. i. ff. ad SCtum Mac.* ex quo natam tamen conditionem ex mutuo exceptione demum excludi constat, *L. ii. ff. ad SCtum Mac. b.) Auth. Sacramenta puberum C. si adv. vendit.* verò, per justum metum extorta à Majoribus juramenta nullius momenti esse jubet, hoc ipso non tam respiciens ad initium obligationis quàm ad effectum, non aliter atque in *L. 22. ff. quod met. caus.* quicquid metu gestum est, nullius momenti esse dicitur, quia adversus hujusmodi gesta restitutio conceditur. Accipiuntur itaque in dicta *Auth. juramenta*, per justum metum extorta, oppositivè ad juramenta spontè præstita, quæ restitutione in integrum rescindi nequeunt, cum contra ex metu justo præstita juramenta rescissioni obnoxia sint, atque sic, spectato effectû, eodem recidant, ac si ab initio nullius momenti fuissent, *fac. L. 112. ff. de R. I. c.)* Pariter Jure Can. Juramentum hoc metu extortum obligandi vim habere, asseruimus supra, neque hanc sententiam infirmari putamus, 1.) *per c. 14. c. 15. X. de sponsal.* ubi, metu interpositum consensum matrimonialem non obligare, defenditur, licet eidem juramentum accesserit. Distingvendum enim est inter negotia, quæ ex legis dispositione consensum simpliciter liberum ad sui constitutionem desiderant, & ea, quæ voluntate quamvis restricta conciliari queunt. Inter ea referimus matrimonium, quod ob individuum vitæ consuetudinem, omnisque fortunæ communicationem *v. L. 1. ff. de rit. nupt.* summam voluntatis libertatem requirit. *L. 12. L. 14. C. de nupt.* His accensemus voluntatis, de se civitati obligando, declarationem, illic consensui nihil tam contrarium est, quàm vis & metus *L. 116. ff. de R. I.* hic coacta voluntas obligatoria est. 2.) Minus dubii parit *c. 28. X. de Jurej.* quod à contrario sensu servari non vult juramenta, accedente vi, præstita: nam, argumentum à contrario sensu contra expressos textus (quos v. supra) nihil probat, quî enim candela accensa soli lucem foenerari, vel ab obscuris declaratio-

nem

nem veritatis, sua luce radiantis, petere necesse est? Præterea in *d.c. 28.* non exprimitur modus, quo non sit servandum hoc juramentum, an ipso jure, an prævia absolutione à juramenti vinculo, absolutionis verò necessitatem supra adducti textus arguunt. d.) Denique Covarruvias dictum *c. 28.* ad juramenta contractibus, Jure Civ. prohibitis, adjecta restringere videtur. e.)

a.) Hahn. ad Wefenbec. *tit. de jurej. num. 14.* b.) v. Arnold. Vinn. *Select. jur. quæst. L. 1. c. 1. j.* Brunneman. *ad auth. Sacramenta puber. C. si adv. vend. num. 6.* c.) Conf. Bacchov. ad Treutl. *V. 1. Diss. 21. th. 2. l. c. Diff.* Bartol. *ad auth. Sacramenta puber. C. si adv. vend. num. 28.* d.) v. Seraphinus de Seraphinis *d. priv. Juram. priv. 110.* Franzk. *L. 2. Resolut. 3. num. 31. seqq.* Struv. *S. J. C. Ex. 17. thes. 16.* Setser. *de Juram. l. 1. c. 19.* Cujac. *ad c. 1. 2. 8. X. de jurejur.* Andr. Rauchbar. *Part. 2. qu. 4. num. 50. seqq.* e.) Covarruv. *Part. 3. Relect. ad c. Quamvis de pact. 6. §. 4. num. 2.*

THES. X. Quoniam præterea voluntas alia directa, alia indirecta est, an utraqve facta mentis declaratio, vel in Magistratu, juramentum Civium accepturo, vel in eo, qui juramentum Civium præstiturus est, sufficiat, videndum. Est autem *directa* voluntas, *vel antecedens, vel concomitans, vel subsequens*, eaque vel immediatè, vel mediatè, velut adhibito Procuratore, declaratur. *Antecedentem & concomitantem Magistratus Juraturus voluntatem omnino sufficere*, vix quisquam dubitabit, cum frequentissimè Magistratus Civitatis eos, de quibus in Civium numerum referendis agitur, vocet, suamque in recipiendo hoc Juramento voluntatem ostendat, vel petito ejus, qui hoc Jurejurando se obstringit, deferat, vicissim juraturus, vel ab initio suam intentionem exponat, vel in jurisjurandi, à Magistratu exacti, præstationem ipso facto consentiat. *fac. L. 5. C. de nupt. L. 7. §. 1. l. 12. ff. de Sponsal.* Sed an Magistratus nomine voluntatis, de recipiendo hoc juramento, facta declaratio eo tempore, quo Magistratus nondum consensit, vel à Procuratore falso, aut negotiorum gestore, nomine Principalis aut absentis facta voluntatis, de præstando hoc juramento, significatio, per ratihabitionem confirmari possit, non caret omni scrupulo. Nihilominus

minus *affirmativa* sententiæ calculum nostrum adjicimus. Quamvis enim illa voluntatis alienæ indicatio, sine mandato facta, ipso jure nulla videri possit. *a. L. 24. C. de proc.* ipso jure autem irrita per ratihabitionem confirmari nequeant. *c. 29. X. de Elect.* non ramen hanc ratihabitionem effectu suo destitui putamus: nam, ea est ratihabitionis natura, ut prorsus retrahatur, & confirmet ea, quæ ab initio subsequuta sunt. *L. f. C. ad SCtum Mac. a.)* adeo ut ne quidem in actibus, speciale mandatum requirentibus, planè excludatur. *a. c. f. de jurej. in 6to. L. 26. ff. de min. b.)* Quod verò ipso jure irrita esse sine mandato à procuratore gesta memoratum est, tum concedi potest, quando in Procuratore absoluta est inhabilitas, vi cujus ne quidem tale mandatum suscipere possit, aut si principalis ratihabitionem facere detrectat, non verò, cum Procuratoris falsi factum ob deficiens saltem mandatum inutile est, ipsaq;ve ratihabitio, re adhuc integra, suscipitur. *a. L. 3. §. 1. ff. rat. rem hab. L. 11. ff. de R. J. L. 9. C. de neg. gest. d. L. f. C. ad SCtum Mac. L. 60. ff. de R. J. c.)*

- a.) Tusch. Tom. 1. Concl. 276. num. 40. b.) Tabor & Barbos. Axiom. L. 16. c. 4. a. 14. Brunnem. ad L. 26. ff. de minor. num. 2. c.) Tuschus Tom. 6. Concl. 23. 24. Anton. Faber in Cod. L. 4. t. 20. d. 1.*

THE S. XI. Indicatum est huc usque quod ad Juramenti Civium præstationem se per Procuratorem offerre liceat, unde prætereundum non est, *an is generali saltem, an verò speciali mandato instructus esse debeat?* Videri quidem poterat, generale mandatum, quo Procuratori committitur, ut Jus Civitatis certo in loco mandantis nomine petat, sufficere, quia parum interest, utrum quid nomine suo, an verò eâ demonstratione, quæ nominis vice fungitur, exprimatur. *L. 6. ff. de reb. cred.* ipsaq; Juris Civitatis petitio virtualiter oblationem ad præstationem hujus jurisjurandi continere præsumitur, quando quidem in Civium numerum cooptatio, non nisi prævio hoc juramento, fieri solet, *a. L. 56. ff. de Procur. & qui vult finem velle etiam creditur media ad finem ducentia d. L. j. L. 2. ff. de Jurisd.* Verum enim vero, quoniam ea, quæ notabiliter fiunt, nisi specialiter exprimantur, videntur omissa, *L. 15. §. 26. ff. de injur. L. 25. §. 1. ff. de minor.* ipsa mandata sunt strictissimæ interpretationis *c. 32. X. de offic. & pot. st. Jud. de leg.* eaq; ad juramentum oblatio actum maximi præjudicii sanctissimæq;ve ob-

ligationis respicit, nominatim Procuratori oblationem ad jurandum à Principali mandandam, vel haud obscure illi intentionem jurandi declarandam esse existimamus: ubi enim speciale mandatum requiritur, non quælibet, sed tantum ex certissimis animi indiciis profecta specialis præsumtio voluntatis sufficiens est, *d. L. 25. §. 1. ff. de minor. L. 25. §. 5. & 7. ff. de acq. vel omitt. hered.* oblatioque ad juramentum Civium exhibendum à petitione & impetratione Juris Civitatis separari potest. *v. a. c. f. de Jur. cal. in 6to.* inde probabile viderur Jus Civitatis opera Procuratoris petentem, sicuti Juramenti præstationem, ita curam in declinando juramento Civium, sibi reservasse. *Indirectè* recipiendi & jurandi voluntatem Magistratus, ut & assumendus ostendere videtur, per immobilium comparisonem & impetratam judicialem traditionem, quando ex statuto, ementi rectè perspecto, non alius ea suo nomine possidere potest, quàm, qui in Civium juratorum numerum relatus est, & ex qualitate personæ jura Civitatis ambientis aliisque circumstantiis spes immunitatis à præstando juramento Civium colligi nequit.

a.) *v. Carpz. Part. 2. C. 12. d. 12. Tusch. P. 2. Concl. verb. Mandatum. Concl. 52. n. 8. seqq. Setser. de Juram. L. 1. c. 14. n. 9. Ziegler. ad Inst. Jur. Can. L. 3. tit. 1. §. 13. verb. Juramento. Martini Comment. For. in T. 18. Ordin. Process. Saxon. §. 9. num. 28.*

CAPUT. III.

DE SUBJECTO JURIS JURANDI CIVIUM.

THES. I.

A Causa Efficiente transimus ad *Subjectum Juramenti Civium*, idque est vel *activum* vel *passivum*. Activum sunt Personæ, quæ jurant, passivum sunt personæ, quibus juratur. Subjectum activum primo loco considerabimus, in quo deprehendimus, alias personas juramentum hoc præstare, alias non præstare, has ad Subjectum negativum, illas ad affirmativum referemus, ut spectatis personis, hoc juramentum

mentum non præstantibus evidentius appareat, quænam personæ ad illius præstationem devinctæ sint. *a. pr. f. d. de his qui sui vel alien. Jur.* In Subjecto autem negativo invenimus personas alias, quæ juramentum hoc præstare non tenentur, alias verò, quæ illud juramentum præstare prohibentur. *Non tenentur autem juramentum Civium exhibere, hi quibus in ipsa concessione juris Civitatis gratia illius Juramenti facta est, quamvis ipsi non deteriore jure Civitatis gaudeant, quàm hi, qui actu hoc juramentum solenniter dixerunt, quandoquidem remissum juramentum, respectu juris per juramenti præstationem acqui- rendi, eundem habet effectum cum juramento præstito. a. L. 6. ff. de jurej. L. 9. §. 1. ff. eod.*

THES. II. Ut autem de hujus sententiæ veritate liquidò constet, examinanda prius est quæstio, *an Juramentum Civium à Magistratu remitti queat?* A magistratu Municipali factam remissionem hujus jurisjurandi inutilem esse asserit Dn. Joh. Eichel. a.) quæ sententia brevibus perpendenda erit. Equidem huic juramento vel insertum est Homagium s. juramentum subjectionis, idque à Magistratu Municipali, cum intuitu superioritatis territorialis Principi præstetur, remitti nequit, quandoquidem ille Magistratus suo non Principis juri renunciare potest. *a. L. 1. C. de usufr. L. 38. ff. de pact. vel Juramentum Civium ab homagio est separatum, sive ob formulam ab homagio distinctam, quam lex aut consuetudo introduxit, sive propter juraturi qualitatem, qui homagium Principi jam antea dixit, hoc casu aut juramentum jurantem Magistratui tantum, aut Magistratui & Civitati universæ simul, quod plerumque fieri solet, obstringit. Priore casu remissioni locum esse putamus, nam, nulla Lex Magistratum Juri suo renunciare prohibet. L. 29. C. de pact. L. 51. C. de Episc & Cler. L. 31. ff. de pact. c. 5. X. de arbitr. posteriore casu remissionem à Magistratu solo Civitatis fieri non posse credimus. a. L. 27. ff. de R. f. L. 3. C. de inlit. jur. L. 1. C. de usufr. L. 31. ff. de S. P. R. nisi consuetudine vel statuto aliud introductum sit. a. L. 32. ff. de U. L. 80. ff. de R. f. b.) Ita enim nonnullis in locis stipulata manu facta promissio juramenti locum occupat, ut infra pluribus recensabitur. Non obstat, quod ipsa receptio Civium æquo Magistratus arbitrio relinquitur, & plus esse videtur, suo arbitrio Civem recipere vel recusare, quàm recipiendo Juramentum Civium remittere: adeoque illi, cui plus licet, permitti etiam debet*

id, quod minus est. L. 21. ff. de R. J. nam, actus certam formam & naturam habentes liberâ voluntate non rarò suscipi vel omitti possunt, verum susceptis iis forma præscripta tuto non negligitur. Quilibet regulariter summâ cum libertate eligit, utrum testatus an verò intestatus decedere velit, ubi autem ad testandi actum perventum fuerit, non licet eum proprio arbitratu, sed secundum præscriptam in legibus formam dirigere, sub gravissima nullitatis pœna. L. 55. ff. de Leg. 1. L. 20. C. de testam. pr. J. quibus non est perm. fac. test. fac. l. 27. ff. de R. J.

a.) Eichel. Dissert. de Jur. Civit. part. post. c. 1. n. 2. §. Ex hætenus.

b.) Gail. L. 1. obs. 40. num. 10. Brunne man. in L. 29. C. de pact. num. 11. Bartol. in L. 31. ff. de pact. Tab. & Barbof. Axiom. L. 6. c. 11. ax. 4.

THES. III. Sicuti autem ex benignitate Juramenti Civium remissionem nonnunquam fieri indicatum est, ita in dubium vocari potest, annon ipsa necessitas hanc remissionem imperet, quando mutus & surdus, vel disjunctim, vel conjunctim, talis, in Civium numerum recipiendus est: illa enim audiendi vel loquendi facultate, aut utraque destitutos nonnunquam tam felici esse ingenio & artificio constat, ut ipsa natura sensuum, quorum integer relictus est usus, perfectitudine reliquorum defectum supplere voluisse credatur, iidemque propterea Civitatis jure non indigni esse judicentur. Exemplum in bibliopego quodam, Cive Francofurtensi, refert Brunnem. ad L. 10. C. qui test. fac. poss. num. 8. qui, licet naturâ mutus & surdus esset; attamen artem suam non tantum exactè didicerat, sed etiam animi sensa aliis exquisitè communicare poterat, novellas, ferè primus, in civitate norat, & conjunctarum personarum sensa, propemodum ex solo labiorum notu, intelligebat. a.) Non igitur necessitatis esse hanc juramenti remissionem existimamus, si conceptam juramenti formulam, illiusque virtutem, quamvis aliorum usus adminiculo, juraturus rectè intelligat, sive hac probè cognita Deum *καταλογωσθην* in testem invocet, animique mentem signis exterioribus explicet, sive scribendi facultatem habens intentionem suam literis exprimat, sive per Procuratorem, arbitrio Magistratus admissum, (de quo in forma tractabimus) juramentum solenne præstet, sive, qui solo surditatis vitio laborat legendique peritiam habet, concepta verba ex scripto recitans juret. a. L. 10. C. qui test. fac. poss. Nam ille, qui jurejurando invocatur, Deus, non
exter-

externam solennitatem juramenti sed mentem jurantis & intentionem respicit. *v. c. § quid invenisti Caus. 14. q. 5. c. Erubescant. dist. 32. b.*) Quoniam itaque nullâ lege ad juramenti formam verba requiruntur, non possumus concedere in partes Bartoli & Gœddei, c.) quorum ille obligationem, quæ contrahitur Jurejurando, verbis contrahi, ait, hic per verba, in Scripturam redacta, non jurari, sed voce prolata jurantis verba Scriptura comprehendere posse asserit, sicuti emptio venditio, locatio conductio, stipulatio, mutuum, in Scripturam probationis gratia rectè redigitur, *L. 17. C. de fid. instrum. L. 1. C. de contrab. stip. L. 4. ff. de pignor.* frequentissimè enim Jusjurandum intercedentibus verbis persolvi largimur, non aliter, atque matrimonium per verba, consensum exprimentia, contrahi plerumque solet; at, quemadmodum, muti & surdi contrahunt matrimonium consensu mutuo, sine verbis. *cap. 25. X. de sponsal.* ita muti & surdi Jusjurandum præstant, animi voluntate aliter declarata, sine verbis. Nec obstat 1.) *N. 17. Cap. 6.* ibi enim non de jurejurando, sed verbo fidei, sive securitatis publicæ non facilè ultra triginta dies dando illis, qui ad locum sacrum confugiebant, agitur, nulla verò juris ratione indicatur, quod juramentum sine verbis esse nequeat, hinc vocabulum jurisjurandi illic nonnulli de salvo conductu explicant, & Cujacius per verba intelligit *λόγος ἀσφάλειας*, d.) quem verborum sensum ipsa substrata materia desiderat. *a. L. 67. ff. de R. I.* Minus pro Bartoli sententia facit *L. 13. ff. de acceptil.* quæ saltem docet, obligationem operarum, per Jusjurandum liberti interpositam, acceptilatione tolli posse, adeoque verbis constitutam obligationem contrariis verbis dissolvi, *L. 35. ff. de R. I.* solebant enim liberti Patronis operas jurejurando, verbis accedentibus, promittere, *L. 7. de oper. Libertor. j. L. 56. ff. de fidejuss.* non verò ostendit, Jusjurandum sine verbis fieri non posse, eademque ad juramenti essentiam requiri. *fac. L. 18. §. 1. L. f. ff. de acceptil. e.)* 2.) Non obstat *c. Clericus pen. X. de jurejur.* ibi enim Clericus, qui juraverat, se statuta, in Ecclesiâ suâ edita, servaturum, promiseratque per idem juramentum statutum, quod postea subsecutum erat, fideliter se observaturum, ex promissione eâ, tanquam jurejurando, non tenetur, non ob verborum defectum, hæc enim sub vocabulo promissionis non excluduntur, sed, quia juramentum non porrigitur ad ea, de quibus, tempore præstiti juramenti, dictum aut cogitatum non est. *c. 16. §. 25. X. eod. f.)*

a.) *J. id. Brunnem. ad L. 6. ff. qui test. fac. pass. n. 11.* b.) Covarr. Part. 1. relett. c. *Quamvis de pact. in 6to. pr. num. 6.* Fachin. controuv. L. 3. c. 8. Setser. de Juram. L. 1. c. 9. num. 6. 7. Joh. Borcholt. de jurej. c. 1. n. 27. 28. Ludov. Engel. Colleg. Jur. Can. part. 3. L. 5. t. 36. § 34. n. 2. d.) v. Cujac. ad d. N. 17. lit. f. Setser. c. L. n. 7. Bartol. ad d. N. §. Sed neq. n. 1. e.) Conf. Bach. ad Treutl. V. 2. D. 27. tb. 1. L. 1. f.) Cujac. in d. c. pen.

THES. IV. Perpendimus personas, quæ *Juramentum Civium* præstare non tenentur, progrediamur ad eas, quæ idem *persolvere prohibentur*, idque sit jure vel Generali, vel Speciali. *Generali Jure* à præstatione hujus Juramenti excluduntur *primò Fæminæ*, cum enim illas munerum publicorum personalium incapaces regulariter jura declaraverint, L. 2. ff. de R. J. L. 3. §. 3. ff. de muner. & honor. L. f. ff. de tut. onera autem patrimoniorum sustinere voluerint, L. un. C. de mul. in quo loc. mun. Jusjurandum nostrum verò imprimis Civem ad onera personalia, in salutem Reipl. ferenda, obstringat, eundemque ad defendendam sua opera Civitatem arctissimè devinciat, à mulieribus, ad virilia officia regulariter inidoneis, juramentum hoc non exigi plerisque in locis visum est, quamvis ipsæ mulieres suo modo jure Civitatis fruantur, illique obstringantur, vi vinculi, quo maritus civitati tenetur. a. L. 8. ff. de Senat. a.) Hinc immobilia sibi in Civitate, cum in hærentibus oneribus & emolumentis, comparantes Viros adhibere solent, qui, in solvendis hisce oneribus diligentem curam se adhibituros esse, promittant, iiqve appellari vulgò solent, *die Lehnträger*. Neque his repugnat, quod fœmina intuitu feudi, quod possidet, juramentum fidelitatis præstare tenetur. a. 11. feud. 3. c. un. §. verun. de stat. regul. 6. nam feudi ex propria personâ simpliciter incapax non est fœmina, quæ per primam investituram & per successionem feudi jura consequi potest, 11. feud. 3. 50. 30. ac proinde fidelitatem jurare debet b.) at imbecillitas & verecundia sexus non patitur, ut eadem vel ad honores Reip. promoveatur, a. L. 12. §. 2. ff. de Jud. vel virilibus officiis fungatur, a. L. 1. §. 5. ff. de post. vel defensiones alienas suscipiat. a. L. 18. C. de procur. L. 2. ff. de injur. unde nec regulariter Civitatis Jure donari solet.

a.) Eichel de Jur. Civ. c. 2. verb. *qui prohibentur*. Ritter. de homag.

Homag. c. 5. n. 107. j. Anton. Perez. in C. L. 10. t. 62. n. 81.
12. 13. b.) Carpz. Disp. feud. 6. th. 24.

Prohibentur *secundo* Juramentum Civium præstare *Judei*, qui ob gravissimum odium, quo in Christianos feruntur, blasphemias, quibus in Christum Salvatorem nostrum invehuntur, insatiabile usurariae pravitatis studium metuendumque ab iis in Civitatibus scandalum, jure Civitatis sunt indignissimi. Et, quemadmodum jam olim in Civitate degentes oneribus onerati, honoribus autem indigni judicati L. 5. L. fin. C. de Jud. interque viles, & perpetuæ servituti quasi subjectas personas relati sunt. c. 13. de Judæ. a.) Ita hodiè quoque in Civitatem recepti, non tam jure Civitatis speciali gaudent, quam certis juribus incolatus & commerciorum, conventionem vel statuto determinatis, utuntur, unde onera Civium agnoscere tenentur, ad honores verò aspirare vetantur. b.) De quâ onerum & limitata Jurium communione accipiendum videtur in dubio, quando Dd. Jure Civium Judæos in Civitatibus uti asserunt, a. L. 27. C. de testam. c.) Interim ipsa Judæorum receptio, non Magistratuum municipalium arbitrio relicta, sed in imperio nostro regalibus accensita est, Aur. Bull. c. 9. Ord. Polit. de Anno 1548. tit. von Juden und ihrem Bucher.

a.) Udalr. Zasius de Jud. quæst. 1. pr. j. Ehurfl. Sächsf. Berg-Ordnung. art. 76. b.) Groenew. de LL. abrog. in L. 5. C. de Jud. c.) v. Brunnem. ad L. 7. C. de Jud. n. 8. Eichel. de Jur. Civ. c. 2. verb. Qui prohibentur. j. Carpz. Part. 4. C. 32. D. 22. f. d.) Regner. Sixtin. de Regal. L. 1. c. 5. n. 19.

THES. VI. Tertiò ab hoc Civium Juramento arcentur *Hæretici*, quos ob perversæ doctrinæ defensionem Jure civitatis indignos esse, rectè asseritur. a. L. 2. L. 4. Auth. Gazaros. C. de Hæret. ne, sua insanientis doctrinæ venena innocentibus imperitisque animis, obtrudentes, publicam salutem perturbent, divinamque Majestatem præsidio scelestis adjuti audaciùs lædant, a.) inter eos tamen in imperio nostro referendi non sunt Catholici, vel Augustanæ Confessioni addicti, quippe qui ob religionem regulariter à mercatorum, opificum, tribuum, communione, aliisque juribus aut commerciis excludendi non sunt. Pacif. Monast. Osnabrug. c. 5. n. 12. §. sive autem. Præterquam in iis locis,

locis, in quibus Ann. 1614. his religionibus addicti ad Jus Civitatis admissi non sunt, in illis enim jure excluduntur. b.)

- a.) Struv. Synt. Jur. Civ. Ex. 50. tb. 50. Joh. Eichel. de Jur. Civ. cap. 2. j. Joh. Brunneman. de Jure Eccl. L. 2. c. 18. tb. 12. 13. Conf. de usu Holland. Grænew. d. LL. abrog. ad rubr. C. de Hæret. num. 6. b.) Lyser. in Dissertat. de Jur. Civ. §. 21.

THES. VII. *Quartò, Banniti ab Imperio*, dubio procul, sicut ad jus Civitatis, ita ad juramentum hoc Civium in toto Imperio non admittuntur a.) Sed *banniti à Statu quodam Imperii, aut banno Saxónico irretiti*, num æque jure Civitatis indigni, & per consequens *hoc jurejurando non adstringendi censeantur*, non adeò expediti juris est. Nam in bannum à Statu imperii declaratum à Civitate, extra illius territorium sita, non quidem facile numero Civium iri adscriptum omninò nobis persuademus; at, si ex merâ contumacia, fortè à vano metu profecta, bannitus se in hoc bannum incidisse probet, atque ita præsumptionem commissi criminis à se removeat, quo jure Civitas hunc inter cives referre, & ad juramentum Civium admittere prohibeatur, non videmus, b.) Idem probaturi in banno Saxónico Superiore, inferiori autem banno Saxónico cur idem effectus tribuendus sit, non apparet: nam illud limites Jurisdictionis, quæ Judici bannienti competit, non excedit, c.) adeoque non prohibet, quo minus, in Civitate illius Jurisdictioni non subjecta, bannitus, si vitæ innocentiam satis probaverit, Civium numero accenseatur: quamdiu enim in hac probatione defecerit bannitus, nec Jus Civitatis illi conferetur, quippe qui gravissima criminis præsumptione oneratus est, neque juramentum Civium, ob perjurii metum, tutò ab eodem exigetur. a c. 8 de R. Jur. 6. L. 8. ff. de Condit. Inst. c. ille qui. caus. 22. q. 5. c. f. X. de jurej. d.)

- a.) Joh. Eichel. cit. L. b.) v. Bartol. in tractat. Bannitor. num. 10. II 12. 13. c.) Berlich. part. 5. Conclus. 7. num. 23. Coler. Dec. 108. num. 57. per L. R. L. 3. art. 24. d.) Conf. Carpz. Prax. Crim. qv. 140. num. 91. seqq. it. Scotan. ad ff. Disp. 30. tb. 2. Petr. Peck. in c. 8. de R. I. 6 n. 2.

THES. VIII. *Quintò excommunicatos ex communicatione majore* iis, quos ad exhibitionem juramenti Civium admittendos non esse credimus, annumeramus. Quâ enim fronte civium privilegiis se exornari

nari petet, qui, ob delictum inter vilissimos relatus, ab omni fidelium communione separatus est. *Cap. pen. X. de sent. excomm. beneficiis se indignum reddidit, c. 7. c. 8. X. de Cleric. excomm.* hodieq; honestis societatibus interesse prohibetur. a.) Quis Magistratus tuto illius Juramentum admittet, qui in mortali peccato sciens volens perseverat, nec per poenitentiam ad Ecclesiam, quam deseruit, revertitur? Id agendum Magistratibus, ut Civibus bonis non colluvie malorum hominum civitatem repleant. b.) In excommunicatis excommunicatione minore arbitrio Magistratus relinquimus, an persona vinculo excommunicationis illigata jure civitatis donanda, & juramento Civili devincienda sit, nec ne. *a. N. 18. c. 5.* sæpè enim homines ad reconciliationem inter se difficillimi sunt, proptereaq; à S. Cœnæ usu arcentur, c.) quos in reliquo vitæ cursu pietatis non contemptores, sed religiosos sectatores esse credideris: nam qui semel malus, semper præsumitur talis, in eodem, non in diverso delicti genere, *a. L. 7. §. 3. ff. de accusat. L. 21. C. de heret. L. 5. §. 6. ff. de re militar. L. 3. §. 2. ff. de Test. d.)*

a.) v. Landes-Ordnung. art. gen. 11. §. als bald solche. b.) Conf. P. Ludov. Engel. *Coll. Jur. Can. Part. 3. L. 6. tit. 29. n. 47.* Covarruv. in *Part. 1. Relect. in c. Alma Mater. de Sentent. excomm. in 6to. num. 7.* c.) Carpzov. *Jurispr. Eccl. L. 2. d. 280.* d.) Menoch *de præsumt. L. 5. præf. 32. num. 24.* Bartol. in *L. Cassius. ff. de Senat. num. 2.* Petr. Peck. in *c. 8. d. R. f. 6. num. 7.*

THES. IX. Ut inutilia terræ pondera Cingaros, Histriones, aliosq; à morum levitate inertia & segnitie sola conspicuos, præteream, de quibus juramento obstringendis & inter Cives referendis cum agitur, perpendere debet Magistratus, quàm noxium publ. salutis sit, iis, qui boni Cives partes adimplere vel nolunt, vel non possunt, onerari, progredimur *ad personas, jure speciali, à præstatione juramenti Civium removendas.* Huc referre possumus eos, qui Civium jura in illâ Civitate sunt consecuti, in qua per statutum prohibitum est, ne cives in alia qualibet civitate jus Civium vel ambirent, vel oblatum acceptarent, quamdiu à Civitatis, cui Juramentum dixerunt, vinculo soluti non essent, simulq; cautum est, ut tamdiu ipsi Cives Jurium alienæ ci-

vitatis incapaces essent. Qvi enim, hujus statuti non ignarus, se civitati jurejurando devincit, & ad statutorum observantiam obligat, facit, ut illius statuti virtus personam ad præstationem juramenti in alia Civitate inhabilem reddat, & propter Civitatis utilitatem, quam statutum illud maximè respicit, posterius Juramentum illicitè præstitum, tanquam priori licito contrarium, servandum non sit. *c. 33. X. de jurej. j. c. 28. X. eod.* quandoquidem & is, qvi juravit, & Magistratus, qvi juramentum recepit, eam intentionem, tempore juramenti præstiti, habuit, ut hoc quoque statuto persona Civis adstringeretur. *a. cap. 16. X. eod. a.)* Aliud decidendum est, si in alia civitate jus Civium nactus vi statuti ipso jure jura Civium in Civitate, in quam primum ascitus est, amittat; Quemadmodum refert Cicero, quod illi, qvi jus Civitatis in alia civitate nacti fuerint, Romæ illud amiserint, *b.)* Mechliniæque statuto speciali dispositum est, ut Civis Mechliniensis Mechliniæ domum familiamque habens, & in aliud oppidum emigrans, ejusdemque Privilegia impetrans, civis Mechliniensis esse desinat. *c.)* tum enim Civis ad obtinenda in alia Civitate civium jura inhabilis redditus non est, sed id saltem statuto actum ne civis quisquam esset, qvi alicuiam civitati simul, ex impetrato civitatis jure, obstrictus viveret.

a) v. Covarruv. Part. 2. Relect. in C. Quamvis de pact. in 6to. §. 2. num. 3. 4. Cujac. ad d. c. 33. X. de jurej. Octav. Simoncell. de Decret. L. 3. t. 8. in §. 18. num. 196. Conf. Grotius de J. B. & P. L. 2. c. 13. tb. 20. b.) Cicero Orat. pro L. Cornel. Balb. p. m. 102. num. 15. Udalr. Zasius ad L. 2. pr. ff. de Orig. Jur. num. 4. c.) Christin. in Leg. Munic. Mechlin. t. 5. art. 2. num. 1. j. Myler. ad Aur. Bull. part. 2. Diff. 5. thes. 3. L. a.

THES. X. A Subjecto activo Juramenti Civium negativo ad Subjectum affirmativum, sive *personas ad præstationem juramenti Civium devinctas* convertimur. *Inter has primo referimus Cives Originarios.* Quamvis enim illi jus Civitatis à Majoribus in se transmissum habeant *L. 6. §. 1. ff. ad Munic. L. 4. C. de Incol. L. 7. C. eod.* & jure Civium, etiam non præstito hoc jurejurando, fruantur, *a.)* publicæ tamen utilitati rectè consulitur, si iidem quoque per jusjurandum civitati ob-

strin-

stringantur, quippe cum hæc jurata promissio fidei atque obedientiæ non inutilem recordationem vinculi illius complectatur, quo civis bonus Civitati tenetur, simulque novam conscientiæ obligationem, insignemque perjurii metum introducat, quo à noxiis civitati propositis eos sæpè deterreri necesse est, quos inconsulta temeritas ad nihil non contra Civitatis utilitatem machinandum incitat. Et quemadmodum à Vasallis feudi successoribus juramentum fidelitatis exigere, consuetudinis est, licet eorum jus succedendi à prima investitura dependeat. *II. f. 11. 31. j. 24. 40.* idque ob imperfectam ætatem Vasalli dilatum ab eo, cum perfectæ ætatis factus est, præstandum venit, *II. f. 26. §. minori.* ita juramentum à Civibus dicendum, ab originariis quoque civibus optimo jure exigitur, & ante solennem receptionem magis dilatum, quam remissum videtur. Hinc in plerisque civitatibus naturale Civium originariorum vinculum spirituali jurisjurandi accessione augeri, quotidiana observantia docet, eaque juramenti præstatio, alibi instituta peculiari Oeconomia, alibi certo ætatis tempore facienda est, prout cujuslibet loci consuetudo vel statutum exigat. b.) Neque Originariis, numero Civium juratorum ascribendis, originis prærogativa planè infructuosa est: nam, Civium Jura, quæ extranei, non, nisi certa aut sæpè haud exigua pecuniæ summa soluta, redimunt, illi minima argenti Summa, nonnunquam arbitraria, Magistratui præstita, consequuntur. c.) Improbari etiam haud potest hæc necessitas jurandi in Civibus originariis, ex ea ratione, quod Juramenta supervacua non injungi, æquitas & jus postulat. *c. 2. X. de probat. & pontifex in c. 14. X. de jurej.* Successoribus in Pontificatu à Regibus Siciliae denuò jurari non vult, sed homagii & fidelitatis puritatem non aliter, atque si juratum ipsis esset, fideliter observari. Nam juramentum, quod ad Salutem Civitatis pertinet, & mutuam inter Magistratum & Civem fiduciam auget, supervacuum esse non potest. Pontifex verò in dicto *cap. 14.* non tantum de speciali casu, interpretatione scil. rescripti sui, tractat, sed etiam de personis, juramento jam devinctis, agit, easque à novi juramenti præstatione alio, quam cui juratum est, in Pontificatum succedente liberat. d.) Nos verò de eo casu loquimur, quo persona juratura nullum juramentum persolvit, & personale jurisjurandi vinculum cum defuncti Civis persona exspiravit:

vit: nam defuncti juramentum defuncti animam obligavit, non hære-
dis devinctam tenet ad perjurii poenam. e.)

- a.) Berous *Vol. 2. Consil. 155. n. 19. seqq.* Christin. ad LL. Mu-
nic. Mechlin. *L. 1. art. 42. num. 8.* b.) Ritter. de ho-
mag. *c. 5. num. 105.* c.) Ritter. de homag. *c. 5. n. 106.*
Joh. Eichel. *de jur. Civ. Part. post. c. 1. verb. ex hætenus. d.) v.*
Cujac. *ad D. c. 14.* e.) Bartol. *in L. generaliter. 12. C. de*
reb. cred. num. 3. Covarruv. *part. 1. c. quamvis de pact. in*
6to. §. 5. num. 7.

THES. XI. *Secundò, à juramento Civium, removendos non esse*
alterius Civitatis cives existimamus. Jure civili enim non prohibe-
tur quisquam vel domicilium in duobus municipiis constituere, *L. 5.*
L. 6. §. 2. ff. ad Munic. vel duarum civitatum municeps esse, *L. 27. ff. eod.*
Sed, *an idem in Imperio nostro hodiè locum habeat*, in dubium vocatur.
ex A. B. cap. 16. ubi Civitates cives alienos recipere prohibentur; ve-
rùm, si constitutionis illius intentionem excusseris, nullo negotio de-
prehendes, illic de Pfalburgeris tantum agi, qui in aliarum Civitatum
cives se recipi curant, & adhuc in prioribus civitatibus corporaliter
residentes id agunt, ut obsequium Magistratibus earum denegent, no-
væ Civitatis acquisite libertatibus fruantur, atque ab eadem civitate
defendantur, qui, cum fraudulenter jugum Civitatis, in qua degunt,
excutiant, variisque contentionibus ansam dent, meritò nec recipien-
di, nec ad hoc juramentum civile admittendi sunt. Si autem bona fi-
de se quisquam ad hujus juramenti præstationem in ea civitate offe-
rat, in qua nec consuetudo, aut lex, nec ratio in *d. cap. 16.* expressa fieri
civis alieni receptionem prohibet, neque in fraudem alterius civitatis
ea receptio tendit, vel cedit, (ut puta, si eidem territorii Domino utra-
que Civitas subsit, neutrique civitati receptio noceat,) cessante d. c. ra-
tione ipsa quoque constitutio prohibens cessare videtur. Ita in non-
nullis Civitatibus statuto cautum est, ut jus Civitatis in alia Civitate,
impetrans idem in ea, quam domicilio translato deserit, civitate, solu-
ta quotannis modica pecuniæ summa, retinere possit. b.)

- a.) Myler. *ad A. B. Part. 2. Diff. 5. tb. 3. L. 2.* Gerl. Buxtorff.
ad d. c. 16. tb. 99. L. c. j. Carpz. *Disp. Feud. 7. in Semid. 94.*
b.) v. Sta-

b.) v. Statutum Wurzenſe ap. Lyſer. in *Diff. de Jure
Civilit.* §. 19. Joh. Eichel. *de Jur. civ. part. poſt. c. 1.*

THES. XII. *Tertiò*, ut *filiosfamilias* ob patriæ poteſtatis virtutem à jurejurando Civium removeamus, nulla juris ratio evincit. Hodie quidem, anteqvàm jura Civitatis filii petant, plerumqve virtualiter emancipari ſolent, & vel propria oeconomia inſtituta, vel peculiari negotiatione ſuſceptâ, à patriâ poteſtate liberari. At qvia, ceu ſuprà meminimus, cives originarii nonnunquam ex ſtatuto, certo ætatis anno completo, ut in Civitate Argentinenſi decimo octavo, hoc juſjurandum præſtare jubentur, a.) nec rarò accidit, ut iidem poteſtati patriæ tum adhuc ſubjecti ſint, idemqve in aliis civitatibus nondum factâ virtuali emancipatione contingere poteſt, ut, ſi jurejurando hoc civitati ſe obſtringere cogatur, qvì uxorem ducit, licet peculiarem Oeconomiam non inſtituat, validiſſimam obligationem hoc Juſjurandum conſtituere putamus. Nam, ſi filiuſfam. tanqvàm paterfam. obligatur *L. 39. ff. de O. & A.* & domicilium ubicunqve liberrimè conſtituit, *L. 3. l. 4. ff. ad Munic.* b.) & in publicis cauſis pro patref. habetur, *L. 9. ff. de his, qui ſui vel al. Jur. ſc.* Jus Civitatis petere, & ſolenne Juramentum dicere non prohibetur, *a. L. 5. ff. de probat.* c.) Nec negotium nobis facieſſit, qvòd Ulpianus in *L. 4. ff. de R. I.* ait: velle non creditur, qvì obſeqvitur imperio Patris, Juramentum verò liberam, non imperatam voluntatem requirere credunt. *a. L. 41. C. de tranſact.* nam filiuſf. velle non putatur, cum de diſpoſitione circa bona, qvatenus eadem arbitrio paterno ſubſunt, agitur *a. L. 1. C. de bonis matern.* §. 4. *f. de inutil. ſtip. L. 6. C. de bonis qua lib. N. 117. C. 1.* at, cum de obligandâ perſonâ illius tractatur, rectè velle creditur. *d. L. 39. ff. de O. & A. d.)*

a.) Ritter. *de homag. c. 5. n. 105.* b.) v. Bartol. *add. L. 3. n. 1.*
Scot. *ad ff. d. 22. th. 10.* c.) v. Setſer. *de Juram. L. 1. c. 13. n. 6.* d.) v. Srurcius *ad d. L. 4. ff. de R. I. n. 8.*

THES. XIII. *Quartò*, Clericos, jura Civitatis impetrantes, non tantum ad juramentum Civium admittimus, ſed etiam iis præſtandi illius Juramenti neceſſitatem regulariter non remittimus. Nam conſuetudo aut ſtatutum, à qvò dependet obligatio eorum, qvì Jura Civitatis expetunt, ad præſtandum hoc juramentum inter Laicos & Clericos non

distingvit, unde & nos sine legis aut consuetudinis universalis assensu distingvere erubescimus. *L. 8. ff. de publ. in rem act. j. N. 18. C. 5.* Præterea si rationem exigendi hujus juramenti intueamur, Magistratus eos, quos specialium Civitatis Jurium participes reddit, arctiore, quam nudæ promissionis, vinculo sibi obstrictos esse cupit, ad tranquillitatem & salutem civitatis promovendam, eaque ratio in Clericis non magis cessat, quam in aliis fidei perspectæ hominibus, quos tamen ab hoc jurejurando non eximi constat. *fac. L. 32. ff. ad L. Aquil.* Ab hac quoque sententia non videtur omnino abhorrire Juris Can. dispositio, quæ Abbatissæ vel Priorissæ facultatem exeundi monasterio, ad præstandum Principi fidelitatis juramentum vel homagium, permittit. *C. un. §. verum. de stat. regul. in 6to.* A contrario sensu eandem opinionem confirmat *c. 30. X. de Jurej.* nam, dum viri Ecclesiastici nihil temporale à Laicis obtinentes ad præstationem juramenti fidelitatis non jure compelli dicuntur, tacite indicatur, Clericos temporale emolumentum captantes eodem jure exemptionis uti non debere. *a. L. 1. ff. de Offic. ej. cui mand. est Jur. conf. tamen c. 17. X. de Simon. c. 4. de cens. in 6to. j. c. f. X. de Reg. Jur. ad Rom. c. 13. v. 1. j. c. magnum. caus. II. q. 1. a.)* Quid enim absurdi erit Clericos, intuitu bonorum patrimonialium, pro Laicis haberi, pariq; cum Laicis jure uti, b.) sicuti aliter filiisf. in bonis castrensibus vel quasi, aliter in adventitiis & profectitiis, jus dici jurium vel mediocriter peritus novit: in castrensibus enim vel quasi patrum familias, in adventitiis & profectitiis filiorumfam. jure utuntur. *L. 2. ff. ad SCtum Mac. L. 4. C. de Advoc. divers. Jud. pr. j. quib. non est perm. fac. test. j. L. II. C. qui test. facere possunt. L. 6. C. de bonis quæ Lib.* Interim nonnullis in locis speciale statutum vel consuetudo Clericos à præstandi hujus juramenti necessitate exemit. Ita in Civitate Misenenfi receptum est, ut Clerici ad Civitatis jura aspirantes solenne juramentum non persolvant, sed promissionem obsequii stipulatâ manu faciant, ut apparet ex *Res Grav. de anno 1653. 57. t. von Justitien-Sachen/ §. 107.*

a.) Covarr. Pract. quæst. cap. 31. num. 2. verb. contraria opinio. Ritter. de homag. c. 5. n. 109. Cujac. in c. 30. X. de jurej. Carpz. de Leg. reg. c. 3. Sect. 10. n. 13. b.) Carpz. Jurisp. Consist. L. 2. d. 311. n. II.

THES. XIV. Sed *quid de Principum Consiliariis, aut ministris, singulari dignitate corruscantibus, aut personis illustribus asseremus, an his aequalem jurandi necessitatem imponemus?* Quod si civitatis consuetudo vel statutum nulla inter personas, quibus jus civitatis conferendum est, adhibita differentiâ, jusjurandum exigere imperat, neque contrariâ lege vel observantiâ generali huic iurijurando se subducturus nititur, ab invito Civitatis magistratu iurijurandi remissionem extorqueri non posse putamus. *a. L. 9. §. 1. C. de testam. L. 8. §. 17. ff. de transact. L. 62. ff. de pact.* Specialem enim ex jure civitatis fructum desiderans, merito speciali etiam vinculo obsequii se civitati obstringit, *a. L. 10. ff. de R. 7. neque hujus juramenti, Civitatibus præstiti, exempla deficiunt. c.)* Non paucis tamen in locis idem, quod de Clericis supra diximus, receptum est, præcipuè in Municipiis iis, in quibus non adeò fructuosa sunt civium jura; quandoquidem illic stipulatâ manu facta promissio nonnunquam loco juramenti Civium adhibetur. *v. d. Res grav. de anno 53. 57. §. 108. d.)*

a.) *v. Joh. Eichel. de Jur. Civ. part. post. cap. 2. verb. facultas.*

Hermann. Hermes Fascic. Jur. Publ. c. 31. n. 28. b.) *v.*

Lyser. de Jur. Civilit. §. 28. 29.

TH. XV. *Quinto Collegia & universitates à necessitate præstandi juramentum Civium, si jus Civitatis petant & impetrent, non absolvimus.* Quemadmodum enim Julius Cæsar legiones, & Octavius Imperator urbes ob insignia merita civitate donavit, a.) ita absurdum non est, integra collegia & universitates privilegiorum & onerum, Civibus competentium & incumbentium, fieri participes. Neque obstat, quod anima & intellectu destitutam universitatem consentire non posse arguunt Dd. *a. L. 1. §. f. ff. de acqu. vel amitt. poss.* adeoque nec Jusjurandum præstare, nec ex eodem obligari possit Universitas: nam, licet universitas vel collegium non eodem modo intelligat, quo singularis persona, juris intellectu tamen intelligunt voluntque plures personæ, sub eodem nomine communi comprehensæ personæque vice funguntur. Universitas itaque non vera, sed ficta persona est, *L. 22. ff. de fidej. L. 9. §. 1. 3. ff. Quod met. caus. L. 15. §. 1. ff. de dol. mal. Auth. Item nulla communitas. C. de Episc. & Cler. obligationis & Juramenti capax. a. L. 19. ff. ad Munic. L. 97. ff. de condit. & demonstr. c. 4. X. de Juram. calumn. b.)*

a.) *v.*

a.) v. Sveton. in Jul. Cas. num. 24. Id. in Octav. Aug. n. 47. b.)
 Hahn. ad W esenbec. t. Quod cujusq; univ. nom. num. 6.
 Bartol. ad L. 16. §. f. ff. de pæn. n. 2. seqq. Bacchov. ad
 Treutl. V. 1. d. 10. th. 4. L. b. verb. illud. Wissenb. Part.
 1. Diss. 12. th. 21. Struv. Synt. J. F. cap. 8. thes. 6. num. 5.
 Grænew. de LL. abrog. II. f. 21. n. 2.

THES. XVI. *Sexto infames à juramento Civium non simpliciter
 excludimus.* Sed, quia infamia alia juris est, alia facti, Juris infamia
 laborantes ab hoc juramento removemus, & imprimis ex perjurio ta-
 les. c. parvuli caus. 22. qv. 5. nam civibus honestis repleti Civita-
 tem, non vilissimis, & infamia laborantibus, æquum est, a. L. 2. §. 4. ff.
 de his, qui notant. inf. L. 3. C. de re milit. L. 5. ff. de Decur. L. 2. l. 3. ff.
 de Senat. L. 13. ff. de off. presid. L. un. C. de infam. nisi fortè tanta inopia
 sit Civium, ut, cum desint, qui munera publ. ferant, & delictum, pro-
 pter quod irrogata est infamia, excusationem admittat, divitias infa-
 miæ non notoriâ laborantis ad sublevandas Civitatis necessitates re-
 spici, vel ex simili causâ jus Civitatis ambientem recipi ipsa necessitas
 urgeat. a. L. 12. ff. de Decur. L. 2. l. 3. ff. de Senator. Facti infamia
 notatos arbitrio magistratus ad juramentum Civium admittendos es-
 se, censemur: nam, tantus non est, ob contractam infamiæ notam,
 perjurii metus, ut propterea infames hos, quos nulla lex ab impetran-
 do civitatis jure, & præstando juramento removet, illius juramenti o-
 mnino incapaces declaremus. a. L. 43. §. 1. ff. de Procur. L. un. C. de in-
 fam. c. f. X. de furt. Si enim flagellorum ictibus subjectos ob eorum,
 qui munera publica sustineant, paucitatem ab honoribus petendis
 non penitus arcet Callistratus in L. 12. ff. de Decur. j. L. 5. §. 2. ff. de ex-
 traord. crim. Cur infamia facti laborantes jure Civium planè indi-
 gnos esse existimemus, quandoquidem in Cive legendo non una spe-
 ctanda est circumstantia, & sæpe civium paucitas, sæpe paupertas, sæ-
 pe imminens periculum, sæpe urgens æs alienum non omnes personæ
 qualitates cum rigore excuti patitur. Multò minus eos, qui levis
 notæ maculam contraxerunt, à juramento Civium excludendos esse
 putamus, quippe quos aliena culpa miseros non rarò vitæ integritas,
 virtutisque studium singulare commendat. a. L. 2. §. 7. L. 6. ff. de De-
 cur. & Magistratus arbitrium Civitatis jure non indignos, perpen-
 sis circum-

circumstantiis, declarare potest. a.) Hujus sententiæ fundamenta non evertit 1.) periculum perjurii, quod in personis, existimationis deminutionem passis, metui potest, siquidem impii homines faciles sunt ad jurandum, contemptu religionis, *L. 8. ff. de cond. inst.* nam, dum perjuros in specie ad Juramenti præstationem non admittit *c. 14. caus. 22. q. 5.* idemque nulla lex de turpibus vel levis notæ macula aspersis personis constituit, neque specialis præsumptio in certo delicto malam & specialem præsumptionem in quovis genere delicti inducit, arbitrio Magistratus meritò locum relinquimus, *a. L. 1. §. f. ff. de Jur. delib.* ut is ex occasione & causa notæ contractæ vitæque ante acta statuatur, an metu perjurii juraturus à juramento arcendus sit, nec ne. 2.) Frustrà contendit Setserus cum aliis, ab infami non exigendum esse juramentum, b.) provocando ad Papinianum, seu quemcunque, qui sub ejus nomine editus est, responsorum Auctorem *Tit. 25. de Sacram. meminisse enim debuerat, exiguo cum fructu, minore cum probationis virtute, allegari scriptum, cui juris auctoritas deest, v. Constit. dedit. nobis. de Confirm. dig. §. 10. & ex reliquis argumentis plus non elici, quàm quod circumspectè, & non nisi præcedente cognitione circumstantiarum, magistratus à personis, notâ aliquâ laborantibus, exigere debeat juramentum a. L. 3. §. 2.5. ff. de test. & L. 9. C. eod. c.)*

a.) *v. Thoming. Dec. 48. n. 45. Richter ad Auth. habita. C. ne fil. pro patre part. 4. p. m. 177. j. Beust. ad L. 3. ff. de jurejur. n. 203.* b.) *Setser. de Juram. L. 4. c. 12. n. 24. Anton. Faber. in C. L. 4. t. 1. d. 17.* c.) *v. Brunnem. in Process. c. 23. n. 5. Hill. ad Donell. L. 24. c. 21. L. II. Joh. Eichel. de Jur. Civit. part. post. c. 2. verb. Majoris.*

THES. XVII. Sed, *quid definiemus, si ad juramentum Civium admittendus ex Magistratus decreto, fatalem ante mortis diem conficiat, quàm juramentum solenne præstet, numquid jurandi facultatem ad heredem ejus transire putabimus, an verò libero Magistratus arbitrio relinquimus, an heredem jure Civitatis donare velit, nec ne? Equidem heredem fas est ejusdem potestatis ac juris esse, cujus fuit defunctus, L. 59. ff. de R. J. ipsamque jurandi facultatem ad heredem, de credulitate juraturum, non rarò transmitti judiciorum hinc inde observantia probat. v. O. P. S. T. 19. §. wenn nun einer.* a.) Verum, quia nequidem

Jus Civitatis per heredis institutionem conferri potest, *a. L. 7. C. de Incol.* idemque heredi ex propria, non defuncti personâ, tribuitur, præcedente speciali Magistratus, de personæ recipiendæ qualitatibus, arbitrio, frustraneum esse heredis, ex persona defuncti Juraturi, desiderium nemo non videt, præcipuè, quia hoc jusjurandum animam, jurantis adstringit, ad servandam fidem datam civitati, & si vel maxime actu à defuncto præstitum sit, heredis personam sub perjurii metu non obligat, cum hic metus personalissimus sit, & personam jurantis non egrediatur, *a. L. 26. ff. de pæn. L. 22. C. eod. b.)* unde nullo negotio juramentum credulitatis heredum ab hoc jurejurando Civium secernitur: illud enim ad veritatis confirmationem, promovendumque; judicii exitum in subsidium assumitur, hoc verò suscipitur, ut, arctius, quam sola promissione, Civis recipiendi persona civitati obligetur.

a.) Mev. part. 2. Dec. 260. n. 5. Mynsing. cent. 1. obs. 13. Thoming. Dec. 45. b.) August. Berous V. I. Cons. 150. n. 9. Gail. l. 1. obs. 27. n. 3.

THES. XVIII. Consideravimus hætenus Subjectum activum, si-
ve personas, juramentum Civium præstantes; ordinis igitur ratio
nunc nos deducit ad *Subjectum passivum*, si-ve personas, quibus præsta-
tur Juramentum Civium. Ubi breviter monemus, quod Civium Op-
pidanorum, juramento devinctorum, numero asciscendi apud *cujus-*
libet civitatis Magistratum solenne hoc juramentum præstare soleant.
Quoniam autem non omnibus in locis negotium hoc in pleno Senatu
perficitur, ex Speciali Civitatum Statutario vel consuetudinario jure
colligendum est, quibus personis ex Magistratum numero Juramen-
tum Civium præstandum sit: ea enim in recipiendis Civibus cura non-
nullibi Civitatum Consulibus, Camerariis, Senioribus, Curatoribus-
ve (variat in ipsis nominibus Civitatum observantia) propria est *a.)*
At, quoniam, quod quisque per alium facit, ipse fecisse videtur, *c. 68.*
de R. I. in 6to. investigandum est, annon Magistratus Civitatis per de-
legatos hoc juramentum suscipere queat? ubi in affirmativam senten-
tiam omnino concedimus, haud quaquam tamen diffitemur, alibi ma-
gis, alibi minus restrictam esse hac in parte Magistratus potestatem.
Quis enim, incidente necessariâ absentia, hos, qui recipiendo huic Sa-
cra-

cramento præfecti sunt, omni delegandi facultate regulariter destitutos esse, credat, cum etiam publici judicii exercitio propter absentiam mandari possit, *L. 1. ff. de off. ej. cui mand. est jurisd. & maximi præjudicii negotia, intercedente speciali mandato, per Mandatarios expediri queant c. f. de Juram. cal. in 6to c. f. d. Procur. 6to. b.)* Hinc non rarò juramentum Civium coram deputatis ab ordine Senatorio personis præstari deprehendimus. c.)

a.) v. Joh. Eichel. de Jur. Civit. cap. 2. verb. facultas. b.) v. Richter ad Auth. habita. C. ne fil. pro patre, part. 3. p. m. 156. c.) v. Joh. Eichel. de Jur. Civit. d. c. 2.

THES. XIX. *Quando autem inter ipsos Magistratus contentio oriatur de Jure exigendi Juramentum Civium, alio atq; alio Magistratu illud jus sibi vindicante, cui præstandum erit in dubio juramentum?* Resp. Possidenti jus recipiendi Juramentum Civium, nisi fortè pendente hac controversia ipsum jusjurandum à Civibus præstandum, ob varias difficultates inde metuendas, differri possit. a. c. 12. X. de Jur. patron. Nam, ex possessione fluit optima præsumptio pro jure possidentis a. L. 2. C. ne ux. pro mar. L. 28. C. de R. V. L. 1. §. 6. ff. uti possidet L. 14. ff. de probat. a.) idemq; jus pluribus in solidum & simul competere nequit, a. L. 3. §. 5. ff. de acqu. vel amitt. poss. possidenti verò in possessione suâ præjudicium fieri fas non est. a. L. 62. ff. de Pact. L. 60 §. 1. ff. de usufr. b.)

a.) Menoch. L. 3. Pras. 100. n. 5. Brunnem. in d. L. 14. n. 4. seqq. b.) v. Zasius in Us. Feud. part. 7. n. 7. Carpz. tr. de inhibit. pos. 1. n. 14. Vultej. de Feud. c. 7. n. 77. Ritter de homag. c. 4. n. 86. & III,

CAPUT IV.

DE OBJECTO JURISJURANDI CIVIUM,

THES. I.

Perlustrato Subjecto convertimur ad Objectum Juramenti Civium, quod est Officium boni Civis, promittit enim jurans curam suam, in utilitate Civitatis promovendâ & obedientia præstandâ. His duobus

membris præcipuè contineri videtur boni Civis officium. Non verò tantum Civì incumbit, sua studia incommunem Civitatis utilitatem actu conferre, sed etiam ea, quæ Civitati noxia esse viderit, omittere. Nam, quemadmodum boni patrisfamilias partes non tantum negligit, qui facienda omittit, sed & qui omittenda facit, ita quoque boni Civis munus deferere creditur, & qui operam suam Reipubl. cui eam debet, denegat, & contra publicam illius utilitatem quicquam molitur, unde formulæ juramenti hic loci inseruntur verba: *Daß ich alles thun wil/ was mir/ als einem getreuen Bürger/ von Gottes/ auch Gewohnheit und Rechtswegen zu thun und zu lassen gebühret. fac. L. 189. ff. de V. S. L. 121. ff. de R. J. L. 4. ff. quæ in fraud. Cred.*

THES. II. *Curam in utilitate Civitatis adjuvanda, ut primo loco consideremus, ex hoc obligationis vinculo dependet, quod 1.) Civis in præjudicium Civitatis nihil agere, sed omnia ad illius utilitatem convertere debet, unde fidem Civitati datam frangere videtur, qui Civitatis accusator existit, cum enim Vasallus Dominum feudi in judicio criminali accusare prohibeatur, II. f. 33. §. 1. verb. similiter. cur aliud in Cive, qui jurejurando se Civitati ad illius commoda promovenda obligavit, asseramus. a.) 2.) Civis adversus Civitatem testimonium dicere non compellitur, quia hoc præjudicio civitatis cessurum est, a. L. 6. L. 8. C. L. 6. ff. de Test. neque posterius juramentum civis testimonium dicturi, quatenus priori, quod Civitati præstitum est, contrarium est, personam ad non nocendum Civitati devinctam obstringere videtur. a. c. 16. X. de jurej. j. c. 22. X. de sponsal. Quod si autem Civi, quoad hunc actum, relaxatum fuerit, quod Civitati præstitum est, juramentum, ex Civis etiam testimonio de veritate constare posse, arbitramur. b.) Cæterum quando causa, in quâ testis adhibetur Civis, ad singulos Cives emolumentum vel detrimentum aliquid derivat, non tantum ob vinculum, quò Civitati civis juratus tenetur, sed etiam ob proprii emolumentum spem damni que metum, suspectum esse Civis in causâ civitatis testimonium existimamus. a. L. 1. §. 11. ff. Quand. appell. L. 7. §. 1. ff. quod cujusq. univ. nom. L. 10. ff. de testib. L. 6. §. 1. ff. de rer. div. c. 5. X. de probat. c. 12. j. c. 6. X. de test. c.)*

a.) v. Gail. de pignorat. Obs. 15. b.) v. Hahn ad Wessenbec.

tit. de testib. n. 3. f. Modest. Pist. V. I. Conf. 7. n. 26. Carpz.

P. I. C. 16. d. 64. id. Proc. T. 13. art. 5. n. 102. e.) Covarr. Pr.

Quæst.

Qvæst. c. 18. num. 4. Bartol. in L. 6. §. 1. ff. de rer. div. n. 1. sq.
 Berous V. 3. Conf. 93. num. 1. Struv. Synt. Jur. Civ. Ex.
 29. thes. 39. Carpz. P. 1. C. 16. d. 65. Menoch. de A. J. Q.
 L. 2. cas. 106. Martin. Comment. For. ad T. 20. Ord. P. S.
 §. nachdem. num. 66.

THES. III. Num verò Civi jurato permittemus, ut Clienti, qui ad-
 versus Civitatem experitur, patrociniū præstet, vel Civem ad suscipien-
 dum Advocati munus pro Civitate, quæ injustè litem adversus alium mo-
 vet, obstrictum esse putabimus? Ad primum quæstionis membrum re-
 spondemus distingvendo, ad posterius negando: nam, si certum est,
 causam ejus, qui adversus civitatem agit, justam, Civitatis injustam
 esse, civis non prohibetur hunc Clientem patrociniū adjuvare, quia
 juramentum non debet esse iniquitatis vinculum, c. 18. X. de jurejur.
 quippe quod promissionem quidem de promovenda civitatis utilita-
 te, sed justa, complectitur, & civem civitati nocere prohibet, sed in-
 justè, a. L. 19. ff. de R. C. L. 9. §. 5. ff. de offic. procons. L. 7. §. 2. 3. ff. de injur.
 II. f. 22. a.) neque volentem à causæ justæ defensione remove debet,
 ne Civitatis injustitia adversarii in eligendo Advocato arbitrium cir-
 cumscribat, a. L. 2. C. de postul. L. 14. C. de Advoc. divers. Jud. 1. & ille
 Advocatum à Judice ob Civitatis potentiam petere cogatur, d. L. 9. §. 5.
 Præterea, cum nuspiam Cives in genere, sed Decuriones tantum con-
 tra Patriam suam causas agere prohibeantur, L. 10. §. 1. ff. de postul. ob
 eum honorem, quem à Civitate consecuti sunt, L. 2. C. de Advoc. divers.
 Jud. j. L. 6. ff. de Decur. Civem à patrociniū causæ justæ adversus Ci-
 vitatem arcendum non esse credimus. a. N. 18. C. 5. Quoties autem
 dubia est causæ, quam is fovet, qui adversus civitatem litigaturus est,
 justitia, vel planè injusta ejusdem deprehenditur contentio, hic com-
 muni jure patrociniū suscipere nequit Civis, L. 14. §. 1. C. de Judic.
 illic propterea adversus Civitatem quasi militare non debet, ne peri-
 culo peccandi se exponat, a. II. f. 28. Quæ ratio cessat, quando Civi-
 tas Civi specialiter pro eo, qui cum Civitate contendit, postulare per-
 mittit, a. L. 29. C. de pact. L. 9. §. 5. ff. de Off. Procons. v. Ord. Torgav. tit.
 von Advocaten. §. hierüber. b.) ubi verò lis iniquè à Civitate ali
 movetur, nulla juris ratione civis ad patrocinandum Civitati com-
 pellitur: Non enim juramentum Civium ad injusta obligat, c. 58. de

R. 7.6.c.18.X. de jurej. Numquid autem Civi jurato concedi putabimus facultatem agendi adversus Civitatem? Omnino agere poterit adversus civitatem in causa justa. Non enim juramentum Civium contra intentionem jurantis extendendum est, quandoquidem Civis, utilitatem Civitatis se adjuturum promittens, non æquis & iniquis imperiis obsequium promisit, c.16.X. de jurej. non omni juri, quod Subditis adversus Magistratum competit, renunciavit, sed communi Civium jure frui voluit. Unde adversus magistratum, potestate sua abutentem, legitima Juris remedia adhibet, quibus se ab injustitiâ liberet, eoqve Jure publico utens, neque injuriam cuiquam facit. L.13. §.1. ff. de injur. L.20. C. de appell. neque fidem, quam Reip. debet, violat. fac. L.32. ff. de injur. L.7. §.2. ff. eod. l. f.22. L.5. C. de Jur. fisci. c.)

a.) v. Jason. in L. qui servum. ff. de V.O. num.6. b.) v. Carpov. Part.1. C.1. d.21. Hillig. ad Don. L.18.c.3. lit. U. Gail. L.1. Obs. 88. num.8. Mev. Part.1. Dec.155. num.67. c.) Mevius Part.3. Dec.37. Brunneman. ad L.32. ff. de injur. n.7. Cravetta Cons.302. n.3.

THE S. IV. Pervenimus ad secundum membrum promissionis, quam Civis, juramentum Civitatis persolvens, facit, nempe ad obedientiam præstandam. Quia verò hæc obedientia circa actus licitos, non illicitos Civibus imperandos versatur, imperia Magistratuum illicita longissimè ab hoc juramento removemus, neque in iis obsequium Magistratui præstandum esse existimamus. Illicita autem dicimus imperia, quæ Juri Naturali, Divino, aut Civili, quo Magistratus obligatur, repugnant, Civitas enim naturali jure prohibita præcipiens, præcepta prohibens turpi conatu in ipsas naturæ leges peccat, nec eam, quæ cordibus hominum inscripta est, legem tollit; magis itaque rectæ rationi ad justa ducenti, quàm Civitati in societatem criminis cives vocanti obsequium debetur. c.58. de R.I.6. L.15. ff. de Condit. Instit. Eandem virtutem habebit Civitatis imperium Divino Juri contrarium. Nam, ad summum Dei tribunal vel conscientiæ forum vocatis nihil præsidii erit in humano imperio, cum DEO magis obtemperandum sit, quàm hominibus, & insigni animi levitate creatura sui Creatoris sancita negligat, ut miserrimæ creaturæ, divinam legem atrociter violentis, imperia exequatur. Actor, cap 5. vers.29. Daniel c.6. vers.10. seq. 1. Sam, cap.12. vers.17.

THE S,

THES. V. Ad illicita jure Civili imperia refero, quæcunque Magi-
 stratus potestatis suæ fines præscriptos egressus non jure suscipit. Quo-
 niam enim de Civitate h. l. quatenus superiorem agnoscit, loquimur,
 civis de Magistratus injustitia coram Superiore conqueri non prohi-
 bebatur, & hoc jure suo utens, nullam injuriam Civitati fecisse putabi-
 tur, *L. 13. §. 1. ff. de injur.* Huc referimus 1.) si fortè Magistratus
 Civitatis Imperii cives, qui publicum Religionis Catholicæ vel Augu-
 stanæ exercitium Calendis Januarii Anno millesimi sexcentissimi vige-
 simi quarti habuerunt, in libero religionis exercitio turbet. Nam, hac
 in parte prospectum ipsis est in *Instrum. Pac. Osnabrug. c. 5. num. 11. 12. j.*
R. I. de anno 1555. §. nachdem aber: vel si certæ Religionis, sive Augu-
 stanæ sive Catholicæ receptionem Civibus præcisè imperet: quàm pe-
 riculosum enim sit in conscientias affectare imperium, satis docuit su-
 perior ætas, quàm impium sit, ad religionem suadendam cogere, assen-
 sus in fide necessitas indicat, & quàm injustum sit, ab emigrandi liber-
 tate Cives contra legem publ. excludere, ostendunt *R. I. de ann. 1655. §.*
Es soll & §. Wo aber. a.) 2.) Si magistratus Civitatis, ex coem-
 ptione frumenti lucrum captans, cum Civium detrimento frumentum
 alii, quàm sibi, vendi prohibeat, atque sic commerciorum libertatem
 nullâ necessitate urgente circumscribat, vel cives frumenti conterendi
 gratia, cum alioquin hac in parte libero arbitrio usi sint, suum molen-
 dinum adire jubeat. *a. L. 4. ff. de Decret. ab ord. fac. L. 2 ff. de his, qui sui*
vel al. jur. L. f. C. si contr. Jus vel util. hujusmodi ambitiosa decreta
 enim observantiam non merentur, turpiterque Magistratus officium
 suum negligit, qui, libertatis Civibus suis asserendæ ac defendendæ im-
 memor, id agit, ut pristinæ libertatis beneficio eos exuat. b.) 3.)
 Si magistratus à Civibus novis tributa, quæ jam antea Civitati impo-
 sita, & ab iis, qui tempore impositionis aut venientis diei solutionis ci-
 ves fuere solvenda sunt, exigat. Qui enim Privilegiis Juri Civitatis
 adherentibus tum temporis gavisus non est, onus etiam in solutione,
 regulariter, pro Civium emolumentis à Civibus sustinendum, agno-
 scere non tenetur, *a. L. 10. ff. de R. I. L. 23. C. de Decur.* Si autem no-
 vus ille civis rem, ex qua tributum Civitati præstandum fuit, possidet,
 tanquam possessor, vel ab hoc onere rem possessam liberare, vel fisci
 distractionem admittere cogitur, *a. L. 1. C. si propter publ. pens. L. 11. C.*
de Murileg. c.) 4.) Si Magistratus Civibus tributorum collatio-
 nem

nem ratione bonorum in alio territorio sitorum, ibidemque tributorum præstationi obnoxiorum, imperet. Nam, quia tributum agri in eam Civitatem est conferendum, in cujus territorio ager possidetur, *L. 4. §. 2. ff. de cens. & onera patrimoniorum in loco, in quo possidentur, ferenda sunt, L. un. C. de mulier. in quo loc.* duplici verò hoc onere fructus ejusdem rei onerari iniquum est. *a. L. 13. ff. de impens. in res dot. fact. L. 29. ff. pro soc. L. 30. ff. de jurej.* jure Magistratus regulariter Civem, ad duplicis similisque tributi ex una re præstationem, non compellit. d.)

a.) v. *Svevius de Pac. Religios. diss. 8. th. 1. 8. 9. Carpzov. de Leg. Reg. cap. 14. sect. 2. num. 11. it. cap. 3. sect. 5. num. 32. seq. Rumelin. & Myler. ad A. B. part. 3. Dissert. 6. Coroll. 2. Ziegler. ad Inst. Jur. Can. l. 3. tit. 16. §. 4. verb. donec.* b.) v. *Boerius Dec. 125. n. 4. Rauchbar. part. 1. qv. 27. n. 1. seq. Mevius Part. 2. q. 279. num. 7. Menoch. de Præsumt. qv. 20. num. 7.* c.) *Conf. Berous Vol. 3. Conf. 150. num. 28. Bartol. in L. 23. C. de Decurion. num. 3.* d.) *Conf. Decius Conf. 694. num. 10. Bartol. ad d. L. un. C. de mul. n. 30. Gail. L. 2. Obs. 53. num. 10. Ziegl. de Jur. Majest. L. 2. cap. 3. th. 32. ubi præj.*

THES. VI. Si 5.) Magistratus Cives æs alienum solvere jubeat, ab illis administratoribus civitatis acceptum, quibus neque ratione officii, neque ex speciali Civitatis consensu, per mutui contractum Civitatem obligare permissum erat, antequam versio in rem Civitatis probata sit *a. L. 27. ff. de reb. cred.* vel si incidat necessitas æris dissolvendi, quod eo tempore ab ipsa civitate mutuo acceptum est, quo Civis, qui per imperatam argenti collationem oneratur, nondum in Civium numerum receptus erat. Licet enim, novum Civem ad conferendum, ut Civitas ab obligatione liberetur, devinctum esse, nonnulli existiment, etiam si nomen illud diuturno tempore ante Civis receptionem contractum sit, eò quod novi Cives antecessorum personam, eandemque Civitatem repræsentent, *L. 76. ff. de Judic.* a.) Suspecta tamen nobis est hæc sententia, argumentorum vim prælustrantibus. Cum ordo municipalis periculum, ex Tutoris inidonei datione metuentum in se suscipit, tenentur tantum ex ordine, qui præsentem fuere, *L. 1. ff. de*

ff. de Magistr. conven. & quando negotium universitatis, non tantum in universitatis, sed etiam in singulorum ex universitate speciale praejudicium tendit, major pars non concludit, sed singulorum approbatio necessaria est. c. 29. de R. I. in 6to. a. L. II. ff. de Servit. praed. rust. b.) Cur itaque Civem cum gravissima saepe patrimonii jactura ad illius debiti solutionem devinctum esse existimemus, quod neq; illius consensu contractum, neque eo tempore in utilitatem Civitatis versum est, quo ipse ex boni Civis officio ad publicam Civitatis utilitatem promovendam obstrictus erat. Et certe, si Cives novi quaelibet civium olim consensu suscepta debita agnoscere & solvere tenerentur, obrutæ ære alieno civitates civibus destituerentur, quandoquidem civium jura petentes non id agunt, ut acquisitas facultates pro Civitate à debitis liberanda effundant, sed, ut ordinaria Civitatis onera pro emolumento Civium ferant, & in inopinatis necessitatibus civitatis extraordinariis oneribus, prout fides data & æquitas exegerit, sese submittant. *fac. L. 23. C. de Decurion. c.)* Non obstat *L. 76. ff. de Judic.* Quæritur enim illic, cum omnia Civitatis individua mortua sunt, quæ ab initio vel certo tempore eam constituebant, an ipsa universitas extincta esse videatur, an verò, aliis in deficientium locum suffectis, eadem universitas superesse putetur, quod posterius affirmat *Alfenus in d. L. 76.* quia in universitate, non individua, sed ipsum corpus considerat, quod cum per membra nova, in locum morientium quasi succedentia, conservetur, nihil refert, utrum omnia maneant, vel pars maneat, vel omnia immutata sint, ut loquitur *Ulpianus in L. 7. §. 2. quod cuj. univ. nom. vel contra eam ag.* Nos verò in hoc debito, singulorum contributione solvendo, individua universitatis in primis, quoad obligationem personalem ex mutui approbatione proficiscentem, spectamus, quo casu obligatio contracta personas earumque heredes, non novos quoslibet Cives, onerat. Si verò mutuum à Civitate acceptum fructum aliquem in civem novum conferat, pro rata emolumenti, vel si ipse simpliciter in idem mutuum tacite vel expresse consentiat, æqua cum reliquis civibus contributione, civitati succurrere tenetur. *a. L. 10 ff. de R. L. §. C. de O. & A.* Similia hisce exemplis exempla, in quibus juramentum Civium ad obsequium Cives non obliget, invenire difficile non erit, perpendenti ex cujuslibet civitatis statu, utrum Magistratus potestas ad actum imperatum extensa sit, an verò is limites

sibi præfinitos egrediatur. Interim non impetu, sed exacta deliberatione prævia, ubi de Magistratus injusto imperio liquidè constiterit, obsequium illi denegandum est. *a. L. f. ff. de Jurisd.* In dubio autem obtemperandum est jussui Magistratus, qui in licito non in illicito actu versari præsumitur, Deiq; vices in terris gerit, ne temerario Magistratus contemptu conscientia civium turpiter lædatur, & ita Magistratus ipse ad justissimam vindictam provocetur, *a. L. 5. ff. de Jud. e.)*

a.) **Brunnem.** in *L. 76. ff. de Judic. num. 4. Coler. de Process. execut. part. 2. c. 3. num. 385. seq.* b.) **Mevius** *part. 4. d. 201. num. 4.* **Brunnem.** in *L. 19. ff. ad Municip. num. 4.* c.) **Gvil. Durand. Spec. Jur. L. 4. part. 3. rubr. de cens. §. 2. n. 12.** **Berlich. part. 1. Concl. 76. num. 32.** d.) **v. Ziegl. de Jur. Maj. L. 2. C. 3. th. 21.** e.) **Modestin. Pist. Vol. 1. Conf. 60. num. 41.**

THES. VII. Ad *licita Civitatis imperia* conversi, in quibus obedientiam Civis civitati debet, eadem deprehendimus in duplici differentia: *Sunt enim vel extraordinaria, vel ordinaria.* Extraordinaria appellamus, quæ singularis civitatem premens necessitas exigit, cum eadem regulariter omitti soleant. Ordinaria dicimus imperia, quæ Magistratus regulariter vi potestatis & jurisdictionis suæ exercet. *Extraordinariis Civitatum imperiis accensemus:* 1.) quando Magistratus exhaustum omninò ærarium esse videt, & in eas angustias conjectus est, ut, ingruentibus belli calamitatibus, præsidia ad defendendam Civitatem alere, vel in aliis Civitatis necessitatibus publico consulere non possit, nisi unum vel plures ex Civibus, ad mutuum Civitati dandum, compellat. Quamvis enim meritò in mutuo ad dominium in accipientem transferendum liberrima voluntas mutuantis Domini regulariter intercedat, *a. L. 116. ff. de R. J. L. 11. ff. eod. j. L. 2. §. 4. ff. R. C.* emergens tamen necessitas & publica salus ad extraordinarium remedium perveniri jubet, quod adhiberi non magis iniquum dici potest, quàm quod religiosum locum habenti, sed via ad eundem destituto, vicinus justo pretio iter vendere, *L. 12. ff. de Relig. & sumpt.* vel, cum via publica fluminis impetu sive ruina amissa est, vicinus proximus viam præstare, *L. 14. §. 1. ff. quemadmodum serv. am.* vel ad evitandam annonæ caritatem subditus frumentum emere aut vendere tene-

tenetur, *a. L. 1. L. 2. C. ut nem. lic. in emt. spec. j. auth. res quæ C. Comm. de Legat. L. 5. §. 12. ff. de nov. op. nunc.* quandoquidem ita publicæ utilitati, ad quam promovendam Cives devincti sunt, subvenitur, nec ipsis Creditoribus damnum imminet, mutuum datum postea ex redditibus publicis unâ cum usuris legitimis, aut ex singulorum civium contributione, recuperaturis. *fac. L. 2. §. 5. ff. de aq. & aqv. pluvi. arc. L. 2. ff. de his, qui vel sui vel alien. jur. sunt.* a.) 2.) Cum Magistratus ædificia, quæ exusta vel collapsa sunt, aut restitui, aut restituturis aream vendi vel concedi præcipit. Quod enim quilibet suæ rei liberrimus administrator & arbiter est. *L. 21. C. mandati.* ne utique impedit, quo minus Magistratus, exigente Civitatis utilitate, incendium, multoque magis ruinâ (præcipue ob omissam refectionem) passis, ne ruinis publ. civitatis aspectus deformetur, refectionem vel restitutionem ædium impetret, *a. L. 7. ff. de Off. Præs. L. 46. ff. de damn. inf. L. 8. C. de ædif. priv. & si areæ Dominus dubitet, utrum ædificium à se restitui expediat, nec ne, certum & æquum terminum præfigat, quo elapso, pristinaque ruina perseverante, area ædificaturo alii vendatur, vel sub onere refectionis concedatur modico, aut si ruinæ causam dederit Dominus, nullo nunquam argento solatii nomine soluto.* *a. L. 13. §. 1. ff. comm. prædior. L. 2. ff. de his, qui vel sui vel al. Jur. a. L. f. C. de Jur. Reipubl. d. L. 7. ff. de off. Præs.* Ita, referente Syetonio, in vita T. Flav. Vespasiani c. 8. Vespasianus Imperator, cum deformis urbs veteribus incendiis ac ruinis esset, vacuas areas occupare & ædificare, si possessores cessarent, cuique permisit. b.)

a.) Paulus de Castro, in *L. si quis nec causam, t. ff. de reb. cred. num. 6.* Ferd. Vasq. *Ill. Controv. L. 1. c. 6. num. 7.* Gail. *L. 2. obs. 5. num. 18.* Anton. Perez. *ad C. t. de Superind. num. 5.* Ziegler *de Jur. Maj. L. 2. c. 3. tb. 20.* b.) v. Mevius *Part. 8. Dec. 239.* Brunneman. in *L. 2. C. de præd. & omn. reb. navic. num. 12.* Struv. *Diff. de ædif. privat. thes. 50. 51. 52.*

THES. VIII. Quoties 3.) obsidione Civitas premitur, hostiumque vis & machinatio per defensionem, inter Civium certos ordines distributam, avertenda & repellenda est, civis, in propria persona defensionem Civitatis invigilans, obsequium detrectare nequit, quando

Magistratus Imperio stationem, etiam cum summo vitæ periculo, tueri jubetur. Nam indeterminata quidem est obsequii promissio, quam civis civitati fecit, eandemque præter necessitatem ad subeunda gravissima vitæ pericula extendi æquum non est. At, ubi universitas Civitatis sine membrorum aliquot internecione servari non potest, arbitrio Magistratus prudente nonnulli vel præsentissimo vitæ periculo exponi possunt: Hoc enim Civis boni officio convenit, ut ipse publicæ magis, omniumque salutis, quam sui curam gerat, atque civitatem laborantem re & sanguine adjuvet, ne publica securitas, civitate defensoribus destituta, pessum eat. a.) 4.) Quod si Magistratus ex officio, Criminis alicujus cognoscendi & vindicandi gratia, Civem, sub fide juramenti, quod Civitati præstitit, interroget, annon criminis illius auctorem aut alias delicti commissi circumstantias sciat, suam scientiam civis b. f. exponere tenetur. Nam delictum, quod directò ad evertendam publicam salutem tendit, civis, ob vinculum, quo, ad promovendam Civitatis utilitatem, civitati adstrictus est, indicare debet, *a. L. 1. §. 21. 22. 26. ff. ad S. C. t. Syllan. L. 6. ff. ad L. Pompej. d. parri- cid. L. 121. ff. de R. 7. L. 5. §. 6. C. ad Leg. Jul. Maj. b.)* in reliquis verò delictis, à Magistratu interrogatus, nihil veritatis merito dissimulat, laudatissima enim Magistratus cura ad detegendum crimen tendens promptissimo obsequio adjuvanda est. *fac. L. 13. ff. de Offic. Pras. L. 51. f. ff. ad Leg. Aquil.* Nec obstat, quod crimen commissum tantummodo sciens & non revelans delinquere non creditur. *L. 48. §. 1. ff. de furt. L. 10. §. 2. ff. quæ in fraud. Cred. L. un. C. ut nem. invit. ag. vel accus. cog. j. L. 22. §. f. ff. de Jure fisc.* quandoquidem, Magistratu de scientia Civem interrogante, civis mentiens & ignorantiam prætendens gravissimè peccat. *a. c. 4. X. de furt. L. 2. ff. de receptat. L. 21. ff. de interrog. in Jur. fac.* & delictum non revelando occultatoris personam induit. c.)

a.) v. Grot. de Jur. Bell. & Pac. L. 1. cap. 3. num. 4. 5. Puffendorff. de Jur. Nat. & Gent. L. 2. c. 4. §. 4. b.) Bartol. in L. 6. ff. ad L. Pompej. de parr. num. 3. Theodor. Coll. Crim. Disp. 3. tb. 15. l. c. c.) v. Carpzov. Pr. Crim. qv. 134. num. 56. seqq. Joh. Emer. Rosbach. Compar. 7. C. & C. L. 3. tit. 27. num. 4. Uffelm. ad Rittersh. Diff. Jur. Civ. & Can. L. 6. c. 3. obs. 4. Jul. Clar. Sent. L. 5. §. f. q. 87.

THES. IX. Quemadmodum in extraordinariis Magistratuum
 imperiis obsequium, ut supra dictum est, Civis Magistratui debet, ita
 multo magis *boni Civis officium obedientiam ab eodem in iis, quæ ordina-*
riè à Magistratibus imperari solent, exigit. Quo referimus 1.) Obser-
vantiam statutorum, quæ plerumque expressis verbis in Juramento
 Civium promittitur. Cum enim illa de oneribus & emolumentis
 Civium disponant, oneribus se civis non subducatur, emolumenta sal-
 tem captaturus, ne reliquis Civibus gravis sit, qui perperam non pu-
 blicæ sed privatæ saltem utilitati studet. Hinc contra Civitatis statu-
 ta nihil Civis impetret, vel usurpet. a.) Dum autem actus Civium
 secundum civitatis statuta dirigi volumus, prætermittendum omnino
 non est 1.) *an Statutorum vim obligandi ex verbis, an verò ex usuali in-*
terpretatione, æstimari satius sit? Posterius meritò asseritur, quoties ex
 usu petita interpretatio certa est. Nam, optima legum interpretes est
 consuetudo. L. 37. j. L. 17. ff. de ll. L. 23. ff. eod. L. 24. ff. ad Munic.
 b.) 2.) *Quod is, qui statutorum observantiam promittit, non de iis, quæ*
contraria consuetudine dudum abolita sunt, sed de illis, quæ præsentem
obligandi virtutem habent, sentire videatur. Sicuti enim leges contrariâ
 consuetudine sublata legum nec nomen nec auctoritatem amplius
 merentur. L. 32. ff. de Leg. §. 11. f. de f. N. G. & C. ita Statuta, quæ ni-
 hil aliud sunt, quam leges particulares, per contrariam consuetudi-
 nem specialem ab obligandi facultate exclusa, Statutorum appella-
 tionem & obligationem non admittunt. Quoniam igitur juramen-
 tum ultra intentionem exigentis & præstantis extendendum non est,
 & uterque de Statutis, vim obligandi adhuc habentibus, dubio præcul-
 fenfit, Juramentum exactum & præstitum de Statutis usu receptis, non
 abrogatis, interpretandum est, a. c. humane. caus. 22. qv. 5. c. 25. X. de
 jurej. c.) 3.) *Quod Civis, qui statuta condita se servaturum juravit, vi*
horum verborum juramenti & intentionis suæ non ad statuta, quæ post-
ea condita fuerint, sub æquali vinculo se obstrinxisse credatur: est enim
 juramentum strictissimæ interpretationis, & ultra intentionem juran-
 tis neutiquam extendendum. a. L. 76. §. 1. ff. de V. O. c. 16. & 35. X. de
 jurej. d.) interim negari nequit, Civem, vi generalis obsequii, cujus
 promissionem jusjurandum Civium complectitur, ad Statutorum in
 Reipublicæ salutem legitimè condendorum observantiam se efficaci-

ter obligasse; e.) Cujus scrupuli evitandi causa nonnullis in locis Cives ad conditorum condendorumque statutorum obedientiam se juramento adstringunt. Non minus jurantem, propter generalem obsequii promissionem factam, ad parendum consuetudinibus obligatum putamus, quia mores inveterati Legem imitantur §. 9. *J. de J. N. G. & Civ. L. 32. ff. de ll. paremque cum lege vim obligandi habent.* Unde fit, quod promissio de legitimis consuetudinibus observandis juramento verbotenus nonnunquam inferitur.

a.) *Mevius part. 2. Dec. 317. n. 2.* b.) *Hart. Pist. L. 1. qv. 16. num. 10. Mev. Part. 7. Dec. 254. num. 12.* c.) *v. Mev. part. 3. Dec. 60. Jason. in L. si filius 7. ff. de lib. & postb. n. 22.* d.) *v. Cujac. in d. c. 35. X. de jurej. e.) Conf. Jason. in L. si stipulatus fuerim. §. cum stipulando n. 12. Bartol. in ead. L. 76. §. 1. ff. de V. O. n. 3.*

THES. X. Ad ea, quæ ordinariè Civibus à Magistratu injungi solent, civesque suscipere tenentur, referri possunt 2.) *honores, & Civilia munera*, ea enim propter imponentis auctoritatem & Civitatis utilitatem Civis sustinere, *l. 2. §. 1. ff. de vacat. & excus.* imponentique Magistratui obsequium præstare debet. Quia verò munera vel ordinaria vel extraordinaria sunt, illa ob causam ordinariam imponuntur, hæc autem publica necessitate vel utilitate exigente extra ordinem indicuntur, *a. l. 18. §. 3. ff. de Mun. & bon.* a.) Sine distinctione ad munera hujusmodi ferenda Civem, de quo loquimur, devinctum esse, putamus, dummodo ea civibus, quatenus tales sunt, imponantur. *a. L. 6. §. f. ff. d. t. j. L. 18. §. 21 22. ff. eod. nec ab illis immunitatem legitimam Cives legitimè impetraverint. a. L. 1. C. de quib. mun. vel præst. nem. lic. se excus. L. 5. C. de Sacros. Eccles. L. 18. §. 24. ff. de mun. & bon. L. 5. C. de mun. patrim. L. 13. §. 1. 2. ff. de vacat. & excus. mun. b.)*

a.) *v. Hahn ad Wesemb. t. d. mun. n. 2.* b.) *v. Mynsing. Cent. 4. Obs. 70. Ziegl. de J. Maj. L. 2. C. 2. th. 56. seq.*

THES. XI. At, quoniam in censum memoratorum munerum etiam *vilia* referuntur, paucis expendendum est, *annón iis per substitutas personas Civis juratus ob dignitatem, quâ pollet, fungi possit?* Quod omninò affirmandum est. Neque enim jura Civitatis ambiens, aut Magistratus eadem petenti conferens, id in dubio agere censetur, ut
à di-

à dignitatis praerogativâ Civis excludatur, cum quo onere si impetranda essent Civium jura, multi ab eorum desiderio deterrentur, ultra intentionem igitur jurantis, & Magistratus, cui juramentum persolvitur, juramentum vim obligandi non habebit, *a. c. 16. X. de jurej.* Et quemadmodum Vasallo, ad servitia Domino feudi obstricto, quoties dignitas ipsius non patitur, ut in propriâ personâ serviat, meritò permittitur, ut per substitutum idoneum servitia præstet. *a. text. 2. feud. 55. § firmiter.* Imò Dominus feudi feudum concedendo personæ ob dignitatis excellentiam, non nisi per substitutum servitia præstaturæ, tacitè quasi per substitutum serviendi facultatem concessisse creditur, *a. II. f. 99. j. L. 125. ff. de V. S. L. 12. C. de excus. mun. a. l. f. C. de quib. mun. vel præst. nem. lic. se excus. L. 4. C. de priv. dom. Aug. a.)* ità in Civium numerum recepto, cum honestè in propriâ personâ, ob dignitatem vili munere fungi nequeat, tacitè potestas expediendi munus per Substitutum concessa creditur, unde nec Clericos, nec alios dignitate singulari ornatos hodiè ad excubias agendas, vel similia munera in propriâ personâ subeunda, compelli videmus, b.) Reliquas obsequii partes à bono Cive studiosè observandas ex generali promissione obsequii colligere difficile non est.

a.) *v. Struv. Synt. Jur. feud. c. 11. th. 6. num. 4. Joh. Borcholt. in consuet. feud. c. 1. n. 23.* b.) *Conf. Chur-F. Aug. Kirchen-Ordnung von immunit. und Freyheiten der Kirchen-diener s. darneben. Carpz. 3 Pr. Eccles. L. 2. d. 340. n. 4. seq. Berous V. I. Conf. 3 II. n. 25.*

CAPUT V.

DE JURISJURANDI CIVIUM FORMA ET FINE.

THES. I.

AB Objecto ad Formam Juramenti Civium pervenimus, cujus formam primò intrinsecam, deinde extrinsecam considerabimus. *Forma intrinseca* Juramenti Civium consistit in juratâ promissione, de utilitate Civitatis promovendâ & obsequio præstando, quamvis autem pu-
ram

ram fidei promissionem in solennibus juramenti hujus formulis ple-
rumque adhiberi cernamus, accidere tamen nonnunquam potest, ut
Civis non, nisi sub certâ conditione, Civitatis jura petat, & Magistra-
tus, in conditionem illam consentiens, conditionalem fidei & obsequii
promissionem admittat, quo casu nihil vel iniqui vel absurdi huic Ju-
ramento Civium subesse putamus. Nam, & destinatum peregrina-
tionibus proximum tempus, & dubius in constituendo domicilio a-
nimus, & intentio non iniqua puram detrectandi obligationem in ju-
rante; in Magistratu autem conditionis æquitas, personæ recipiendæ
qualitas, & ex accessione Civis sperata Civitatis utilitas &c. conditi-
onis adjectionem ferri permittit. *Magistratus* igitur, nisi vel statuti
vis, vel superioris auctoritas ejusdem manus ligaverit, *etiam conditio-
nale Civium juramentum recipere potest*, ubi ipsa in Civium numerum
relatio sub eâdem conditione suspensa est, sub quâ pendet ex juramen-
to præstito emergens obligatio; siquidem ea, quæ sub conditione pro-
mittuntur, non, nisi existente conditione, debentur, *a. L. 2. ff. de Con-
dit. Instit. L. 213. ff. de V. S. L. 44. §. 10. ff. de condit. & demonstr.* ita ho-
magium quoque non purè semper, sed sæpe sub expressâ conditione,
præstari, experientia testatur. a.)

a.) *Conf. Ritter de homag. c. 6. concl. 114.*

THES. II. *Ad extrinsecam Juramenti Civium Formam* pergentes
eandem spectamus 1.] *respectu loci.* Et quidem præstari solet juramen-
tum Civium ordinariè in Curia publicâ, tanquam loco publico, in quo
Senatus cujuslibet Civitatis jurisdictionem exercere, & publicis uti-
litatibus, collatis consiliis votisque, prospicere consuevit. Extraor-
dinem verò jusjurandum, de quo agimus, non rarò persolvitur in pri-
vatis ædibus, coram personis ad juramenti receptionem à Senatu re-
gulariter delegatis, quoties vel personæ juraturæ dignitas, vel adver-
sa valetudo, vel similis ratio, arbitrio Magistratus relinqvenda *L. 15.
ff. de jurej. j. L. 1. §. f. ff. de jure delib.* per delegatos extra Curia locum
juramentum hoc recipi svaserit, *a. §. 2. f. d. Libertin. L. 7. ff. de
Manum. vind.*

THES. III. *Annon* autem Clericis hac in parte tribuemus privile-
gium, iisque coram Magistratu Ecclesiastico saltem, apud nos in Confi-
storiiis jurandi necessitatem imponemus? Neutiquam, nam in juramento
præstando ad impetranda Civium jura Clericus ad temporalia benefi-
cia

cia consequenda tendit, & ad Civitatis utilitatem procurandam se obstringit, atque ita in negotio non Ecclesiastico sed seculari versatur, unde tanquam persona secularis non Ecclesiastica consideratur, & illius, non hujus jure utitur, *a. c. f. X. de Judic. c. 6. X. de for. comp. c. 30. X. de Jurej. c. 1. de Privil. 6. j. c. 3. Diff. buj. th. 13.* a.) Non obstat 1.) *c. quamquam. caus. 14. qv. 2.* ubi coram suo Episcopo Clerici testimonium deponere jubentur, etiamsi in secularibus negotiis tanquam testes adhibeantur, unde fluxisse videtur nonnullorum locorum observantia, quæ Clericos in Judicio Ecclesiastico jurare & deponere cupit, quamvis ipsi in causâ seculari ad testimonium dicendum producti sint; b.) quandoquidem in dicto capite de juramento testium agitur, quod non à Clerico, intuitu commodi cujusdam temporalis secularem personam representante, sed propter utilitatem publicam, ne veritas occultetur, à Clerico, quatenus talis est, ad instruendum de veritate judicem exigitur, & citra omnis emolumenti proprii spem præstatur. Non obstat 2.) *c. 12. X. de for. compet.* quod ne quidem juramento adhibito Clericum fori privilegio renunciare permittit in temporalibus causis, ne juri publico privatorum pactationibus derogetur, & in injuriam Ordinis Clericorum cedat singulorum renunciatio. Quicquid enim pro Pontifice conentur afferre Aulæ Pontificiæ Gnathones, c.) cordatioribus jam diu suboluit veritatis solem non ferre fucatas rationes, quibus ipsi cœcutientibus hominum oculis imponere satagunt. Multò æqvior est Justiniani Constitutio in *L. 51. C. de Episc. & Cler.* quæ Clericos factam fori renunciationem servare jubet, eamque conventionem sine perfidiâ violari non posse docet, cum omnes licentiam habeant juri, pro se introducto, renunciandi. Neque enim singulorum renunciatio Privilegio Clericorū universali præjudicat, quia jus singulorum à jure universitatis toto coelo differt. *a. L. 2. L. 7. §. 1. ff. Quod cuj. univ. nom. fac. c. un. §. verum. de Statu regul. 6.* Et quidem Privilegium fori vel universis vel singulis Clericis est concessum, si universis datum est, frustra de singulorum renunciatione quæritur, quoniam nemo juri, quod non habet, renunciare potest, & privatio habitum præsupponit, *a. §. 4. I. d. capit. de minut.* Si singulis Clericis est indultum privilegium, singulorum renunciatio singulis non universis præjudicium parit. *a. L. 1. C. de Usufr. d.)*

a.) v. Carpz. JPr. Eccles. L. 2. d. 311. n. 6. Ord. Eccles. tit. von im-

munit. §. Darneben. Philipp. ad Dec. El. I. obs. §. n. 12. seq. Gail. L. 1. Obs. 37. Ziegl. ad Inst. Jur. Can. L. 2. t. 20. §. 14. verb. vel. b.) Gail. L. 1. Obs. 100. n. 15. Philipp. ad d. Dec. N. El. 1. obs. §. n. 2. ubi præj. j. Andr. Valleng. paratit. §. Can. L. 2. t. 21. n. 7. c.) v. Covarruv. part. 2. Releñt. in C. Quamvis. de pact. in 6. pr. n. 29. P. Ludov. Engel. Coll. Jur. Can. part. 3. L. 5. t. 21. §. 5 n. 39. Anton. Faber in C. L. 9. t. 29. d. 13. num. 5. d.) Cujac. in c. 12. X. de for. comp. Brunnem. in L. 51. C. de Episc. & Cler. n. 4. Stryk. in addit. ad Brunnem. Jus Eccl. L. 3. c. 1. §. 12. verb. & prohibentur. Hillig. ad Donell. L. 17. c. 10. L. y. Ziegl. ad Inst. Jur. Can. L. 3. t. 11. §. 4. verb. pactionibus. Conf. Bartol. ad L. 29. C. de pact. pr.

THES. IV. *Ad extrinsecam juramenti Civium formam referimus 2.) Modum præstandi hoc juramentum vel in propriâ personâ, vel per Procuratorem, ubi prætereundum non est 1.) an hoc jusjurandum per procuratorem rectè præstari queat?* Id quod affirmandum esse videtur, sive Civilis, sive Canonici, sive Saxonici Juris argumenta excutiamus. Nam, generalis est juris hæc regula: potest quis per alium quod potest facere per se ipsum. *c. 68. d. R. §. 6. L. 1. §. 2. ff. de Proc. ad juramenti præstationem applicata in L. 13. §. 13. ff. de damn. inf. L. 9. §. 6. ff. de jurej. c. 3. 4. 7. X. it. c. fin. de juram. cal. in 6. a.) atq; specialiter in Juramento fidelitatis & homagio adhibita in c. un. §. verum. de stat. regul. in 6to. Quis verò nescit animam mandantis per Procuratoris juramentum, præstitum in animam principalis, c. 2. de test. in 6to. obligari, cum de Principalis jurandi per alium intentione ex speciali mandato, Procuratori dato, constet. Et certè, factum proprium personæ juraturæ in hoc jurejurando Civium præcisè desiderare, nihil aliud est, quàm iniquitatis accusare constitutiones, quibus vel calumniæ, vel fidelitatis juramentum, vel homagium per Procuratorem præstitum approbatur.*

a.) v. Andr. Knichen in Jus Sax. de non provoc. c. 4. p. m. 266. Hahn ad Wesenb. t. de jurej. n. 9. §. 3. Mev. part. 7. Dec. 382.

THES. V. Unde nullo modo commovemur per dissentientis Zassii a.) sententiam, in terminis propositam, quippe qui civem Juramentum, Civitati debitum, personaliter præstare compelli asserit. Ut tamen de fundamentis, quæ pro illius opinione afferri possunt, plenius constet, brevibus eadem commemorata resolvemus. Primum, si quis

Baldi (quamvis à se ipso dissentientis) vestigia premere velit non parum patrocini se invenisse putabit in ejusdem sententiâ, quâ juramentum fidelitatis per Procuratorem præstari posse negat b.) Secundò, ex rationis paritate inferens, existimabit juramentum Civium æquè per Procuratorem præstari non posse, atque testis per Procuratorem de veritate dicendâ jurare prohibetur. *a. cap. 47. X. de jurejur.* Tertiò asseret, majorem esse hominum levitatem graviorèque perjurii metum, si per interpositam personam jurare liceat. *a. L. 12. §. 4. C. de reb. cred.* Quartò juramenti Civium præstationem propterea à Cive ipso suscipi debere contendet, quod eadem continere videtur reverentiæ aliquam testationem, quæ personæ præsentiam desiderat. *a. L. 26. §. 12. ff. de condict. indeb.* Quintò ex Jure Saxonico, de quo simul locuti sumus, urgebit juramenti præstationem merè personalem esse, neque per Procuratorem, licet speciali mandato instructus sit, expediri posse. *v. T. 18. O. P. S. §. f.* Hisce argumentis satisfacturi primò Baldi sententiam, juramentum fidelitatis per Procuratorem præstari posse negantis, omninò deserimus, haud obscuro textu *c. un. §. verum. de Stat. reg. 6. j. II. f. 13. §. 1. & 33. moti, c.)* & reverentiæ testandæ necessitatem juramenti præstationem per interpositam personam non impedire, persuasi *a. II. f. 7. 23. cum & reverentiæ testationem per Procuratorem & Procuratori facere liceat: nam Procurator non suam, sed principalis personam repræsentat. a. L. 13. §. 14. ff. de damn. inf. j. L. 51. §. 1. ff. de Proc.* unde simul vis quartæ rationis evertitur. Interim, quando Procuratorem ad Juramenti Civium præstationem admitti posse, putamus, non excludimus Magistratus Civitatis hac in parte arbitrium, qui à juraturo ex justâ causâ, non aliter atque Dominus feudi à Vafallo, juramenti præstationem personaliter exigere potest. *c. un. §. verum. de stat. reg. 6. d.)* Secundò, secundam & tertiam rationem non ad nostrum juramentum Civium commodè applicari, sed ad ea juramenta in primis referendam esse putamus, in quibus de rei veritate, asserendâ agitur, illic enim ex jurantis vultu, titubatione deponentis, aliisque circumstantiis de jurantis malitiâ non rarò constare, per admonitiones, de perjurio evitando factas, alioqui pejeraturus, dormientis conscientia ictibus excitatis, commoveri, & fiducia deferentis, qui cum, cui detulit juramentum, non pejeraturum esse credidit, omninò satisfieri potest e.) Contra in juramento Civium, quod promissori-

um est, & non tam alterius, quam jurantis, præjudicium respicit, Civis arbitrio Magistratus ad jura Civitatis, morum & conditionis præviâ cognitione, admittendus non præsumitur animum pejerandi habere, sed tanquam vir bonus promissis satisfactorius esse, unde juramentum ejus loco per Procuratorem consensu Magistratus, cui jurata promissio fit, accedente præstari, nihil prohibet. Tandem non commovemur juris Saxonici dispositione in *O.P.S.T.* 18 §. f. quæ operam Procuratorum in Juramentis præstandis generaliter repudiare videtur: nam, memoratus §. ad juramenta judicialia restringendus, non ad juramentum fidelitatis, homagium, &c. extendendus est. f.) Quod si verò consuetudo aut statutum Civitatis procuratores in hoc jurejurando repudiet, non esse audiendum eum, qui per Procuratorem jurare vult, æquo animo concedimus, nisi dispensandi arbitrium Magistratui relictum sit. *a. l. 80. ff. de R. J. L. 6. ff. de viâction. g.)*

a.) *Udal. Zas. in Us. feud part. 7. n. 21. b.) v. Hart. Pist. L. 2. q. 47. n. 58. c.) Conf. Jul. Clar. sent. L. 4. §. feudum. qv. 49. n. 13. Carpz. Disput. feud. 6. tb. 27. Rauchbar. L. 1. qv. 8. num. II. Covarruv. in c. quamvis. de pactis in 6to n. 19. d.) Carpzov. c. l. thes. 28. Moller. Sem. L. 4. c. 20. n. 4. Hartm. Pist. L. 2. qv. 47. n. 19. Covarr. c. L. n. 19. Rauchbar. c. l. n. 19. e.) v. Ant. Faber. in C. L. 4. T. I d. 31. n. 13. Hillig. ad Don. L. 24. c. 22. L. 6. f.) Martin. in Comm. for. ad d. §. f. t. 18. n. 7. Rauchb. c. l. n. 23. Berlich. part. 1. concl. 34. n. 26. g.) Carpz. tr. de pact. Confrat. Sax. tb. 30. Sim. Ulr. Pist. ad Hartm. Pist. L. 2. qv. 47. L. c. Conf. Ritter. de homag. c. 5. concl. 112.*

THE S. VI. Quoniam verò ad jura Civitatis *integra Collegia & universitates* admitti posse supradictum est, quæritur, *quâ ratione ab his Juramentum Civium persolvi possit?* Præcipuè hîc consuetudinem attendendam esse putamus, contra receptum enim modum collegia & universitates meritò jurare non compelluntur, quoniam legitima observantia legis auctoritatem habet, *L. 32. ff. de leg. L. 24. ff. ad Munic. c. 13. X. de major. & obed. a.)* ubi verò consuetudine nihil determinatum est, vel per eos, qui Civitatis res administrant, *L. 97. ff. de cond. & demonst. j. L. 14. ff. ad Munic.* Ordinem Senatorium, aut Senatorii ordinis personam, ut Consulem, reliquis præsentibus, aut eandem sufficiente mandato instruuntibus, *a. auth. hoc jus. C. de Sacros. Eccles.*

Eccles. vel per Syndicum speciali mandato instructum, *a. L. 1. §. 1. ff. L. 6. §. 3. ff. quod cujusq. un. nom. j. c. 3. X. de juram. cal. c. f. de Jur. cal. 6.* hoc juramentum persolvi potest, & quidem, si is, qui Magistratus portio est, nomine totius ordinis, juret in suam & principalium, si verò juret is, qui ex numero Magistratuum illius Civitatis non est, saltem, in principalium animam jurat. *b.)* Non obstat ex *Jur. Sax. Part. 1. C. Elect. 13.* quæ delatum collegio juramentum per tres vel quatuor è Senioribus Collegii, & qui negotium optimè cognitum habent, non per Syndicum præstari vult. Loquitur enim illa constitutio, ceu ipsa verba indicant, de juramento delato, non promissorio, quandoquidem delatum juramentum, quod de veritate asserenda concipitur, ad litis decisionem promovendam Jure Saxon. in propriâ persona, opera Syndici exclusa, præstari debet, & quidem ab iis, qui veritatem plenissimè perspectam habent. Longè aliam naturam esse juramenti hujus promissorii inficias non ibit, qui perpenderit de obligatione sub juramenti vinculo contrahenda, non veritate de rebus præteritis dicenda, in hoc Civium jurejurando agi, quam obligationem per Procuratorem, speciali mandato instructum, constitui juris nec ratio nec dispositio prohibet. *c.)*

a.) vid. præj. ap. Mevium part. 3. Dec. 54. n. 9. 10. j. Sim. Ulr. Pist. ad Hartm. Pist. L. 2. qv. 47. L. p. Ludol. Schader. de Feud. Part. 10. Sect. 5. n. 98. b.) v. Bart. & Brunnem. in L. 97. ff. de condit. & dem. Mev. c. L. it. part. 7. Dec. 388. Struv. Synt. Jur. Feud. c. 8. th. 6. n. 5. Jason. in prælud. feud. n. 93. Duaren. in consvet. feud. c. 13. num. 3. Moller. ad P. 1. Constitut. Elect. 13. num. 1. seqq. Anton. Faber. in C. L. 4. t. 1. d. 40. c.) v. Dd. alleg. j. Setser. de Juram. L. 1. c. 14. num. 23. 24. Carpz. P. 1. C. 13. d. 1. 2. 3.

THES. VII. *Extrinsicam juramenti Civium formam respicit* *3.) Ritus*, quo illud jusjurandum persolvitur. Hic verò à ritu vulgari, in juramento corporali adhiberi solito, plerisqve in locis non discrepat. Unde prælectum à Civitatis Syndico vel Poligrapho &c. juramentum in Civium juratorum numerum recipiendus verbotenus repetere consuevit, erectis in sublime indice & medio digitis, in quo consistit præcipua solennitas hujus juramenti. *a.)* Quænam illius receptæ solennitatis sit ratio. *v. ap. Setser. & alios. b.)* Quoniam verò solennitas

hæc ab instituto humano profecta est, ut per ipsos ritus commonerentur jurantes de arduo, quod gerunt, DEUM testem vindicemque perjurii invocantes, negotio, *Annon optima quæ de juraturo est fiducia fore, ut suæ salutis sit memor, efficiet, ut omitti hæc solennia pro arbitrio queant*, præcipuè quia DEUS jurantis intentionem non juramenti solennitatem inspicit. *c. humana. c. juramenti. caus. 22. qv. 5.* Quoties statutum vel consuetudo Civitatis corporale Juramentum à Cive cooptando præstari imperat, non potest consensu ejus magistratus, qui de statuto vel consuetudine dispensare nequit, remitti hæc juramenti solennitas: nam, forma à Lege præscripta præcisè observanda est. *L. 8. §. 12. ff. de Transact. j. l. 1. C. si adv. vend. L. 3. C. si min. se maj. dix.* Reliquæ verò solennitates, veluti apertura januarum, fenestrarum, confidentium surrectio, capitumque denudatio &c. inter adiaphora referuntur & regulariter, etiamsi statutum vel consuetudo corporale juramentum exigat, rectè omitti possunt. *c.*

a.) Joh. Eichel. *Diss. de Jur. Civ. part. post. c. 1. verb. hæc. j.* Cujac. *in t. C. Si adv. vend.* Duaren. *in tit. de jurej. c. 11.* b.) Setser. *de Juram. L. 1. c. 15. num. 20.* Rauchbar. *part. 2. qv. 2. num. 88.* Hillig. *ad Donell. L. 24. c. 21. L. 2.* c.) Carpz. *L. 13. Resp. 49. n. 4. 5.* Rauchb. *L. 2. q. 2. n. 89.*

THES. VIII. *Partem extrinsecæ formæ juramenti Civium constituit* 4.) *Formula*, quæ adhibita juratur, eamque dispendimus in generalem & specialem. *Generalem* appellamus, quæ ob generalitatem suam non certæ Civitati propria est, sed diversis Civitatibus applicari potest, *Specialem* verò, quæ in certa Civitate præscripta specialiter ad eam restringitur. *Exemplum generalis formulæ* referre videtur Ritter *de homag. c. 6. num. 133.* quam subjicere lubet: Ich N.N. schwere/ daß ich nun hinforter nach diesem Tage in der Stadt N. ein treuer und ein Hold-Bürger will seyn. Den Herren zu ihren Rechten/ und der Stadt zu ihren Rechten/ und will nicht thun / was gegen die Herren und die Stadt sey/ und da ich iemand wüßte/der dessen etwas thäte/ das wil ich unthörend seyn/ ohne arge List/ so wahr mir Gott helffe und sein heiliges Wort. *Formula specialis in ordinariam & extraordinariam dispendi potest.* *Ordinariam* dicimus eam, quæ in certa civitate regulariter adhibetur; *Extraordinariam* verò, quæ ob singularem rationem à solenni & usitata formula Juramenti recedit. Ut itaque

itaque in speciali formula recensenda instituto nostro quoque satisfaciamus, formulam, quæ in Civitate Lipsiensi observatur, subicere visum est; ea verò homagium simul complectitur, & subsequenter verbis continetur. Rubr. Bürger-Eyd zu Leipzig. Ich N.N. schwere/ daß ich Herrn Johann Georgen dem Dritten/ Herzogen und Churfürsten zu Sachsen/ meinem Gnädigsten Herrn/und Gr.Churfürstl. Durchl. männlichen Leibes Lehnserben/ und nach gänzlichem Abgange des Churfürstl. Männlichen Stammes / welches doch Gott gnädiglich verhüten wolle/ diejenigen/ auff welche in denen Häusern Sachsen und Hessen/ vermöge Ihr. Churfürstl. Durchl. allseits Erb-Verbrüderung / sämtlicher Belehnung und auffgerichteter Verträge/ die Succession dieser Lande kommen wird / und auff alle Fälle dem Rath zu Leipzig getreu/hold/ gewertig und gehorsam seyn/ Ihrer Chur-und Fürstl. Durchlauchtigkeiten Ehre/ des Raths und gemeiner Stadt zu Leipzig Nutz und Bestes fordern/schaffen/thun und werben/ und mich allen billigen Ordnungen des Raths/ so allbereit auffgerichtet / oder noch auffgerichtet werden möchten / gehorsam erzeigen wil. Und ob ich Ihrer Chur-und Fürstl. Durchl. des Raths und gemeiner Stadt Leipzig Gefahr/Schaden und Nachtheil erführe / den wil ich nach meinem besten Vermögen treulich warnen / melden und offenbahren/ and ein gehorsamer Bürger seyn/ auch Ihr. Chur-und Fürstl. Durchl. und E.E. Rathe schuldige Dienste und Pflicht willig leisten/ und sonst alles andere thun/ was mir/ als einen getreuen Unterthanen und Bürger / von Gottes / auch Gewohnheit und Rechts wegen zu thun und zu lassen gebühret. Als mir Gott helffe durch Jesum Christum unsern Herrn. De aliis formulis juramenti Civium specialibus consule Ritterum. a.)

a.) Ritter. de homag. c.16.concl.129.seq.j. Hahn, ad Wesenb.t. ad Munic. num.4.

THES. IX. Quoties igitur certa juramenti formula in Civitate recepta est, quaeritur, an Magistratus eandem pro arbitrio mutare possit? Hæc Quæstio non simpliciter, sed cum distinctione resolvenda esse videtur. Nam, prout ipsa juramenti formula vel Magistratum Civitatis, vel Civitatem, vel Superiorem (quod cumulato homagio cum hoc jurejurando contingit) respicit, adeoque diversas partes complectitur, diversa sententia eligenda est. Quatenus juramenti formula

formula solum Magistratus interesse respicit, nihil impedit formulæ receptæ mutationem in Magistratus præjudicium. *a. L. 29. C. de pact. L. 35. ff. de R. J. a. c. 5. X. de Excess. Prælat.* dummodo ipse Magistratus per modum statuti à superiore præscripti ad certam formulam præcisè adstrictus non sit; *a. L. f. C. de leg.* at, ea particula juramenti, quæ vel totius Civitatis utilitatem, vel Principis, aut alius superioris interesse tangit, regulariter mutari in deterius nequit, *d. c. 5 j. L. 11. C. quod met. caus. a.)* nam in Civitatis utilitatem quæ in magna causa exigente *a. L. 2. ff. de constit. Princ. L. 27. ff. de R. J.* mutari possit solennis formula dubitandum non est, quandoquidem Magistratus officium exigit variis, prout publica utilitas exegerit, modis publicæ tranquillitati consulere, quæ si nulla ratione melius, quàm, ad præcavendam Reip. labem, sub jurisjurandi vinculo obstrictis Civibus, promoveri queat, cur ad eam publico prospiciendi rationem pervenire Magistratus, suæ potestatis fines non excedens, prohibeatur? Præcipuè, quia experientia docet jurantes ea, quæ sub generali formula comprehenduntur, sæpè non satis excutere, ut proinde Reipubl. expediat ad specialem casuum enumerationem perveniri, in quibus publicæ utilitati servendum, & obsequium præstandum sit. *a. L. 81. ff. de R. J. L. 56. ff. mandati. II. F. 7. b.)*

a.) *v. Ritter. de homag. c. 6. num. 134. b.) v. Caspar. Bitsch. Comment. in Consuet. feud. ad tex. 11. f. 5.*

THES. X. *Transeundum* nunc est ad extraordinariam juramenti formulam; ea verò constituitur, quoties à consveta formula receditur. Unde 1.) memoratam Civium Lipsiensium formulam mutare licet, *quando persona juramentum dictura solenne homagium jam antea legitime præstitit*, quod eò æquiore animo quemlibet concessurum esse confidimus, quò evidentius apparet homagium, ceu suprà meminimus, à juramento Civium separari posse, & ab eodem non uno modo differre. Et quamvis duplex vinculum fortius liget, quàm unum, *a. §. 2. J. de adopt. L. 22. C. ad SCtum Vellej. Auth. itaque C. Commun. de success.* & homagii reiteratio propterea imperari posse videatur, attamen illa regula tum imprimis obtinet, quando superveniens vinculum à priorè diversum *d. §. 2.* naturam & virtutem singularem habet, *d. §. 2.* nec quisquam regulariter actum, semel legitime celebratum, novâ iterationis causâ non emergente, repetere tenetur. *a. L. 3. §. f. L. 4. ff. ut in possess.*

possess. Leg. nom. a.) Quoties autem specialis observantia Civitatis, etiam præstito antea homagio, Juramentum Civitatis cum homagio conjunctum à Cive recipiendo præstari jubet, eam observantiam tue-
ri, Magistratui licebit: nam, præstiti homagii iteratio non planè fru-
stranea est, quoniam actus ex intervallo repetiti animum magis deli-
beratum præsumi faciunt, jurantemque, violato juramento, graviore
perjurii præsumptione onerant. *a. L. 28. §. 3. ff. de pæn. d. L. 22. C. ad
SCtum Vellej. j. L. f. §. 4. ff. eod. b.)*

*a.) v. Gœddeus in L. 89. §. 1. ff. de V. S. n. 2. b.) Bartol. in L. 21. C. de
agric. & cens. num. 7. Brunnem. in L. 22. C. ad SCtum Vellej.
num. 7.*

THES. XI. Prætereanelegi potest solennis juramenti formula,
*quoties persona Civitatis jura ambiens fori Privilegio gaudet, idq, saluum
esse cupit.* Nam Magistratus, in hanc fori privilegiati reservationem
consentiens, solenni formulæ adjici patitur, salvis tamen fori privile-
giis, id quod non rarò contingit, si Consiliarius, vel alius Principis Of-
ficialis, Civitati juret, & in eâ domicilium constituat, sed in personali-
bus causis privilegiato in Aulâ Principis foro renunciare, seque Magi-
stratui Civitatis subicere detrectet, vel, si Academici, fori Privilegiis
nihil decedere volentes, Magistratui Civitatis, cum jam memoratâ
reservatione, juramentum præstent. Hisce casibus enim non aliter,
ac si juramentum Civium nunquam præstitissent, & domicilium in Ci-
vitate nunquam constituissent, fori Privilegio meritò fruuntur. *L. 4.
§. 1. ff. quib. mod. pign. solv. L. 7. ff. de aqv. quot. & estiv. L. 6. §. f. ff.
comm. prædior. a.)*

*a.) v. Tiber. Decian. V. 4. Resp. 3. n. 245. 246. Cravetta Cons. 223. n. 6.
Aug. Barbof. Axiom. L. 16. c. 43. 4x. 1. Samuel Stryk. de cau-
tel. Contract. Sect. 3. c. 8. §. 15.*

THES. XII. Denique inferuntur formulæ juramenti ordinariæ in
Civitatibus nonnullis hæc verba: *So uns Gott helffe und die Heil-
gen.* Cujusmodi ritus jurandi per sanctos orthodoxis meritò suspecti
*v. Deut. c. 6. v. 13. c. 10. v. 20. Matth. c. 5. v. 35. seq. vestigia in N. 8. T. 3.
Aur. Bull. c. 2. §. 2. deprehendimus a.)* Quod si itaque Civitas eum Ju-
ramento Civium sibi adstringere velit, qui per sanctos non rectè jura-
ri credit, meritò is à solenni hac formulâ recedi desiderat. Cui enim
usui erit juramentum per sanctos ab eo præstitum, qui sanctos, hujus

jurisjurandi ignaros, perjurii sui vindices non esse futuros sibi omnino persuadet, præcipue, cum certa juramenti formula adhibeatur, ut in verba præeuntis, deliberato concepta, jurantem perjurii metus à juratæ promissionis violatione magis deterreat. *fac. L. 5. §. 1. ff. de Jurej. Genes. c. 31. v. 53. c. ecce dico. caus. 22. qv. 5. b.)*

a.) v. Ritter de homag. c. 6. n. 128. Joh. Thomæ de nox. anim. c. 26. n. 24. Rumel ad A.B. Diff. 3. tb. 17. Hillig. ad Donell. L. 21. c. 13. L. c. b.) v. Grot. de J.B. & Pac. L. 2. c. 13. §. 12. Mynf. Cent. 6. Obs. 20. Covarr. Relect. in c. quamvis, de pact. in 6. part. 1. §. 1. n. 20. seqq. Franz. ad ff. t. de jurej. n. 13.

THES. XIII. Considerata forma *ad juramenti Civium Causam Finalem* progredimur, *finis* hic autem est *vel principalis, vel minus principalis. Principalis vel ultimus vel intermedius. Ultimus finis* respicit Civitatis totius *εὐδαιμονία*, quæ promovetur accurata inter imperantes & parentes harmonia, communique studio Magistratus & Civium ad totius universitatis & singulorum utilitatem conservandam & augendam. *Finis* juramenti Civium *principalis intermedius* spectari potest vel respectu personarum, quæ recipiunt, vel respectu earum, quæ præstant juramentum Civium. Recipientes hoc juramentum illud intendunt, ut eum, qui numero Civium adscribendus est, jurata promissione exacta, ob vindictæ divinæ metum, sibi & Civitati fideliores reddant: Humana enim judicia eorumque poenas multi, vel celando delicta, vel aliâ ratione effugiunt; at, vindicem perjurii DEUM evitare non licet, acutissimus ejusdem oculus abscondita videt, & omnipotens illius dextra corpus, non tantum, ubicunque constitutum sit, vindicta, perjurii comite, coercere, sed corpus & animam quoque ad æternos cruciatus damnare potest. 2.) Præstantes juramentum Civium id agunt, ut Magistratum & civitatem de suâ fide, spirituali hoc vinculo promissioni addito, certiores, quam nuda promissione, faciant, & ad Civium privilegia admittantur. Unde haud difficulter colligitur eos, qui rescriptis superiorum legitimis ad unum alterumve Civium Privilegium admissi sunt, non illico necessitate præstandi hoc juramentum onerari posse. b.) *Finis* juramenti Civium *minus principalis* est, ut is, qui in Civium numerum receptus est, superiori quoque, homagium illi persolvendo, obstringatur, ne civitati fidelis eum, à cujus salute civitatis salus dependet, offendat, aut adversus ipsum

ipsum in perniciem Principatus conspiret, ipsaque præstatione homagii is, qui recipiendus est, testetur, quod Principi se non minus quam Civitati juramenti vinculo ad fidem obligatum velit. Propterea verò finem hunc minus principalem juramenti Civium appellamus, quoniam homagium à juramento Civium diversum, imò diversissimum, illius partem per se non constituit, sed per accidens cum eo, secundum formam in Civitate receptam, coheret. Interim neutiquam inficiamur ex qualitate personæ, cui homagium præstatur, illam partem formulæ juramenti, quæ homagium complectitur, præcipuam esse, & prærogativam in relatione ad juramentum, quod Civitati per solvitur, omnino mereri.

a.) v. Setser de Juram. L. 1. c. 3. n. 8. b.) v. Joh. Eichel de Jur. Civ. part. post c. 1. verb. sequitur.

CAPUT VI. DE JURISJURANDI CIVIUM EFFECTIBUS ET CONTRARIIS.

THES. I.

FInem brevissimis perpensum excipit *Effectus juramenti Civium*, qui vel est *Principalis* vel *Minus principalis*. *Principalis* est vel *generalis* vel *specialis*. Generalem effectum dicimus, qui à juramento Civium, quatenus est promissorium vel confirmatorium, regulariter dependet, specialem verò, qui à speciali vel jurantis vel juramenti qualitate proficiscitur. *Circa effectum juramenti Civium generalem* 1.) *spectandum est, quanam sit virtus juramenti Civium Promissorii*, deinde ad confirmatorium Civium juramentum pergendum erit. Effectus autem, quem habet juramentum Civium promissorium, examinandus est *secundum Jus Naturale Civ. & Can. Jure Naturali efficacem descendere ex hoc jurejurando jurantis obligationem* inficias ire non poterit, quisquis excutiet in jurante & propositum se obligandi ad utilitatem Civitatis promovendam & obsequium præstandum adesse, & ab ipso actu corporali, cum invocatione nominis divini, promissionem rei licitæ interponi. Unde, cum Juri Naturali repugnet fidei, præcipue tantâ cum religione datæ, violatio nihil à naturali ratione magis

abhorret, quàm hæc tam sanctè promissa negligi. a.) A quâ sententiâ alienus esse non videtur Cujacius b.) dum in casu *L. 56. ff. de fidejuss.* ex jurejurando ne quidem naturalem obligationem nasci tuetur: obligationem enim naturalem non simpliciter, sed in relatione ad jus Civile, considerat, quo ingenuus operas officiales, sive eas stipulatione, sive jurejurando promiserit, ne quidem naturaliter (quoad effectus tributos naturali obligationi jure Civili vel simpliciter vel secundum quid receptæ) debet, quia totam obligationem jus civile simpliciter improbat, *a. L. 7. L. 9. §. 1. ff. de oper. libert. j. L. 10. ff. de obs. par. & patr. prest. c.)*

a.) *Conf. Hahn ad Wefenb. t. de jurej. n. 4. Setfer. de Juram. L. 2. c. 1. n. 2.* b.) *Cujac. l. 22. obs. 7.* c.) *Conf. Franz. Ex. 9. qv. 1. Covarr. part. 1. relect. in c. quamvis. de pact. in 6 §. 2.*

THES. II. *Ad Jus Civile conversi* è numero Dd. alios deprehendimus, qui affirmant *ex jurejurando promissorio obligationem ad agendum efficacem descendere*, a.) alios, qui hoc ipsum negent. b.) Et horum quidem, *negantium* scilicet, *opinionem nostram* quoque *calculus adjicimus*: juramentum enim promissorium actionis producendæ vim non habet, adeoque promissioni nullum vinculum Civile regulariter addit, *a. L. 5. C. de leg. &*, cum nudam promissionem complectitur, instar pacti nudi valet, quod actionem non producit. *l. 7. §. 4. ff. de pact. j. L. f. ff. de Jurej. l. 95. §. 4. ff. de solut. L. 35. §. 1. ff. de jurej.* Ut verò Dd. dissentientium ea argumenta, quæ ad juramentum confirmatorium referenda sunt, omittamus, breviterque sub censuram vocemus præcipua, quibus ipsi innituntur, argumenta, nihil pro contraria sententia facit 1.) *l. 7. ff. de oper. libert. j. l. 36. ff. de manum. test. l. f. ff. de liber. caus.* ubi jusjurandum liberti de operis præstandis obligationem producere haud obscurè dicitur: nam, commemorati textus de exceptione loquuntur, quæ regulam nostram in casibus non exceptis confirmat. *l. 12. §. 43. ff. de instruct. vel instr. leg.* id quod pulchrè declarat *Cajus in Inst. l. 2. t. 9. §. 5.* indicans, libertum Patrono aut domum, aut munus, aut operas se daturum jurantem obligationem contrahere, sed nullam aliam personam hoc ordine obligari posse. Et hujus exceptionis ratio dubio procul libertatis beneficium respicit, cujus intuitu Patrono jurata hæc promissio fit. *a. l. 9. §. 1. ff. de oper. libert. l. 10. ff. de obs. par. & patr. j. §. 4. J. de donat. 2.)* Parum patrocini dissidentes inveniunt

niunt in *l. 8. §. 6. ff. de Condit. Instit. & l. 26. ff. de condit. & demonstr.* ubi heres jurare jussus, se daturum aliquid vel facturum, licet juramentum remittatur, id tamen, quod se daturum vel facturum esse jurare debuerat, ex voluntate testatoris dare vel facere compellitur. Si quidem illa ad dandum faciendumve obligatio non ex jurejurando proficiscitur, quod à Lege remittitur, sed ex quasi contractu aditæ hereditatis, ex quo heres voluntati legitimæ defuncti satisfacere tenetur. *l. 8. ff. de acqu. vel omitt. hered.*

a.) Zafius in rubr. ff. de V. O. n. 12. Covarr. Part. 1. relect. in d. c. quamvis. §. 2. num. 8. j. Wesenb. ad ff. t. de jurej. n. 5. b.) Franc. Duaren. tit. de jurej. c. 1. Bartol. in l. si quis pro eo. 57. ff. de fidejuss. num. 1. Cujac. l. 22. obs. 7. Fachin. Controv. l. 3. c. 12. Franz. ad ff. t. de jurej. n. 49. Wissenb. ad ff. Part. 1. Disput. 24. th. 39. Donell. enucl. l. 24. c. 9. l. c. Hahn. ad Wesenb. tit. de Jurejur. num. 5.

THES. III. Assertum est in Superioribus Juramentum promissorium secundum Jus Civile obligationem ad agendum efficacem, per se, non producere, quod an Juri Canon. etiam conveniat controversatur, aliis in affirmativam, a.) aliis in negativam sententiam, concedentibus. b.) Nobis in hoc Dd. dissidio affirmativa omnino videtur esse præferenda, quæ *Jur. Can. æquè ac civili juramentum promissorium per se actionem non parere* contendit. Pro qua sententia unica hæc & principalis ratio militat, quod in dubio Jus Can. à Civ. non dissentire credatur. *c. 1. 2. X. de nov. oper. nunc.* cujus fundamenti vim ut dissentientes elidant magnoperè in adducendis contrariis Juri Civili textibus laborant. Quorum telis ut satisfaciamus, de ea ratione, in qua quæstionis cardo vertitur, evertenda primùm agemus, & deinde ad levioris armaturæ rationes transibimus. Existimant autem solido fundamento propterea suam sententiam non destitui, quia Jur. Can. quælibet, etiam nuda, pacta actionem producere credunt, quæ virtus, si nudis pactis tribuitur, juratæ promissioni multò minùs denegari poterit, quandoquidem juramentum promissorium etiam jure Civ. vim nudi pacti habere supra monitum est. At, salvo rectius sentientium judicio hypothesein, cui sententia adversariorum innititur, negamus, nuda pacta Jure Can. ad actionem paciscenti dandam esse inefficacia, nobis omnino persuadentes. Neque enim vel textus

8
satis manifestos, vel rationes satis evidentes, quibus hæc opinio stabi-
liatur, invenimus. Provocatur quidem ad *c. 1. & 3. X. de pact.* in qui-
bus pacta custodienda esse dicuntur. Verum 1.) probandum est, illic
de pactis nudis agi, quoniam pactorum vocabulum generale est. *a. L. 1. ff. de pact.* adeoque & d. c. de non nudis commodè intelligi potest,
a. L. 67. ff. de R. 7. vel de Scriptis (*v. Conc. Carthag. 1. c. 12.*) quorum no-
visimæ parti inseri solebat stipulationis clausula. *L. 7. §. 12. ff. de pact.*
2.) Dicitur quidem d. c. inita pacta suam obtineant firmitatem, pacta
custodiantur, quæ promittuntur opere impleantur; at, non aliter ac
Prætor in *L. 7. §. 7. ff. de pact.* pacta conventa servari jubet, neque pro-
pterea ex pacto nudo actionem pollicetur, sed tantum exceptionem
L. 7. §. 4. ff. eod. modus enim servandi neque in Canon. neque in Civ.
Jure adjicitur, unde quæ ratione firmitatem obtineant pacta ex d. c. &
reliquis textibus Juris Can. colligendum est, qui actionem dari ex pa-
cto nullibi meminerunt, Judicem verò Ecclesiasticum imploratum per
censuram Ecclesiasticam iis, quibus jurata promissio facta est, subve-
nire ad evitandum ab eo, qui juravit, peccatum ostendunt. *a. c. f. de for.
compet. 6. d. cap. 1. j. c. 13. X. de Judic.* Hanc interpretationem non tur-
bat vocabulum conventus, quod vel de vocato Adversario, ad implo-
rationem officii Judicis, intelligi potest, atque sic actionem ex ipso pa-
cto descendente non præsupponit. *a. L. 178. §. 2. ff. de V. S. L. 7. C. de
prescript. 30. vel 40. annorum L. 13. ff. de offic. Præsid.* vel pro genitivo
non absurdè accipitur, ut Synodum vel concilium, conventum sc. Ec-
clesiasticum, denotet. Reliqui textus, qui adduci solent, tam gene-
raliter loquuntur, ut ex iis correctionem Juris Civ. ostendere nequeas.
a. l. 27. C. de testam. Rationes si ponderemus, inveniunt Naturalis Ju-
ris potius, quàm Juris Civilis, sancita Jure Can. attendenda esse, ea
verò ex qualibet conventionem, adeoque etiam ex pacto nudo, actionem
largiri, meritoque illi, qui animo minus deliberato pacta constituit,
imprudentialiam suam nocere. Sed hæc rationes veritatem contrariæ
sententiæ non evincunt; nam Jus Naturale in Rebus publicis ad amuf-
sim plenissimo effectu donari publica utilitas non semper patitur. *L.
6. ff. de Just. & Jur. L. 5. C. de ll.* cumque circa determinationem effe-
ctus ex naturali obligatione proficiscentis Jus Can. in dubio cum Jur.
Civ. consentire præsumatur *d. c. 1. X. de nov. oper. num.* ad naturalem
rationem argumentando tum demum pervenire licet, quando Juris Ci-
vilis

vilis dispositio deficit, præcipuè cum non tam ratio juris civilis in animo minus deliberato paciscentis consistat, quàm in minuendarum finiendarumque litium studio, quod æquè Canonicum atque Civile Jus persequitur. *a. l. 13. C. de Jud. L. 3. C. de fruct. & lit. expens. j. c. 5. X. de dol. & contumac. Clem. 2. de V. S. t. t. C. & X. de Juram. Calumn. c.)* Hac dissentientis sententiæ hypothese remota facilis est responsio ad capitula Juris Can. è quibus probari putant adversæ opinionis Patroni ex Juramento promissorio actionem nasci: nam, *c. 9. X. de arbitr. c. 9. & 28. X. de Jurej. c. f. de for. comp. in 6. c. 13. X. de Judic.* nihil probant præter illud, quod persona, quæ juramentum hoc præstitit, sub perjurii vinculo promissis satisfacere teneatur, & evitandi peccati mortalis gratia, per censuram Ecclesiasticam ad servandum Jusjurandum compelli queat, quo ipso illi, cui jurata promissio facta est, non datur specialis actio ad privatum interesse consequendum, sed curæ Magistratus Ecclesiastici committitur, ut intellecto jurejurando, metu poenæ Ecclesiasticæ in perjurum statuendæ, eum, qui juravit, ad juratæ promissionis adimplementum compellat. Cæterum, quoniam hodiè ad Juris Naturalis simplicitatem reverti, & ex pacto nudo seria voluntate inito actionem concedere visum est, d.) juratam quoque promissionem eorum, qui in Civitatem recipiuntur, vi pacti, quod continet, actionem producere satis evidenter apparet, curenim quicquid virtutis pacto nudo inest, pacto cum jurisjurandi religione constituto denegabimus?

- a.) Jason in *L. Jusjurand. 17. ff. de Jurej. n. 8.* Setser, de *Juram. L. 2. c. 1. n. 5.* Fachin. *Controv. L. 3. c. 12. §. hæc sententia* Perez. in *Cod. L. 4. t. 1. n. 10.* b.) Covarruv. *Part. 1. Relect. cap. quamvis. de pact. 6. §. 2. num. 5.* Bartol. in *L. si quis pro eo. ff. de fidejuss. num. 4.* Franz. ad *ff. t. de jurej. num. 48.* c.) Conf. Scotan. ad *ff. Disp. 15. tb. 22.* Ziegl. ad *Inst. Jur. Canon. L. 3. t. 3. §. 2. verb. Suam.* Uffelm. ad *Rittersh. Diff. Jur. Civ. & Can. L. 3. c. 1. observ. 1.* Fachin. *Controvers. l. 2. c. 100. Conf. Arumæum ad ff. & C. Disp. 3. tb. 8. Diff. Rittersh. c. 1.* Hahn. ad *Wesenb. t. de pact. num. 9. verb. Jure Pontificio.* August. Berous. *Vol. 3. Conf. 138. num. 2.* Covarr. *Part. 2. relect. in c. quamvis. de pact. in 6. num. 24.* d.) Gudelin. de *Jur. Noviss. l. 3. c. 5. §. nulla.* Hahn. ad *Wesenb. tit. de pact. num. 9.* Carpz.

THES. IV. Quia non tantum in Civitatem per allectionem recipiendi, sed etiam Cives Originarii, quemadmodum initio Dissertationis nostræ ostensum est, Juramento se Civitati obstringere tenentur, idque non tam Juramenti promissorii in specie sic dicti, quam confirmatorii, naturam habet, *an hoc Juramentum Confirmatorium Civili Jure obligationem ad agendum efficacem pariat, perpendendum est. Ubi negativam sententiam amplectendam esse existimamus.* a.) Nam Jusjurandum obligationi præexistenti accedens animam quidem Civis, qui hoc Jurejurando se devincit, obligat, efficitque, ut eam, quæ inter civem & Civitatem intercedit, obligationem dolosè violans in gravissimum perjurii reatum incidat. Attamen obligationi, quam confirmat, nullum tale vinculum superaddit, quod per se ad producendam actionem efficax sit, aut actionem introducat, quoties obligatio præcedens vim pariendæ actionis non habet. Unde ex iisdem fundamentis, quæ in superiore quæstione adduximus, colligitur, Juramentum Civium, quod hoc casu confirmandæ obligationis gratia adhibetur, ad effectum agendi per se non prodesse: nullibi enim in Jure vel Civili vel Canonico Juramentum inter modos producendæ novæ obligationis ad agendum efficacis relatum est. *fac. l. 7. §. 16. ff. de pact. L. 5. C. de leg.* atque ita obligationem non extrinsecus augere, sed, intra suos limites permanenti, vinculum religionis solum annectere dicitur. Non obstat *L. 41. C. de transact. j. L. 28. C. eod.* Quodsi enim pacta, de quibus jurejurando confirmatis in d. l. agitur, consideremus, non de nudis Imperatores loquuntur. *a. l. 67. ff. de R. j.* sed stipulatione ad agendi effectum vestitis. *a. l. 45. ff. de pact.* id quod ex pœna adjecta, quæ per stipulationem Jure Rom. promitti solebat. *l. 37. C. eod. §. f. j. de V. O. l. 7. §. 12. ff. de pact.* haud obscure colligitur. Hinc pœna perjurii à jurisjurandi virtute, sed actio ab obligationis constitutæ vinculo dependet. Si quis autem totam legem de nudo pacto intelligere velit, necesse erit, ut doceat verba (actione privatus) non de veteri actione, quæ vi transactionis pacto nudo factæ non sublata est, *a. L. 19. L. 28. C. eod.* Sed de nova actione ex ipsa transactione jurata descendente intelligenda esse. Secundum Jus Canonicum idem in Cive Juramentum Civium persolvente defendi posse existimamus, neque eo commove-

mur,

mur, quod ajunt juramentū vim consensus geminati habere, consensū verò geminatum actionem parere. *a. L. 1. §. 7. ff. de constit. pec.* quandoquidem ex consensu iterato per se actionem non nasci omnino credimus cum Cujacio, Duarenō, &, quicquid pro eā sententia Canonistarum Commenta tradunt, negligimus. *c.)* Pari autem ratione, quia in superiore casu, ex nudo etiam pacto Civis, jurejurando confirmato, actionem hodie descendere existimamus, quam si quis conditionem ex moribus dicere voluerit nos consentientes habebit. *d.)*

a.) Cujac. *l. 22. Obs. 7.* Franzk. *ad ff. t. de Jurej. n. 50.* Struv. *Synt. Jur. Civ. Ex. 7. tb. 22.* Wissenb. *Part. 1. Diss. 24. tb. 39. Dissent.* Joh. Gutierrez. *de Juram. Conf. l. 1. c. 34.* *b.)* Cujac. *d. obs. 7.* Duaren. *t. de constit. pec. c. 1.* Fachin. *Controvers. l. 2. c. 100.* *c.)* v. Setser. *de Juram. l. 1. c. 25. n. 76.* Tiber. Decian. *Vol. 2. Resp. 46. n. 39.* Tusch. *Pr. Concl. 28. n. 24. lit. g.* *d.)* Hahn. *ad Wesenb. t. de cond. ex lege num. 5.* Lauterb. *Concl. For. Ex. 8. tb. 9.* Struv. *Synt. Jur. Civ. Ex. 18. tb. 58.*

THES. V. Ostensum est hactenus quo jure ex Juramento Civium descendat obligatio ad agendum efficax, vel imploratio officii Judicis, jam igitur excutiendum est Primò, *an idem effectus tribuendus sit promissioni, quā Civis sub fide juramenti, quod Civitati prestatit, se Magistratui ad revelationem delicti, vel veritatem dicendam, obligavit.* Ubi, quoad perjurii virtutem & effectus, Jure Canonico plurimum interest, utrum promissio hæc, sub fide Juramenti facta, pro juramento, an verò pro asseveratione habeatur. Quod postremum videtur esse probabilius, nisi constet aliud actum esse, & mente ipsum DEUM, hac formula prolata, invocatum esse. *a.)* Præcipuè autem, quia corporale juramentum ad Juramenti Civium formam externam requiri supra monuimus, haud difficulter, ut existimamus, quilibet largietur, hanc formulam, si partes vel maximè eam pro jurejurando baberi velint, corporale juramentum non esse. *Existimamus itaq; civem, qui aliquid sub fide juramenti, quod Civitati prestatit, Magistratui promisit, ex eā promissione, tanquam ex formali jurejurando, non obligari.* Nam, animus juramentum exigendi in Magistratu, & jurandi in promittente deficere creditur, quia hæc formula adhibetur, ut jurandi necessitas evitetur, & juramenti forma, quæ in invocatione nominis Divini consistit, negligatur; forma verò actus deficiens facit, ut totus actus corruat,

K

ruat, eaqve per æquipollens adimpleri nequit, *a.l. 88. §. f. ff. de leg. 2. l. 8. §. 17. ff. de transact. c. 35. X. de Jurej. j. L. 27. ff. de R. J. l. 55. ff. de leg. 1. b.)* Non obstat 1.) quod parum interfit, utrum quis nomen divinum invocet, an verò se ad factam DEI invocationem referat, quia DEUS non saltem nomine suo exprimi potest, sed ea quoq; demonstratione, quæ nominis vice fungitur. *a.l. 6. ff. de reb. cred.* nam, talis demonstratio vice nominis est, ubi nominis invocatio pro forma, ut hic ad Juramentum, non requiritur, sed saltem indicandæ voluntatis gratia, adhibetur. *cit. c. pen. X. de Jurej.* Non obstat 2.) *c. 3. X. de his quæ vi met. caus. verb. juramento vel fide interposita sit confirmata. it. c. 2. X. de fidejuss.* quæ de fide non ea, quæ Juramento data est, sed Politica sive civili intelligi possunt. Non obstat 3.) *C. Juramenti. caus. 22. qv. 5.* qui Deum inter Juramentum & loquelam nostram non distingvere dicit, quia & perjurium & mendacium Divini Judicii poena damnatur, siquidem & nuda promissio & juramentum ad observantiam promissorum obligat, adeoque non tantum qui pejerat, sed etiam qui mentitur, peccatum committit, verum in violata promissione nuda & violato juramento diversus deprehenditur peccati gradus, major enim Divini Numinis contemptus jurijurando, quàm nudæ promissioni violatæ, inest; unde gravior poena perjurum, quàm simplicem fidem datam, frangentem manet.

a.) *v. Struv. Synt. Jur. Civ. Ex. 17. tb. 12.* b.) *Conf. Modest. Pist. Vol. 2. Conf. 19. num. 51. seq. Everh. Speckhan. Quæst. Jur. Cent. 1. qv. 4. Covarr. part. 1. Rel. in c. quamvis. de pact. in 6. §. 2. n. 2. 3. Setser. de Juram. l. 1. c. 16. n. 16.*

THES. VI. Secundò circa effectum *Juramenti Civium* notandum est, quod illud præcisè ad promissa adimplenda obliget, & ne quidem in in faciendi obligationibus debitorem ejus, quod interest, præstatione regulariter ab obligatione liberet. Quamvis enim in obligationibus faciendi alioqui debitor eo, quod interest, soluto liberetur. *l. 13. §. 1. ff. de re jud. L. 72. ff. de V. O.* a.) quia tamen jurejurando se ad factum obligans facti, non ejus quod interest, præstationem intendit & promittit, præcisè ipsum factum præstare tenetur. *c. 7. 8. X. de Jurejur. c. 28. X. eod. c. f. X. ne præl. vic. su.* b.) Neque eam sententiam evertit ab æquipollente petita ratio, quod scil. solutio ejus quod interest, in facti locum succedat, adeoque pro facti præstatione habenda sit. add. LL. quando-

quandoquidem Jusjurandum ex intentione jurantis & exigentis juramentum est explicandum. *c. 16. X. de Jurej.* uterque verò de ejus, quod interest, solutione non creditur cogitasse, neque enim quicquid ab obligatione liberat in eandem ab initio deductum videri potest, quia ob favorem liberationis etiam tertii solutio invito debitore ad tollendam obligationem prodest. *pr. f. quib. mod. toll. obl.* de cujus solutione tempore obligationis constitutæ cogitatum esse tutò non asseritur. *fac. l. 12. §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv.* juramentum verò ex intentione prima interpretationem capit, *a. c. 7. X. de jurej.* unde simul corrui argumentum petitum ab axioma, quod juramentum sequatur naturam actus in quo interponitur. *a. l. f. C. de nonnum. pec. l. f. ff. qui satisd. cog.* illud enim nimis extendendum non est, ceu ex *cap. 28. X. de jurejur.* apparet, eoque in primis pertinet, ut consensus defectum per jusjurandum non suppleri indicet, non autem obligato liberum relinquat, quomodo obligationi, cui certus modus adimplendi insertus est, contra primam intentionem satisfacere velit. *a. d. c. 7. j. c. 25. X. eod. c.)* Et quid quæso absurdi erit ob primam jurantis voluntatem eundem ad factum præcisè compelli, ne in perjurium incidat, cum etiam ob testatoris voluntatem is, qui Reipublicæ opus facere jussus est, pecuniam offerens non audiatur, sed ipsum factum præcisè adimplere teneatur. *l. 11. §. f. ff. de leg. 3. fac. l. 122. §. 2. ff. de V. O.*

a.) *v. Struv. Synt. Jur. Civ. Ex. 47. th. 22.* b.) *Jason. Vol. 1. Conf. 9. num. 10. Tusch. Pr. Concl. lit. i. Concl. 527. num. 5. Gœddens de contrah. & committ. stip. c. 9. num. 78. seq. Fachin. Controv. l. 3. c. 17. Setser. de Juram. l. 1. c. 25. num. 96. seqv. Zas. L. 2. Conf. 12. num. 20.* c.) *v. Tab. & Barbof. Axiom. l. 9. c. 93. a. 37.*

THES. VII. Commemorata est in superioribus obligatio, quæ ex præstito juramento Civium descendit, civesque ad illius observantiam non uno modo adstringit; jam igitur *non servata fidei effectum, nempe Perjurium, considerari par est.* Ut verò Perjurium committere videatur Civis, dolum in ipso requirimus. *a. l. 26. ff. de Jurej. j. l. 7. ff. ad L. Cornel. de Sicar. can. 1. caus. 22. qv. 2.* neque in delicto tam atroce culpam latam dolo æquiparamus; proinde Civem, qui vel ex incuria statutorum, quæ nosse poterat & debebat, contra statuta, quorum observantiam juratò promiserat, peccavit, vel ex simplicitate quadam sine

dolo fidem jurejurando promissam fregit, perjurii reum non facimus,
a.) extraordinariae verò poenae, pro modo admissi, locum relinquimus.
a. l. 6. l. 9. §. 2. ff. de Jur. & fact. ignor. Ord. Pol. Sax. de anno 1612. §.
Ob auch wohl.

a.) *Zaf. ad §. item si quis. f. de act. num. 22. Dan. Moller. Semestr.*
l. 2. c. 38. Conf. Anton. Faber. in C. l. 6. t. 5. d. 12. n. 4.

THES. VIII. Hujus perjurii poenam investigaturi principale mo-
mentum poenae in vindictâ divinâ situm esse existimamus: DEUS enim,
â quo corporis animæque salus dependet, si fortè perjurii scelus huma-
nam vindictam effugiat, impunitum illud non relinquit, sui contem-
tus acerrimus vindex futurus. *fac. l. 2. C. de reb. cred. Malach. cap. 3. v. 5.*
Quod si ad *Pœnam perjuro Civi irrogandam* perveniamus, eandem *bo-*
diè meritò arbitrariam esse statuimus, quoniam huic perjurio neque Ci-
vile, neque Canonicum, neque novissimum Jus certam poenam defini-
vit, quoties verò legibus certa poenae determinatio facta non est, ea-
dem arbitrio judicis definienda relinquitur, prout delicti commissi
magnitudo exegerit. *a. l. 4. §. 1. ff. de incend. ruin. naufr. l. 11. ff. de pœn. l. 1.*
§. 1. ff. de effract. a.) Et quis inficias ibit Civium hæc perjuria esse in-
æqualia, quæ impari gradu doli adhibito constituuntur? Quo enim
dolus, & ex dolo profecta læsio Civitatis, gravior est, eo graviolem a-
nimadversionem meretur Civium perjurium. *ad. LL. Equidem J. Civili*
spectato videri poterat hunc perjurum impunem abire, a. l. 2. C. de reb.
cred. l. 15. ff. de except. N. 82. c. 11. §. 1. sed, quoniam Principes Divini Nu-
minis ministros, violata fide, quæ cum tanta religione data est, nō con-
nivere æquissimum est, nec omnia, quæ de perjurii nostri poena in le-
gibus Civilibus traduntur, commodè ad poenam divinam referri pos-
sunt, jure civili quoque hoc perjurium ab extraordinaria animadversi-
one non esse liberum, tutius omnino asseri putamus, quàm eo jure per
spem impunitatis delinquentium malitiam contemptumque Divini Nu-
minis auctum esse. a. l. 2. C. de indict. vid. l. 41. C. de transact. l. f. ff. Stel-
lionatus. l. 21. l. 22. l. 23. ff. de dol. mal. l. 17. C. de dignit. N. 117. c. 11. f. a. l. 51. f.
ff. ad L. Aquil. a.) Et quemadmodum dolum, in præjudicium tertii
adhibitum, & læsam Majestatem divinam in perjurio secundum leges
civiles jam infamia, jurisque competentis privatione *d. l. 41. & l. 17. C.*
jam exilio temporali d. l. f. jam pecuniaria præstatione d. N. 117. c. 11.
&c. puniri ex superioribus liquet, ita Jus Canonicum non una ratione
in perjuros animadvertit, præter infamiam. c. 17. infames. caus. 6. qv. 1.
modò

modò degradationem c. 10. XX. q. 5. modo ob contumaciam excommunicationem, tandemqve anathema in ipsos statuendo c. f. XXII. q. 1. j. c. 10. X. de Judic. b.) & Ord. Caroli V. art. 107. certis in casibus eorum digitorum, quibus erectis juratum est, vel manus amputationem v. art. 108. perjuris imponit. Jus Sax. verò aliquando ipsis digitorum abscissionem, aliquando fustigationem ut & relegationem dicat. c.)

a.) Conf. Jason. in l. si duo §. f. ff. de jurej. n. 1. Menoch. de Arbitrar. Judic. qvæst. l. 2. c. 319. n. 10. seq. Brunnem. in l. 2. C. de Jurejur. num. 9. 12. Scot. ad ff. disp. 30. th. 10. Covarruv. part. 1. Relect. in c. quamvis de pactis 6. §. 7. n. 2. Gudelin. de Jure noviss. l. 6. c. 16. verb. affine. Diff. Fachin. Controv. l. 1. c. 14. Carpzov. Pr. Crim. part. 1. qv. 46. n. 22. seq. Cujac. l. 2. obs. 19. Conf. Setser. de Jurament. l. 1. c. 27. n. 13. b.) v. Covarruv. c. l. n. 3. 4. Jul. Clar. Sent. l. 5. §. f. qvæst. 73. n. 6. c.) Polic. Ordnung de anno 1612. §. ob auch wohl re. Carpz. Pr. Crim. q. 46. n. 43.

THES. IX. *A generalibus Juramenti Civium effectibus ad speciales progredimur*, ubi prætermisiss effectibus singularibus, qui ex naturali vel civili personarum inhabilitate ad præstandum hoc juramentum fluunt, & in Capite, de Causâ Efficiente, recensiti sunt, illud saltem adjicimus, quod ob formæ qualitatem *Primò singularis effectus sit hujus jurisjurandi præstiti cum reservatione fori privilegiati*. Illa enim efficit, ut reservans in mere personalibus se civitati, cui juravit, non subjecisse videatur. Quod si itaque vel tutelæ vel curæ vel simile munus publicum personale imponendum Civibus sit, huic, qui jusjurandum cum dicta reservatione præstitit, invito illud à Magistratu Civitatis injungi non posse existimamus, a. l. 5. C. qui dar. Tut. vel Cur. l. 24. ff. eod. a.) Fori enim privilegiati reservatio id operatur, ut, in causis ad forum privilegiatum pertinentibus, nihil juris Civitati in jurantem tributum esse credatur, per ea, quæ in c. 5. th. 11. allegata sunt. *Secundò singularis effectus Juramenti Civium est, quod præstito per Procuratorem juramento is, in cujus animam juratum est, vi specialis mandati intercedentis, obligatur*, c. f. de Jurejur. in 6. b.) & quoties universitas aliqua Juramentum Civium intuitu rei, in patrimonio Reipubl. existentis, præstitit, obligatio, & violato jurejurando, perjurii reatus non
singul-

lingulos Cives, sed eos ex universitate afficit, qui se hoc jurejurando obligare voluerunt: juramentum enim ultra intentionem partium operari non debet. *cap. 16. X. de jurej. a. l. 19. ff. de reb. cred. c.) Conf. dict. in Diss. hujus cap. 3. th. 4. 5.* Tertiò à formâ jurandi in Civitatibus non paucis recepta dependet, quod simul Homagium illi, qui Superioritatem territorialem habet, præstandum est, de quo egimus suprâ.

a.) Franzk. l. 1. Ref. 17. num. 4. 5. Brunnem. in l. 24. ff. de tut. vel Cur. dat. n. 1. 2. b.) Udalr. Zas. ad t. de damn. inf. in l. 13. §. si alieno. 13. num. 8. c.) Tusch. pr. Concl. in l. i. Concl. 518. num. 5.

THES. X. Minus principalis effectus juramenti Civium in eo consistit, quod Magistratus eum, quem ad juramentum Civium admisit, à reliquis actibus, quibus Civis in Civitatem receptio absolvitur, arce-
re non potest. *a. l. 52. §. f. ff. de O. & A. l. 5. C. de O. & A. l. 13. f. ff. Commod.* Quod si itaqve persona, quæ Civium jura petit, hoc jusjurandum Magistratui exigenti præstitit, & solutionem pecuniæ, quæ vocatur, *Das Bürger-Geld*/ iis casibus, quibus eam solvi necesse est, solvit, vel ad eam solvendam sese offert, Magistratus albo Civium insertionem & Privilegiorum Civilium collationem, adeoque plenissimam receptionis consummationem, detrectare non potest; ne mutare suum consilium in alterius injuriam liceat. *l. 75. ff. de R. J. & media ad certum finem introducta contrarium effectum operentur, a. l. 19. ff. de leg. 1. a.)*

a.) v. Barbof. ax. l. 6. c. 17. a. II.

THES. XI. Reliquum est, ut Contraria Juramenti Civium brevissimis adjiciamus. Dissolvitur autem juramentum Civium, & ex eo descendens obligatio, vel simpliciter, vel secundum quid. Simpliciter vel intuitu ejus qui juravit, vel intuitu Civitatis, cui juramentum hoc præstitum est. Ex Persona ejus, qui Juramentum Civium persolvit, tollitur illius obligatio 1.) per Mortem naturalem & Civilem 2.) per Renunciationem 3.) per Delictum. 1.) Mors naturalis, non tantum hujus juramenti virtutem, quoad perjurii vinculum, de quo suprâ, sed etiam, quoad reliquam obligationem producendam, quæ ex promissione à Cive Civitati facta descendit, omninò extingvit: nam, personalis est cura, quam Civis civitati circa publicam utilitatem adjuvandam pro-

mit-

mittit, personalis etiam est obedientia, ad quam civis Civitati obstringitur; quoniam igitur factum heredis sui defunctus nec promittit, nec promittere voluit, iusjurandum ad obligandas in futurum personas, de quibus cogitatum non est, merito non extenditur. *a. l. 13. C. de contr. & com. stip. l. 31. ff. de solut. §. 5. f. de societ. l. f. C. de non num. pec. cap. 7. c. 16. X. de Jurej. a.) Mors Civilis*, quæ hodiè per Bannum Imperii contingit. *v. Ord. Cam. Part. 2. t. 9. §. Su iemand.* sicuti bannito jura Civibus competentia aufert, ita etiam, sublato Civitatis jure, obligationem per iusjurandum, intuitu utilitatis ex Jure Civitatis proficiscentis, contractam, dissolvit. *a. l. f. ff. ad SCtum Syl. l. 6. §. 2. ff. de Jur. Patr. cum & alias incidens in eum casum obligatio, à quo incipere non potest, extingvatur. a. l. 137. §. 2. ff. de V. O.* II.) Obligationem è Civium Juramento profectam tollit *Renunciatio Civis*, nam, in toto Imperio Rom. Civibus regulariter permissum est migrare, quæsitum Jus Civitatis abdicare, atque sic civilia emolumenta & onera simul exuere. *a. Rec. Imp. de Anno 1555. §. Wo aber. A.B. cap. 16. l. 28. §. 1. ff. ex quib. caus. maj. l. 5. §. f. l. 12. ff. de captiv. & postlim. rev. l. 71. §. 2. ff. de condit. & demonstr. c.)* III.) *Ob delictum adversus civitatem commissum* Jure Civitatis privari potest civis, præcipue, si fidem Civitati datam dolosè fregerit perjurus. *a. c. 10. X. de Jud. l. 41. C. de transact. Ordin. Camer. artic. 107. d.)*

a.) *v. Jason. in auth. Sacramenta puberum. C. si advers. vendit. n. 55. Brunnem. in l. 13. C. de contrab. stip. n. 11. Udalr. Zas. l. 2. Conf. 9. n. 29.* b.) *Mev. part. 1. Dec. 187. n. 7. Carpzov. Pr. Crim. quest. 140. n. 26. Andr. Gail. de Pac. Publ. l. 2. c. 12. n. 1. seq.* c.) *Myler. ad Aur. Bull. part. 2. Dissertat. 5. thes. 5. l. a. Hahn ad Wesenb. t. ad Munic. n. 4. Buxtorff. ad A. B. c. 16. concl. 99. lit. f.* d.) *Zahn. Ichnograph. Munic. cap. 14. n. 35. seq. Jason. in l. 1. §. hujus studii. ff. de Just. & Jur. num. 15. Boer. Decis. 260. f. Tusch. Pr. Concl. lit. I. Concl. 537. n. 3. 4.*

THESES. XII. *Intuitu Civitatis obligatio ex Juramento Civium nata extingvitur Interitu Civitatis vel naturali vel civili.* Nam, correlata sunt Civis & civitas, sublato itaque correlatorum uno, in terminis correlativis, tollitur etiam alterum. *fac. l. 31. §. 1. ff. de adimend. vel transferend. leg.* a.) *Hinc naturaliter, vel terræ motu, vel simili ratione*

tione extinctâ Civitate civis obligatio etiam extincta est, & si civili-
 ter, per juris Civitatis privationem, Civitas talis esse desierit, pariter
 Civis obligatio definit, eaqve Juris Civitatis privatio ob varia Civi-
 tatum delicta fieri potest. b.) *Secundum quid perimitur obligatio, ex*
Juramento Civium dependens, per illius legitimam Relaxationem ad u-
num actum, vel plures actus exercendos, restrictam, quam non rarò te-
stium, ad veritatem cognoscendam, penuria extorquet, per ea quæ in
cap. 4. hujus Dissert. tb. 2. proposita sunt. Plura de Contrariis Jura-
 menti Civium cumulare instituti nostri ratio non permittit, unde
 divino Numini immortales persolventes gratias, pro præsentî cona-
 tuum nostrorum adjumento, felicem facimus nostræ Dissertationis
 a.) v. Barbof. *Ax. l. 3. c. 70. verb. correlativorum.* b.) v. Strauch.
Dissert. Exoter. 6. tb. 17. Bartol. in l. ejus qui. 27. §. si quis. ff.
ad munic. n. 5.

FINEM.

COROLLARIA.

I.

I. In controversiam deduci solet inter Juris Publici Dd. An is, qui in a-
 lieno territorio immobilia allodialia possidet, eorum intuitu, à
 Domino Territorii ad Homagii præstationē compelli possit? In
 quâ decidendâ Affirmativæ Sententiæ accedimus, quia Jure Supe-
 rioritatis Territorialis gaudentes, pro eâ, quâ publicæ tranqvil-
 litati invigilant, curâ, id agere tenentur, ut omnis metus defe-
 ctionis & conspirationis, in perniciem publicæ salutis tendens, e-
 vitetur. Undè non tantum Subditos, propriè sic dictos, Homagio
 sibi devincere, sed etiam eos, qui immobilia in suo territorio pos-
 sident, ob emolumenta, quibus intuitu rerum fruuntur, securita-
 tem publicam, & arctiorem, ad onera, ratione patrimonii fe-
 renda, obligationem ad Homagium reale præstandum, compel-
 lere possunt. a.) Quam sententiam, in Superioritate Territoria-
 li fundatam, non evertit, quod Dissidentes Homagium in loco
 domicilii saltem præstandum, *a. l. 17. §. 13. ff. ad Munic. l. 4. C.*
de Incol.

de Incol. adeoque observantiam Homagii realis docendam esse, asserunt. Nam, Homagium, quod in loco domicilii suis Dominis Territorialibus præstant Subditi, personale est, & hanc, quæ propter patrimonii possessionem promittitur, fidem non excludit. Eadem enim persona diversas obligationes non respuit, nihilque prohibet, quo minus diversam quis personam, ob causæ diversitatem, repræsentet. *a. l. 2. ff. ad SCtum Mac. b.)* Jus autem exigendi Reale Homagium non ab Observantiâ dependet, sed à Superioritate Territoriali Principis, illiusque sollicitudine, quam gerit, in suæ Reipubl. salutem. Quando igitur Princeps, fidem intuitu rerum cum jurejurando dari, publico expedire videt, ne occasione patrimoniorum possessores, tempore Pacis vel Belli, quicquam contra publicam utilitatem moliantur, proptereaque hoc juramentum præstari jubet, non magis observantiam indagari necesse est, quam lege, patrimonia concernente, à Principe lata inquiri, an ad illius observantiam eorundem possessores obstricti sint. *fac. l. 4. §. 2. ff. de cens. l. 6. §. f. ff. de mun. & bon. b.)* Atque ita nullo cum fructu asserunt, quod, si de Homagio reali, in similibus casibus exacto, non constet, ab eodem, exigendo omnino abstinendum sit: nam invertenda est hæc obiectio, & cum vi Superioritatis Territorialis Princeps non tantum Personalis, sed & Realis Homagii præstationem desiderare queat, eidem se subducturus contrariam consuetudinem specificam, vel præscriptionem legitimam probare tenetur: nam, à simplici non usu Juris ad privationem illius non valet consequentia, præcipuè in Regalibus, c.)

a.) Fac. text. 1. feud. 5. Cap. un. §. verum. de statu regulari in 6to c. f. X. de for. comp. Ritter de homag. c. 5. n. 101. ubi vid. ut consent. allegat. Laudens. Panorm. Bursatun. j. Swanm. add. Dec. Cam. 10. n. 115. 116. Zachar. Vietor. de caus. exempt. Imp. concl. 29. Wesemb. ad ff. tit. de Jurej. n. 5. Dissentire videntur: Joh. Eisenh. de homag. §. 38. Vultej, de feud. cap. 5. n. 1. Just. Sinold. Schüz. Coll. Publ. de Stat. Rei. Rom. disp. 6. tb. 17. l. 4. qui partim personale homagium à reali non satis discernunt, partim ad virtutem Superioritatis territorialis non respiciunt.

b.) *vid.* Ant. Knichen. de vestit. pact. part. 2. cap. 5. num. 135. & seqq.

c.) *vid.* C. 36. X. de V. S. l. 2. ff. via publ. Sixt. de Regal. libr. 1. c. 6. n. 32. Gail. l. 2. Obs. 60. n. 6.

II.

Circa Tutelam Feudalem disputatur, an Mater Tutrix suorum liberorum, in bonis feudalibus, fieri possit, nec ne? Ubi affirmativæ sententiæ calculum nostrum adjicimus. Quamvis enim eos tutelæ onus premat, ad quos successionis emolumentum pervenit; §. un. f. de leg. patr. tut. fœmina verò à feudorum successione regulariter excludatur, n. f. 50. non tamen matris tutela commodo successionis, sed affectus plenitudine, nititur, vi cujus non invita sed volens, N. 118. c. 5. ad tutelam liberorum vocatur, non secundum successionis ordinem, sed datam à legibus prærogativam ob præsumti affectus magnitudinem. a.)

a.) *Conf.* Ludolph. Schrad. de Feud. part. 10. sect. 19. n. 26. Menoch. de A. J. Quæst. Cent. 2. cas. 150. num. 37. Decius *Conf.* 16. n. 2. seq. *Diss.* Petr. Heigus part. 2. q. 13. n. 41. j. Carpz. part. 2. Const. XI. d. II. n. 14.

III.

Inter Juris Canonici Dd. non convenit, an rei alienæ legatum, à sciente Testatore relictum, valeat, secundum Jus Canonicum. Quod affirmamus. *arg. c. t. X. de nov. op. nunc. j. c. 5. caus. 12. qv. 5.* Non obstat. c. 5. X. de testam. a.)

a.) *Dissent.* Jason. in l. cum alienam. C. de Legat. n. 10. Rosbach. Comparat. Jur. Civ. & Can. l. 2. t. 6. n. 3. *Conf.* Covarr. in cap. Filius noster. X. de testam. n. 14. Fachin. Controv. l. 5. c. 38. Ludov. Engel. Coll. Un. Jur. Can. part. 2. l. 4. T. 14. verb. Quæritur 10. Vinn. S. Q. L. 2. c. 26.

DN. RESPONDENTEM,
Auditorem suum maximè industrium Amicumq; hono-
ratisimum,

P R Æ S E S.

Magna vitæ pars elabitur malè agentibus, maxima nihil agentibus. Ita prudentissimè Seneca, Epistola prima, humanæ imprudentiæ infelicitatem dolet, ad feliciorem vitæ usum moniti sui memores deducturus. Si enim ulla humanarum rerum jactura, temporis jactura acutissimum doloris sensum meretur. Divitias dies fert, allatas aufert, ablatas reddit, mortalesq; sub spe & metu adipiscendæ, recuperandæ amittendæq;ve illius, quæ hinc pendet, felicitatis relinquit; at irreparabile temporis dispendium est, quod non corpore præsens, sed animo negotiis invigilans evitat, non cupidus, sed amore studiorum ardens præcavet, odit, execratur. Vita dies est, in quo, cum Solis ortu, progressu & occasu, in primæ, mediæ ultimæq; ætatis homines pensum laboris distributum est. Adolescentia ferendo Viris messem præparat, Senesq; in apice suo, auctoritate scilicet, constituit. Semine vel non, vel infeliciter, jacto incultus aut infœcundus ager fert inutile lolium, quæ cultura fructuum ubertate nobilitare potuisset. Laudatissima igitur est Tua, Nobiliss. DN. RESPONDENS, non in olei usu, sed tempore perdendo parcitas, laudatissima est innata & excitata paternis monitis industria, quam ut maturè Sol vitæ oriens salutavit, ita per sua spacia decurrens præmiis exornabit, occidensq; in felicitatis sede, sic auguror, collocabit. Quis miretur fructuum ubertatem, quam cura sementis indefessa meretur? Biennium est, & quod excurrit, ex quo
ani-

animus Tuus, in futurum consulens, thesaurum Juris, me Duce, prudenter colligere perrexit, urfit labor diurnus nocturnum, nocturnus diurnum, non vaga Legum Te juvit, sed constans, non multorum, sed bonorum Auctorum lectio, utilia mentem fixerunt, non ea quæ ignorantibus non nocent, scientem non juvant, asperâ fuit incedendum, sed ad Virtutem, via, non Te voluptas, inimica bonis, avocavit, non proficiscens ex concatenatis laboribus tædium deterruit: tales enim moras infelices sæpè non trajiciendum, sed operosè transnatandum legitimæ scientiæ pelagus averfatur. Ab imis ad summa ascendens perspexisti Jurium penetralia, & ingenii & pertinacis industriæ felicitate adjutus, utriusque specimen præsens eruditæ mentis foetus exhibet. Ita summè venerandi Parentis voto, curæ, sumtibus, ita Patriæ spei, ita Magnorum Patronorum expectationi satisfaciendum erat. Impeditus hic per aspera transitus quàm expeditam Tibi pepererit ad vitæ felicitatem viam, contemplare. Tria sunt, quæ non postremam humanæ felicitatis partem absolvunt: Nasci in Ecclesia, aliis, posteris. Primam partem Nativitas dedit, secundam Serenissimi ELECTORIS Tui Gratia, tertiam castissimi Amoris, exoptatissima destinatio spondet. Gratulor itaque felici Parenti non nominis tantum, sed omnis etiam dignitatis Successorem Filium relicturo, gratulor Filio felici, vitæ felicitatem DEO, Serenissimo ELECTORI BRANDENBURGICO, Patronis Parentiq; debenti, in quo exornando Patronorum benevolentia, cum summa Serenissimi Patriæ Patris Clementia concurrens, me aliosq; illius amantes felicitatis præsentis lætos Spectatores, futuræq; non vanos Augures relinquit.

Mencke, Lüder,

Exercitatio Juridica, De Jurejurando Civium = Vom Bürger-Eyde

Lipsiae 1687

4 Diss. 3647,11

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10970687-8

VD17 14:022700L